

Per aspera ad astra

Constelații și diamantine

Revistă de cultură universală
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Anul IV, Nr. 8 (36)
August 2013

**Număr aniversar
3 ani de apariție**

Nicolas Poussin - *Et in Arcadia Ego*

**În acest număr
semnează:**

George Popa, Iulian Chivu, Al. Florin Țene, Janet Nică, Florentin Smarandache, Doina Drăguț, Constantin Lupeanu, George Filip, Livia Ciupercă, Florin Măceșanu, Adrian Botez, George Bădărău, Mihai Miron, Antonia Bodea, Stelian Gomboș, Lucian Gruia, Ion Pachia-Tatomirescu, Constantin P. Popescu, Geo Galetaru, George Petrovai, Nicolae Mățaș, Constantin Dobrescu, Baki Ymeri, Valentin Nicolîțov, Eugen Deutsch, Daniel Marian, Viorel Roman, Marin Voican-Ghioroiu, Emil Bucureșteanu, Petre Gigea-Gorun, George Petrovai, Gheorghe A. Stroia, Doru Dinu Glăvan, Lidia Pircă, Eva Halus, Ion I. Părăianu, Richard Katrovas, Wojciech Maslarz, Mariana Zavati Gardner, Ioan Vasiu, Boris Marian, Traian Vasilcău, Ștefan Dumitrescu, Lucreția Berzintu, Ion Turnea, Nicolae Petrescu, Alexandru Clenciu, Nelu Vasile, Mihai Horga, Virgil Stan

Sumar

George Popa , <i>Fenomenologia creației poetice</i>	pp.3-5
Iulian Chivu , <i>Memoria barocului</i>	pp.6,7
Al. Florin Țene , <i>Glorie Limbii Române</i>	p.7
Janet Nică , <i>Paradoxuri umoristice</i>	p.8
Florentin Smarandache , <i>Menscipulum</i>	p.8
Doina Drăguț , <i>Constantin Lupeanu - "unul dintre cei mai prolifici sinologi ai lumii"</i>	pp.9-12
George Filip , <i>Versuri</i>	p.13
Livia Ciupercă , <i>Magnetismul unui critic literar</i>	pp.14,15
Florin Măceșanu , <i>Nicolas Poussin</i>	p.15
Adrian Botez , <i>Istorie tragic-valahă, vizionarism/demnitate eminesciană și luciditate codreniană</i>	pp.16-18
George Bădărău , <i>Versuri</i>	p.18
Mihai Miron , <i>Tinerețe fără bătrânețe</i>	pp.19,20
Antonia Bodea , <i>Inelul de iarbă</i>	p.20
Stelian Gomboș , <i>Zece ani de la nașterea în viața cea cerească și veșnică a Părintelui Profesor Galeriu</i>	pp.21-23
Lucian Gruia , <i>"Mai mare cu o jumătate de umbră"</i>	p.23
Ion Pachia-Tatomirescu , <i>În geminarea numărului nunții: "55"</i>	pp.24,25
Constantin P. Popescu , <i>Dăncuș - unul dintre atât de necesarii avocați ai cerului</i>	p.25
Geo Galetaru , <i>Poezia lui Ioan Vasiliu: confesiune și reflexivitate</i>	p.26
George Petrovai , <i>A fi sau a nu fi kafkian</i>	pp.27-31
Nicolae Mățaș , <i>Sonete</i>	p.32
Constantin Dobrescu , <i>Gânduri despre o carte de educație religioasă</i>	p.33
La aniversară	pp.34-39
Daniel Marian , <i>Daniela & Daniela</i>	p.40
Valentin Nicoloițov , <i>Pasul de defilare</i>	pp.41,42
Lidia Pircă , <i>O carte cât o istorie</i>	p.42
Eva Halus , <i>Versuri</i>	p.43
Ion I. Părăianu , <i>Versuri</i>	p.43
Richard Katrovas , <i>Wojciech Maślaz, Versuri</i>	p.44
Mariana Zavati Gardner , <i>Pe plajă</i>	p.45
Eugen Deutsch , Janet Nică , <i>Duel sonetistic</i>	p.46
Emil Bucureșteanu , <i>Întâlnire cu Nietzsche</i>	pp.47-49
Ioan Vasiliu , <i>Daniel Marian, un poet cu o sensibilitate rar întâlnită</i>	p.50
Boris Marian , <i>Dopul</i>	p.50
Traian Vasilcău , <i>Versuri</i>	p.51
Ștefan Dumitrescu , <i>Versuri</i>	p.51
Lucreția Berzintu , <i>Ziua Limbii Române</i>	pp.52,53
Marin Voican-Ghioroiu , <i>Centenar Maria Tănase</i>	p.53
Ion Turnea , <i>Ochiul lumii</i>	pp.54,55
Viorel Roman , <i>Antioccidentalism</i>	p.55
Nicolae Petrescu , <i>Constelații epigramatice</i>	p.56
Al. Clenciu , <i>Constelații epigramatice</i>	p.57
Nelu Vasile , <i>Constelații rebusiste</i>	p.58
M. Horga , <i>Iubire târzie, Rebus, Sâmburele</i>	p.58
Virgil Stan , <i>Note de călătorie</i>	pp.59,60

Constelații diamantane

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Diplomat Petre GIGEA-GORUN, ambasador, scriitor
- Prof. univ. dr. George POPA, scriitor, traducător, eminescolog, critic de artă

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactori literari:

IULIAN CHIVU

BAKI YMERI

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. univ. dr. VIOREL ROMAN, Germania, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- GEORGE FILIP, Canada, scriitor

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantane* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresele:

constelatiidiamantane1@gmail.com

const.diamantane@gmail.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Ilustrația revistei: Nicolas Poussin

Fondatori: Al. Florin Țene, Doina Drăguț, Janet Nică, N.N. Negulescu

George POPA

Sublimul adevăr noi l-avem din cer.
Eminescu

Fenomenologia creației poetice

O problemă esențială a poeziei, a artelor în general, este mecanismul creației, fenomenologia izbucnirii spontane, incontroabile a viziunii, a ideții și a înfăptuirii actului creator: cum se explică faptul că o „Voce” dictează poemul ori o piesă muzicală, o mână conduce mâna sculptorului în a modela marmora sau a pictorului în a orândui imaginile și culorile pe pânza tabloului? Cine îi insuflă lui Beethoven secvențele melodice pe care le nota febril în carnetul său, lui Eminescu „fulgurațiile intelectuale”? Dicteul în artă rămâne unul din misterele care își reînnoiește mereu vălurile, asemenea zeiței Isis.

Mărturii

Încă presocraticii își exprimau uimirea față de mecanismul miraculos al creației poetice. Democrit vorbește despre transa revelatoare în care intră poetul în clipa dicteului: „Tot ce un poet scrie cu entuziasm și inspirat de suflul divin este în mod superior frumos” (fr.18). „Să-ți reprezinti ceva frumos este vocația unei inteligențe inspirată de zei” (fr. 112). De asemenea, Empedocle, care a scris 5.000 de versuri, din care au ajuns până la noi 450, vorbea de intervenția divină: „cuvintele mele sunt cele ale unei zeițe”. Platon, în dialogul *Ion*, afirmă că poetul nu este un creator propriu-zis, ci un mijlocitor, transmitător al „șoaptei divine”, asemenea Pythiei: „Nu este vorba de o artă, ci de o putere divină... Poetul înaripat, sfânt, nu se află în starea de a crea înainte de a fi inspirat de un zeu, din afara lui, dincolo de propria sa rațiune... Este un privilegiu dumnezeiesc... Poeții nu sunt altceva decât interpreții zeilor” (Ion. 533c-534e). Pentru Platon, inspirația este „delir divin, o gândire înaripată” (Fedru, 244), care vede esența dumnezeiască din lucruri.

Despre o Voce cerească va vorbi și Augustin: este iluminarea Maestrului Interior; nu se poate scrie poezie înaltă fără avea în spirit o insuflare de la zei. Ideea însuflării divine este reluată și de Cicero prin cuvântul *furor*, echivalentul entuziasmului elen; zeul alor pe cel pe care îl inspiră, lumina divină

înlocuiește pe cea rațională. „Nimeni nu a fost vreodată mare fără suflul inspirației divine” (De natura deorum, II).

În cartea sa *Mathawi*, poetul mistic Rumi, vorbește despre o mână nevăzută: „Mâna poetului este prinsă de o mână ascunsă, care vine din lăuntrul poetului și folosește trupul aflat în afară”. Ideea că poetul este străbătut de un glas tainic, ceresc, este ilustrată, între alții, de El Greco în tabloul *Sfântul Idelfons scriind sub dicteul Sfintei Fecioare* (Iliescu, biserica Spitalului lui Hristos). Leibniz, în *Eseu de Teodicee* (af.403): afirmă: „Nu ne formăm ideile pentru că noi vrem; ele se formează în noi; prin noi, nu ca urmare a voinței noastre, ci după natura noastră, a lucrurilor”. Nietzsche: „Un gând vine când vrea el, nu când vreau eu” (*Dincolo de bine și rău*, af. 17). „Ideile poetice sunt un meteor”, scria Victor Hugo.

„Entuziasmul” - care semnifică „a fi în dumnezeu” - εν θεος - constituie fulgerul ceresc evocat de Hölderlin, pe care Dumnezeu-Tatăl îl întinde poetului, cel având mâna curată, pentru ca acesta să-l dăruiască apoi oamenilor (*Ca într-o zi de odihnă*). Dicteul este starea privilegiată prin mijlocirea căreia divinul este prezent în omul predestinat și îi insuflă verbul poetic. Voltaire afirma: „Creezi când îți comandă entuziasmul, trebuie să primești inspirația, niciodată să nu o cauți.” „Nu eu am făcut poeziile, ele m-au făcut pe mine”, afirma Goethe. Misteriosul dicteu determină uimire și o încântare indefinibile. În poezia *Spiritul lui Dumnezeu*, Alphonse de Lamartine afirmă că inspirația unește imanentul cu transcendentul și ea acționează în poet ca un instrument muzical care așteaptă să fie atinsă de degetele „cerești”: „Nu eu sunt cel care gândește, ideile sunt cele care mă gândesc pe mine.” Shelley scria: „Atunci când creează, mintea este asemenea unui jar mocnind, asupra căruia un suflu invizibil determină o flacără strălucitoare și pasageră”. „Suflul inspirației este un fulger, un trăsnet”, atestă și René Char. În poezia *Cerească atin-gere*, Lucian Blaga descrie astfel dicteul: „Ce arătare! Ah ce lumină! Stea albă-a căzut în

grădină, necăutată, neașteptată: noroc, săgeată, floare și foc.// ...S-a-ntors ah! în lume o stea./ Mi-s arse mâinile de ea.” Universul poetului este o pagină albă, fecioară, care „suferă” o săgetare iluminatoare, un dicteu care este totodată revelarea unei armonii (floarea) și a unei arderi spirituale (foc).

Expresivă este descrierea făcută de Nietzsche în *Ecce homo*. El consideră că poetul-gânditor și gânditorul-poet sunt organul unei puteri superioare necunoscute: „Este o revelație, în sensul că dintr-odată, cu o precizie și detalii indicibile, ceva devine vizibil, audibil... Auzi fără să cauți; primești fără să întrebi cine dăruiește; un gând ne fulgeră și se impune... Totul se petrece în modul cel mai involuntar, dar ca un vârtej de libertate, de suveranitate, de putere, de divinitate”. Din acest motiv, Nietzsche recomandă poetului - „Fii o placă de aur/ - Atunci lucrurile se vor înscrie pe tine/ cu litere de aur”. Fulgerul inspirației se dăruiește celui având vocația înălțării: „Am crescut mai înalt decât omul,/ Norii planează prea aproape de mine,/ - Aștept cel dintâi fulger.”

Misterul insondabil al dicteului poetic, caracterul imperios și natura sa de fulger constituie o revelație intuitivă originară care induce o a doua naștere a lumii. Fiecare mare poem ne dezvăluie și ne face să viețuim o altă față a absolutului. „Poezia este un absolut real”, afirma Novalis.

Inspirația unui moment face cât experiența unei vieți, afirmă O.W. Holumes. Fulgurația violentă este experiență mistică, clipe excepționale de intuiție ideatică, *fulgor et lumen* în secunde infinitesimale, scrie Edgar Wind; o transă ducând la o execuție mecanică, lipsa de control asupra forței dicteului, pentru că este un travaliu subteran. Pierre Blanchot crede că inspirația este *ceva magic*, având loc instantaneu, este adevărata „clipă poetică”. Trebuie numai transcrisă.

Iată în acest sens două exemple din creația eminesciană. Așa cum rezultă din manuscris, poezia de mare frumusețe lirică, *O mamă...* a fost așternută pe hârtie d'un seul

trait sub forma definitivă, cu puține modificări, nesemnificative în logica internă a ideii poetice, și anume, cea a eternității morții vegheată protector de mișcări ale „sfintei naturi”. Aici Natura meditează melancolic părând împăcată cu propria ei eroare, perisabilitatea. Un dicteu fulgurant a fost și poezia de mare densitate metafizică, *Peste vârfuri*.

Exemplu extrem de transă a dicteului îl oferă cele 55 *Sonete către Orfeu* pe care Rainer Maria Rilke le-a scris în doar trei zile (1-3 februarie 1922), sub impresia morții unei tinere dansatoare, de a cărei artă fusese entuziasmat. Operă de mare tensiune lirică, sonetele orifice celebrează muzica, magia ei de a metamorfoza lucrurile, făpturile, universul în inefabil, ca evadare din finitudine. După *Elegiile duineze*, care încercau să împace viața cu moartea într-un spațiu al îngerului, Rilke depășește cele două stări în totală eliberare.

Fulgerarea dicteului a survenit astfel pe crestele viziunii antinomiei esențiale a lumii - ființă/neființă, dincolo de care putea avea loc zborul ultim. Nașterea acută a dicteului de către *daimonul*, „dublul lăuntric”, deschiderea la fel de acută a receptivității dicteului și energia acestui zbor fulgerător - au fost o revoltă-limită, cea împotriva morții. Nedreapta, inacceptabila prăbușire în neant a unei ființe unice, l-a făcut pe poet să se îndoiască de faptul că moartea este cealaltă parte, infinit mai vastă a vieții, așa cum celebra în *Elegii*. Este ca și cum Natura se răzvrătea împotriva ei însăși, a propriei neizbutiri, singura salvare a sa și a poetului fiind poezia, transa negrăitului ca uitare de sine.

Unde sfârșește în actul creator pasivitatea impusă de dicteu, și unde începe activitatea volițională, controlată?

**Nicolas Poussin -
Adormirea Maicii Domnului**

Referindu-ne la poezie, există exprimări, versuri, sau chiar strofe dictate sub formă definitivă, orice modificare le-ar altera primigenitatea inalterabilă. Există exprimări primite cărora li se poate da mai multă expresivitate, pot fi supuse unor fine modificări, dar al căror sens spontan apărut, nu îngăduie să fie alterat. Sunt necesare apoi versuri de legătură care să se încadreze în spiritul dicteului, versuri care necesită un travaliu volițional. Paul Valéry scria că poezia sa are două feluri de versuri: dictate, care sunt perfecte, la care nu se mai poate adăuga și nici scoate nimic, și versuri de legătură, confecționate, care sunt mai puțin reușite.

Creatorul primește fulgerul

Verbul Primordial a creat o lume disontologică, o ființare menită morții - *Sein zum Tode* - postulează Martin Heidegger, disanalitică în raport cu Marele Anonim, afirmă Lucian Blaga, De aici necesitatea unei neogeneze. Această a doua creație a revenit geniului poeziei, al artelor în general, chemat să încerce transvaluarea primei zile.

Pentru Immanuel Kant, geniul este „cel posedând dispoziția înăscută (ingenium) prin care natura dă legi artei; și anume, îmbinând organic „libertatea imaginației” cu activitatea intelectului, a reflectării, pentru a crea împreună „idei estetice”. Acestea iau naștere în matricea unei originalități proprii: originalitate a receptării, a gustului în experimentarea frumosului naturii, originalitate în a imagina forme inedite de reprezentare estetică a lucrurilor, și activitatea minții în a sui obiectul contemplării la un sens superior. Pentru a produce artă veritabilă, imaginația trebuie să fie filtrată prin intelect, să fie o artă gânditoare. Altfel, scrie Kant, zburdălnicia pură a imaginației duce la absurdități. „Pentru arta frumoasă s-ar cere deci putere de imaginație, intelect, spirit și gust” (Critica puterii de judecare, trad. Tr. Brăileanu, 1940, p.188-212).

La rândul său, Charles Baudelaire cerea ca exegeza în materie de pictură să fie „o plimbare filozofică printre tablouri”. Extrapolând această idee, o plimbare filozofică deschisă emoțional către sensurile cosmice ale existenței umane trebuie să fie și hermeneutică - apropierea de creațiile literaturii sau ale muzicii aflate în zonele eterate ale spiritului.

Opera de artă ideală trebuie să inducă atât sentimentul finitului cât și al infinitului. Pe de o parte, sentimentul certitudinii existențiale prin certitudinea formei perfecte, a tiparului care captează onticitatea în modelul de ființarea a lumii umane; pe de altă parte, deschiderea, eliberarea către infinit, către indefinit pe care o induce sentimentul inefabilului.

Armonia formei este domeniul sensibilității, actul eliberării aparține intelectului. *Certitudinea armoniei îmbinată cu certitudinea eliberării*: acesta este motivul pentru care în crearea operei de artă este nevoie de participare indistinctă a sensibilității și a intelectului. Arta gânditoare este cea care constituie o plimbare filozofică prin semnificațiile existenței. Poetul imaginează și suprapune o altă lume „pe-astă lume de noroi”, scrie Eminescu, „Înger palid cu priviri curate, ...Strai de purpură și aur peste țărâna cea grea.” (Epigonii).

Geniul „vede o altă lume decât tot restul oamenilor și se comportă ca și cum ar fi venit din afară”, afirmă Schopenhauer. Or, Eminescu s-a recunoscut dintru început un desprins, un străin de lumea comună. aflându-se într-un spațiu dincolo de imanent („nu are nici o stea”) și dincolo de transcendent („nu are nici un înger”); nici în moarte nu se află lumea sa („dincolo de groapă imperiu n’ ai o lume”), iar visul său de idealitate se află dincolo de aceste trei nivele ontologice (Povestea magului călător în stele).

Astfel, geniul „o lume e în lume”. Într-o însemnare Eminescu notează: „În planul eternității sunt o greșală (punct fără destin). (Sunt un univers necunoscut). Dumnezeu în adițiunea lui a greșit cu unul, acesta am fost eu, dar e o minune ce nu există în realitate, ci numai umbra unei greșele”. Din acest motiv, până și Dumnezeu „se împiedică de cifra geniului”. Vorbea aici străinul care se întreba: „Sunt eu?... Pe cine să întreb că m-am născut în lume?... De ce un geniu coboară în corpul cel urât?” Autorul Luceafărului dispunea de două entități, două firi: *eul*, *intramundan*, empiric și *sinele transmundan*. Aceste naturi nu erau psihologice, ci ontologice, delimitate axiologic, sinele extramundan fiind o conștiință-martor valorizantă a existenței.

Geniul: maximă deschidere a sensibilității și a intelectului pentru a evalua lumea, și pentru a primi dicteul în vederea transvaluării Ființei cât mai aproape de vecinătatea absolutului.

Mecanismul dicteului

Schematic, fenomenologia dicteului ni se pare că parcurge următorii timpi indisociabili: *Viziunea*: o țâșnire originară incontrollabilă, un văz insolit al ochiului interior receptând imaginea unei lumi superioare ontologic - latentă în rezervele axiologice ale spiritului universal (vidul cuantic, un preaplin de potențialități, despre care vorbesc fizicienii), și care folosește pe poet ca o porta-voce.

Impulsul pentru fructificare, constituit de

energia descărcată de revelația apărută pe fondul predispoziției, al deschiderii conștiinței poetului către sensuri poetico-metafizice ideale.

Fructificarea formală, care are loc în matricea dotării poetului cu capacitatea de a întruchipa dicteul în cuvânt, marmură, culori sau muzică.

În ce privește *primum movens*, stimulul care pune în acțiune această fenomenologie, el poate fi o idee, un cuvânt, o stare sufletească, o imagine din natură, sau iruperea are loc cu totul insolit.

Experiențele care concură la creația întruchipată, modulând-o, diferă la omul arhaic și la omul de cultură. Arhaicul - deschis spre sublim prin contactul nemijlocit, „de primă zi”, cu marile dimensiuni ale universului, cu misterul, creează conform deschiderii sale originare către adevărul primordial al Ființei, acționează sensibilitatea metafizică pură, și anume, sensibilitatea axiologică la diada antitetică majoră viață/moarte. Așa au fost create *Ghilgameș*, *Vedele*, *Miorița*, basmul *Viața fără moarte*, *tinerețe fără bătrânețe*. În schimb, în conștiința omului de cultură, intuiției originare se adaugă încărcătura momentului din istoria spiritului - poetică, artistică, filozofică - stimuli care pot să îmbogățească, dar și pot îngusta și hibridiza orizontul viziunii izbucnită din transcendentalul launtric. De obicei însă, geniile rămân pure, imune asemenea omului arhaic, conștiința lor axiologică se află nealterată în fața sensurilor necunoscute ale existenței.

Poezia este o experiență unică, poetul primind fulguranț un comandament absolut, o Bună Vestire care izbucnește din străfundurile necunoscutului sufletesc, de la dublura interioară. Acea dublură este vocea Naturii - singura divinitate pe care o cunoaștem, afirmă Lucrețiu, Spinoza, Eminescu, Baudelaire ș.a. Poemul nu este autofania unui autor, ci epifania unei voci, a unei însufălări. Nemulțumită de existența dată, supusă destrămării, Natura dictează poetului o refundamentare a lumii. Arta, poezia - o oglindă în care natura vrea să se vadă într-o formă ideală, așa cum ea ar fi trebuit să se nască. Din acest motiv, veritabila creație este acea operă de artă, care, prin noutatea, originalitatea ei, poate intra în fluxul *continuum*-ului universal, îmbogățind lumea cu noi hipostaze, cu superioare înțelesuri. Inspirația, dicteul constituie o *anticipație* a unei alte lumi posibile.

Natura creează omul ales - geniul - care devine intermediarul ei neocreator. Astfel, prin mijlocirea geniului, Primordialitatea rostește al doilea cuvânt al Genezei. Acel cuvânt nerostit în ziua întâia, este șoptit poetului: „Noi suntem din cei cu-azul fin/ Și pri-

cepurăm șoapta misterului divin.../ Sublimul adevăr... noi l-avem din cer - scrie Eminescu, în postuma *Preot și filozof*. În aceste versuri este exprimată esența originii și fenomenologiei creației poetice.

Creația geniului este o stare de grație a conștiinței axiologice-martor. Astfel, a doua Facere a ființării se înfăptuiește tot de Natură prin intermediul chematului său - poetul, artistul. Poezia este Tiotihuacan-ul sacru unde omul devine zeu.

Dicteul este prepersonal, el este primit de conștiința transcendentală a unei misiuni cosmice. Prin geniul poetic, Spiritul Universal, *Deus sive Natura*, se află în creație continuă, în reesențializare neîntreruptă a lumii. *Natura naturans* își privește în conștiință valorizantă propria *natura naturata* și creează pe aleșii pentru o nouă zidire. Omul se eliberează metafizic atunci când se află în starea de har al actului creator. Liber să fie codumnezeiesc.

Addenda

O experiență a unor sensuri

În cele ce urmează, îmi îngădui să relatez o experiență personală. În cursul unei dimineți, către orele patru, am avut următoarea „fulgurație intelectuală”, după cuvântul eminescian:

*Verbul meu, scrisul,
înari pare
poartă-n Deschisul
minților rare.*

Am gândit în continuare la un sonet, și îmi treceau prin minte rimele *abisul* și *închisul* (contrast cu Deschisul).

Dar, pe la 8.30, privind un crin care începuse să se desfacă în fața mea (ca și cum gândul nocturn ar fi indus deschiderea corolei sale regale, crinul fiind înșușit cu o afinitate afectivă și... „intelectuală”), s-a născut un poem care întruchipa acest posibil *Miracol*:

*Verbul meu, scrisul,
înari pare
poartă-n Deschisul
minților rare.*

*Un crin din vază
blând se desface.
Ce-adânc, ce rază
din pura-i pace*

*la mine-l cheamă?
I-a dat avântul
versu-mi, cuvântul?
- O, sfântă seamă!*

Persista însă necesitatea unei noi împliniri. Astfel, a doua zi m-a vizitat sonetul la care începusem să mă gândesc inițial și pe care l-am numit *Împăcarea antinomie*:

*Verbul meu, scrisul,
înari pare
poartă-n Deschisul
minților rare,*

*zbor de-ntrebare
cerul și-abisul:
care sens doare:
forma, închisul,*

*sau devenirea,
joc orb ce-mbină
firea, nefirea?*

*- O, dar cleștarul.
în prealumină -
- și soarbe tiparul.*

Totuși, mă urmărea senzația că acel catren nocturn avea de parcurs încă o ultimă treaptă. În ziua următoare am aflat continuarea, rotundul:

*Verbul meu, scrisul,
înari pare
poartă-n Deschisul
minților rare,*

*gonind pe-ntinsul
mării de-azur,
spre neatinsul
Dincolo pur.*

Fulgurul *transposibilului* (dincolo de ființă și neființă, dincolo de posibil și imposibil), concept din adolescență, înțeles ca extremă a eliberării metafizice, a fost cel care mi-a luminat calea: treptele spre supremul *Deschis*.

Mi-a venit în minte un poem din tinerețe a lui Friedrich Hölderlin adresat Muzelor:

*...Numai o vară, una singură, dăruieți-mi,
puternice Zâne,
Și-o toamnă în care să se pârguie cântu-mi,
Dacă-ntr-o zi lucrul sfânt ce-n inimă-mi
Sălășluiește - Poemul - mi-a izbutit,
Voi fi trăit ca zeii, și n-am râvnit mai mult.*

Notă.

Precizăm că dicteul poetic în înțelesul discutat mai sus, nu este un automatism gratuit dezordonat, o înseilare întâmplătoare, haotică de cuvinte, - pretins și aplicat de unii teoreticieni, ci un produs spontan al structurii intelectului care lucrează abisal în spiritul armoniei, al unui tot organic, pentru că organele sunt simțul și necesitatea armoniei pentru om, constanta sine qua non a alcătuirii sale fizice și a gândirii sale creatoare.

Iulian CHIUU

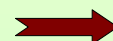
Memoria barocului

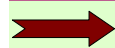

Între Antonio Lucio Vivaldi (1678-1741) și Johan Sebastian Bach (1685-1750), barocul epocii face câteva punți de legătură; venețianul improviza cu multă inspirație și aducea mai multă vitalitate în orchestră cu fagotul, violoncelul și chiar cu flautul ori oboiul, în timp ce marele compozitor de la Weimar, autorul celor șase *Concerte brandenburgice*, dă glas tumultului german în alte formule orchestrale și în alte tonalități, tot așa cum *Lăutarul* lui Caravaggio afirmă o altă manieră decât *Chitarista* lui Johannes Vermeer în pictura barocă. În principiu, *barocul* sau *clasicismul post-renascentist*, cum era cunoscut până în secolul al XIX-lea, se leagă de decizia Conciliului de la Trident (1545-1563), care admite în Biserică opera de artă simplă, ușor accesibilă (a se vedea, de pildă, *Extazul Sfintei Tereza*, din Capela Cornaro a Bisericii *Santa Maria della Vittoria*, din Roma, *Cina din Emaus*, a lui Caravaggio etc.). Curând, reacția barocă împotriva manierismului va conduce însă la accentuări ale emotivității, ale gesticii, ale vitalității. Biserica Catolică controla totuși evoluția barocului, dar a tolerat unele originalități, doar în ideea de a avea un control general asupra gustului public. În aceste condiții, migrația noului stil dinspre Roma spre alte orizonturi se făcea, în muzică de pildă, sub ideea libertății de a produce ascultătorului tensiunea receptării, voluptate și grandoare prin care acesta era implicat confesional în actul cultural. Barocul prilejuiește și lansarea femeilor în artă, și mă gândesc la Artemisia Gentileschi (*Alegoria Picturii*, de pildă), la Judith Lyser și altele. Înainte de a impune *opera* ca gen muzical, *barocul* pune solide temelii muzicii mai întâi în Italia, apoi în Austria și în Germania. În pictură, cazul Germaniei este unul special: cu o Renaștere de-a dreptul explozivă, exprimată în special de tablourile lui Albrecht Dürer, dar și de Mathis Neithart (Grünewald), Hans Baldung (Grien), Lucas Cranach cel Bătrân și alții, în Germania, din cea de a doua jumătate a secolului al XVI-lea, marea pictură se stinge la umbra marii muzici care avea să se impună, dar și a arhitecturii (La Roma, de pildă, Piața Sfântului Petru, concepută de Bernini, este

un model de baroc desăvârșit, în care pictura se întâlnește cu sculptura și se completează reciproc). Barocul german (a se vedea de pildă la Dresden, Catedrala Sfânta Treime, Palatul Zwinger) are totuși personalitatea lui, mai ales în muzică, prin alternanța în contrapunct a frazelor muzicale și a armoniei. De la muzica omofonică se trece la cea polifonică cu improvizații tonal-funcționale, terasate, sau cu schimbări surprinzătoare, ca la Haendel ori Bach. Menuete, sarabande, allemande, courante ori bourrée - pentru dansuri - pun în valoare lăutele, clavecinul și violoncelul. *Fugile* promovează imitațiile în teme și în contrasubiecte, ca la Johann Sebastian Bach; *sonatele* permit trecerea de la repede la încet și apoi revenirea în alert fie și pentru unul sau două instrumente, ca la Domenico Scarlatti; *concerto grosso*, cu dinamica lui terasată, ca la Arcangelo Corelli; preludiile, ca introduceri la teme majore, bine conturate, ori simplul *concerto* ca piesă susținută de orchestră cu un instrument solist, toate mențin un tempo constant cu tonalitate majoră sau minoră pentru a sugera frecvent stări sufletești contrarii într-o armonie fără precedent. Ascult (și reascult), după o înregistrare, *Claveciunul bine temperat* și nu pot să nu remarc calmul melodic, cu toată voioșia copilăriei de la instalarea familiei Bach la Catedrala Sf. Toma, unde găsește una dintre cele mai bune orgi ale vremii. Maestruozitatea tonalităților alternează de la un cap la altul al compoziției între alert și lento reușind să dea imaginea unor sentimente trăite, tot așa cum cei care îl cunosc bine pe Bach au și imaginea Domului din Köln ascultând aceeași muzică. Nu mai puțin interesante sunt dramaticele cantate scrise la Leipzig. Poate că așa se explică și consecvența pătimașă cu care pianista canadiană Angela Hewitt interpretează de zece ani muzica lui Bach. Chiar și când a trebuit să scrie cunoscutele sale *Cantate* pentru sărbătorile religioase, Bach scrie divin, aidoma ideii de divinitate, și știe să facă adevărate prilejuri spiritual confortabile ale bucolicului în *Cantata primăverii*, în *Cantata vânătoarească* sau din *Împăcarea lui Aeolus* ori din *Curgeți, valuri zglopii*,

create la Köthen ori la Weimar. Fie în suitele franceze, în cele engleze unde se dovedește un bun cunoscător al sensibilităților naționale exprimate în sarabande, allemande, în menuete, poloneze, gavote ori în arii, dar și în alternanțele și suprapunerile polifonice din *Goldberg-Variationen* cu reluările lor tematice succesive. Ascultându-le, înțeleg totodată în adevărata lor splendoare operele unui Federico Barocci (*Eneas scapă din Troia în flăcări*), cu finețea detaliilor, ale unui Peter Paul Rubens (*Vânătoarea de lei*), arta sculpturală a lui Gian Lorenzo Bernini cu al său *David* în încordarea înfruntării lui Goliat, dramatismul sfâșietor din *Prometheus* al lui Nicolas-Sébastien Adam, toate din perioada de glorie a barocului. Înainte de a trece însă într-un alt specific al muzicii baroce, și haide să luăm de pildă modelul lui Vivaldi, nu trebuie părăsit spiritul muzicii clasice germane fără a anticipa personalitatea lui Richard Wagner, al cărui temperament vulcanic se va revărsa impetuos în drama muzicală romantică prin *Cavalerii legendari* ai Graalului din *Parsifal*, prin *Maestrii cântăreți din Nürnberg*, *Inelul Nibelungilor* sau *Tristan și Isolde*; o lume situată romantic la limita legendarului cu verosimilul, cu ușoare trimiteri parcă spre nudurile lui Renoir sau spre pictura lui Nicolas Lancret (*Lecția de muzică*). Pe de altă parte, barocul muzical italian atinge strălucirea în genul *concerto* cu Vivaldi care duce la apogeu spiritul concertant, în paralel cu sonata, muzica sacră fiind și ea o atracție aparte în creația vivaldiană în antifoane, motete, oratorii, arii, cantate etc. Ascult *La Primavera*, din *Anotimpurile* și parcă mai degrabă îi aud reverberațiile în *Rapsodia a II-a* a lui Enescu decât în *Voces de Primavera* a lui Johann Strauss, parcă mai apropiată de *Noscturnele* lui Frederic Chopin; spiritul latin al contiguității, dar și al congruențelor - cald și temperamental, duos și nestatornic, exuberant și melancolic - nu este aidoma celui german, de care am mai vorbit. De aceea Vivaldi, până și în conflictuala *Montezuma* este mai cald decât chiar *Claveciunul bine temperat* al lui Bach. Spiritul concertistic vivaldian, cu ca-

dența înainte de coda, a dat un alt rol orgii, nevoite să lase loc strălucirii virtuților solistice care aduc parcă viața în sine mai deasupra emoționalului ei sugerat de orchestră. El însuși recunoscut ca un spirit aventuros, cu harul improvizației, desăvârșește arta sonoră dând personalitate și scilpire fiecărui instrument până când și în *Opus 3, L'Estro armonico*, cu cele 12 concerte pentru una sau mai multe viori, *Opus 13 Il Pastor fido*, șase sonate pentru flaut, mușeta, violă, oboi sau vioară și bas continuu etc. Nu pot să nu observ că în *Magnificat* și în general în muzica sacră a lui Vivaldi, sentimentul numinos, chiar dacă nu își modifică intensitatea în comparație cu creația lui Bach, diferența de abordare orchestrală, ca și odele psaltice aduc un gen original de smerenie descriptivă, situată între apofantic și catafatic, parcă ceva mai aproape de revelație, ca în viziunea lui Veronese (*Calvarul*) sau a lui Michelangelo, în timp ce la Bach intensiunea dramatică devine emblematică. Din credința că muzica, dacă cu adevărat poate schimba oamenii, atunci poate schimba și lumea, Haendel deschidea barocul dinspre mari motive biblice (oratoriile *Saul*, *Samson*, *Solomon*, *Israel în Egipt*, *Messiah*, *Iuda Maccabeul*) spre orizonturi laice categoriale, exprimate în metaforă și alegorie, continuate mai apoi de Haydn, Beethoven sau Bartoldy. Arhitectura germană, de pildă, impunea barocul cu o oarecare ostentație prin arhitecți ca Johann Balthasar Neuman (Palatul Episcopal din Würzburg) sau cu Mathaeus Pöppelman (Palatul de la Zwinger, al principelui August al II-lea de Saxa) etc. După Luther, literatura, dar și filosofia, adoptă metafizica ființei printr-un Torquato Tasso, prin Calderón de la Barca, barocul francez s-ar putea spune că începe cu Montaigne și continuă cu Corneille, cu Boileau, cu Racine, cu Molière și atinge rococoul cu Charles Perrault, înainte de a cunoaște Iluminismul. Nu putem să nu amintim de filosofia aceleiași perioade, a lui Francis Bacon, Thomas Hobbes, René Descartes, Baruh Spinoza, Gotfried Wilhelm Leibniz, John Locke, David Hume și care culminează cu clasicismul german inaugurat de Immanuel Kant și Johan Fichte. Se stinge oare barocul odată cu Iluminismul? Categorical, nu! Numai că secolele următoare au continuat noi formule care nu au umbrit cu nimic puritatea artei baroce la care ne întoarcem adesea hăituiți de suprarealismul, impresionismul și postmodernismul risipirilor cotidiene. Ascultați doar câteva acorduri din *Anotimpurile* lui Vivaldi sau una din *Cantatele* lui Bach și le veți căuta și altă dată, dacă nu cumva de fiecare dată când Ființa s-a rătăcit de Sine.

Al. Florin ȚENE

GLORIE LIMBII ROMÂNE

Mi-e dat să-mi rostesc gândurile
să visez
în Limba Română,
fiecare cuvânt un fagure,
ca mierea luminii în degetarul macilor,
ca vârsta arborilor în cercuri,
în fiecare din ele trudește un străbun,
veghează o baladă.

Patria Limbii Române e Istoria
acestor plaiuri păscute de Miorița,
modelate de doine
și fiecare cuvânt al ei a fost cioplit
cu grijă
la izvoarele dorului.
Ea nu poate fi mutată,
cum nu se poate înstrăina fântâna
de izvoare.

Am spart coaja de nucă
a cuvântului și peste înțelesuri am dat
de bine, dulci ca mierea, de ducă
și ură,
avea gust de zgură
dar și de păcat,
simțeam eminesciană vibrație,
înțelepciunea lui Pann din gură în gură
era în sămânța gata de germinație.

Am spart coaja seminței cuvântului
și-am dat peste altă sămânță,
un alt înțeles, o altă cărare,
o altă speranță,
o clanță

pentru o altă,
o altă...

până rămâne
măduva Limbii Române.

În fiecare cuvânt e un oier,
un țaran
care face holda să cânte
îmnurile acestui pământ
scrise cu plugul pe nepieritoarele
pergamente
ale brazdelor.

Rostiți un cuvânt în limba noastră
și veți simți
și gustul mierii
și vânturile veacurilor
și mirosul câmpiilor.

Rostiți un cuvânt în Limba Română
și veți auzi
mângâierile mamei
și vorbele tatei grele ca piatra
din temelie casei.

Ascultați un țaran vorbind ogorului
și veți vedea cum trec cuvintele
din hrisoave în versurile eminesciene
precum ploaia în rădăcini.
Aceasta este eternitatea ei,
gloria ei
de a fi mereu
ca frunzele pe o cetină seculară.

Nicolas Poussin - Uciderea pruncilor

Janet NICĂ

PARADOXURI

UMORISTICE

1. Domnișoară, sunt mort după tine, deci exist!
2. Fiind ce sunt, parlamentarii puterii și ai opoziției au făcut un troc.
3. Chiar dacă era un om crud, soția îl aștepta acasă ca pe un cireș copt.
4. Practic, el se interesează numai de teorie.
5. Dacă avem un singur par, nu se poate spune că avem un par impar?
6. Era convins că un director e un bun exemplu pentru proști.
7. Nu avea mamă, întrucât era țăran din tată-n fiu.
8. Vestea că în școală e o grenadă a căzut ca o bombă.
9. Tipa nu avea meserie, dar era de meserie.
10. În loc să dea piept cu dușmanul, ea a dat piept dușmanului.
11. Un om inteligent e cel care își dă seama că nu- i folosește la nimic să fie deștept.
12. Ea vrea să trăiască pe picioarele ei, el, la fel.
13. S-a întâlnit cu o poamă sub un pom.
14. Acest primar, pe lângă lipsuri și neajunsuri, nu are decât minusuri.
15. În România de azi, e foarte greu să fie ușor.
16. De fapt și de drept, suntem egali în drept, dar nu și în fapt.
17. Femeia era, din păcate, foarte virtuoasă.
18. Și-au declinat competențele în patul conjugal.
19. Se vede că acest alergător nu și-a ieșit din mână.
20. Era un om perfect: nu avea niciun talent.
21. Mioritizarea Occidentului se vede din faptul că România este oaia neagră a Europei.
22. Două pâini s-au certat până au ajuns la cuțite.
23. I-a cerut mâna pe un picior de plai.
24. S-a angajat ca stomatolog pe o gură de rai.
25. Românii pierd la handbal pentru că nu au jucători de nouă metri.
26. A absorbit facultatea ca șef de comoție.
27. Când vrei să te afirmi, e ceva în neregulă.
28. Există trei gemuri literare, gemul liric, gemul epic și gemul dramatic.
29. A fost aleasă Miss la tradiționalul BALAL BONDOCILOR.
30. Numai dacă mori de răs, simți că trăiești.

Florentin SMARANDACHE
(SUA)

Transcripulum

Galopând prin sentimente

- Soarele și-a pus doliu.
- Vocea ta mă înțeapă în ureche.
- Stele dolofane, cu picioare groase, degerate.
- Vorbele dispar, măturate de timp.
- Nămol aurifer.
- Caută ochii ce te-au născut, lumină, găsiți urechile ce v-au ascultat, sunete!
- Intru în sufletul tău amar ca un buldozer.
- În satul meu cresc cimitire.
- Călătoresc spre mine.
- În tine întârzii câte puțin.
- Copaci cu crengi lăsate, ca de sâni.
- Păr de sârmă.
- Ai să mă rogi cu lacrimi de sânge!
- Strig după mine și nu mă ajung.
- Doliul ochilor tăi îmi leagă inima.
- Giugiuleală - flămândă ca un lup.
- Veneam dinspre toamnă.

Fotografia viselor

- Pe jos s-au risipit și ultimele secunde din ceasornicul vechi.
- Viața e ca un tren, în care, în fiecare stație, coboară și se urcă oameni, fără ca trenul să oprească sau să-și încetinească viteza vreodată. Trenul devine tot mai aglomerat, până dispare în negură.
- Limba vremii, limbă de vânt.
- Lumina cântă din orgă.
- Încărcat de tensiune, omul se descarcă atunci când moare.
- Luna și-a tras oblonul și-a adormit cu o jumătate de ochi deschis.
- Urlă viscolul de lupi.
- Ne privim aplecați în tăcere.
- Iarna își încruntă sprânceana crivățului, privindu-ne.
- Pământul s-a scufundat în cer.
- Marea își brodează din valuri nebunia.

Doina DRĂGUȚ

Dialog

Doina Drăguț - Constantin Lupeanu

Constantin Lupeanu -

“unul dintre cei mai prolifici sinologi ai lumii”

Un mare (laborios, estetic) sinolog al românilor este Constantin Lupeanu, cu aproape trei duzini de cărți de literatură și filosofie chineză, traduse și publicate în principalele edituri ale țării. Și-a început activitatea de traducere în anii revoluției culturale, o mișcare politică de anvergură, care trimitea flăcărilor tot ce nu aparținea muncitorilor, țăranilor și soldaților - o formulă pe măsura bunului plac al unor ideologi de extremă stângă.

Constantin Lupeanu a tradus mai întâi cărți tolerate, pentru ca treptat să se îndrepte către literatura antică și să se oprească îndelung asupra capodoperelor clasice.

Sunt bine cunoscute succesele de librărie și de critică ale unor cărți precum romanele *Întâmplări din viața cărturarilor*, *Lotus de Aur*, *Vaza și Prunișor de Primăvară*, *Osândiții*

康斯坦丁

鲁博安

mlaștinilor (care își așteaptă încă editorul pentru o ediție completă), poeziile populare adunate de Confucius sub titlul *Cartea poemelor* sau, în anii din urmă, romanul clasic moralist de aventuri amoroase *Rogojina de rugă a cârnii*, și mai ales miraculosul roman fluviu esoteric *Însemnarea călătoriei spre vest* și multe altele. (O listă a cărților sale se găsește pe internet, pe blog sau pe facebook, cu accesarea numelui traducătorului.)

Constantin Lupeanu a fost diplomat și ambasador al României în China, Thailanda, Vietnam, Singapore. El a împletit admirabil activitatea de diplomat cu aceea de scriitor și traducător.

I-am solicitat cărturarului român un interviu și a fost de acord să stăm de vorbă, respingând de la bun început cuvântul interviu, care i se pare convențional, rece.

Doina Drăguț: Bine te-am găsit! Trăiești în București, cu toate că te știu de pe alte meleaguri. Cum te-ai obișnuit cu viața capitalei?

Constantin Lupeanu: Bucureștiul mi-a plăcut de la 14 ani neîmpliniți, când i-am călcat întâia oară caldarâmul, pesemne că viața anterioară mi-am petrecut-o într-o metropolă cu zeci de milioane de oameni. Apoi, sunt domenii ale vieții, politica, de pildă, care îți cer să trăiești în capitala țării, dacă li te dedici. După studiile de bază în satul natal, Murgăși, întemeiat de străbunii mei arimi, am urmat liceul în Craiova, oraș elegant ca o vază de cristal, la actualul Colegiu Carol I. Pe vremea aceea se numea Colegiul popular Nicolae Bălcescu, și ne amuza, dar ne și ambiționa vorba de respingere care circula prin oraș:

La Colegiul popular

Intri bou și ieși măgar...

DD: Între timp, poezia persiflatoare dispăruse, clădirea liceului a găzduit ani de zile Teatrul Național craiovean, absolvenții Colegiului își făceau un nume, fiind la rândul

lor profesori, juriști, ingineri, medici, scriitori și actori, mai mult sau mai puțin renumiți, dar buni profesioniști, de valoare, utili...

Îmi amintesc..., era prin octombrie 2011, când am primit, prin e-mail, un material de la Constantin Lupeanu pentru revista *Constelații diamantine*. Era proză scurtă și se numea *Când Gebb*. Nu mi-ai spus că ești diplo-

mat, nu mi-ai spus că ești scriitor, nu mi-ai spus că ești traducător, nu mi-ai spus că ești sinolog, dar mi-ai spus, cu un fel de mândrie, că ai făcut liceul la Carol I, din Craiova, și că ești oltean. Și eu mi-am tocit coatele pe băncile acelui liceu, la câțiva ani după tine...

CL: Să recunoaștem: la mulți, la foarte mulți ani după.

DD: Fac aici o paranteză pentru a scoate în evidență renumele acestui liceu. Eram în clasa a IX-a, la L.N.B. (asta era sigla), și la aniversarea liceului ne-a vorbit, printre alții, în amfiteatrul liceului, profesorul Ion Pătrașcu. Era, pe atunci, conferențiar la Universitatea din Craiova. Ne-a spus că după terminarea facultății a fost trimis în Italia la specializare. Acolo trebuia să dea concurs, dar când profesorii au auzit că a făcut liceul Carol din Craiova, l-au admis fără examen. Deci, iată cât de cunoscut era, și este, acest liceu, nu numai în țară, dar și în afara granițelor.

Țin minte că la fiecare început de an școlar,

și de câte ori avea ocazia, directorul Nicolae Andrei îi enumera pe marii cărturari care au trecut prin acest liceu, profesori sau elevi. Și de fiecare dată ne spunea că Liceul Nicolae Bălcescu nu este pentru oricine, ci pentru elite. Tot dl. Andrei spunea că este liceul care a dat cei mai mulți academicieni. Din rândul foștilor elevi, peste 50 au fost primiți, *în semn de supremă apreciere pentru contribuția adusă la dezvoltarea științei, artei și culturii românești și universale*, în cel mai înalt for al țării, Academia Română.

Ai avut profesori deosebiți, profesori speciali pe care ți-i amintești de fiecare dată când te gândești la anii de liceu?...

CL: Am avut profesori de rară ținută, care știau să insufle elevilor, indiferent din ce mediu veneau, dragostea de carte. Iată: Miti Teodorescu la limba română, Rezeanu, diriginte și profesor de geografie, Papadopol și Valeriu Pisoski la franceză, Codreanu la chimie, Piscati la matematică, profesori formați la școala veche, cărturari cu dragoste de cultură, și nu pot să o uit pe tână profesoară de geologie, Andrei, de care eram cu toții îndrăgostiți, iar eu am obținut nota maximă, o raritate la materia aceea. Rog cercetați catalogul, clasa a 11 B.

DD: După liceu, cum era firesc, ai mers la facultate, nu-i așa, în București? Dar nu la geologie, unde ai luat nota maximă ci la... filosofie. Trebuie să recunosc că mie mi-a fost teamă de București. Când am terminat facultatea de matematică-informatică, puteam să-mi iau repartiția în București, la CEPECA, dar era după cutremurul din '77 și mi-a fost teamă. Te-ai integrat ușor în climatul Capitalei?

CL: Ajungând în București dintr-un oraș bine construit și întreținut, n-am avut momente de rătăcire. Îmi plăcea să cred că simt aievea pe trotuare urmele unor oameni plecați din Craiova, bărbați puternici ca Mihai Viteazul, iluștri ca Nicolae Titulescu, geniali ca Theodor Aman și Marin Sorescu, de exemplu. În capitală mă simt bine, iar pentru a mă face înțeles și a elimina zâmbetul miticesc, am renunțat la perfectul simplu, deși convins că oltenii posedă un înalt simț al limbii, ei diferențiind trecutul imediat de evenimentele petrecute cu mult timp în urmă. Îmi place Bucureștiul, m-am obișnuit, cum spusei!

DD: Ai mers în București să faci Filosofie, dar știi că ești licențiat în Filologie... Ce s-a întâmplat, de fapt? Apetența pentru filosofie a rămas, însă. Oricine îți citește cărțile poate constata acest lucru.

CL: Am dat examen la Filosofie, dar am picat. La Filosofie și la specialitățile artistice, concursul de admitere se ținea cu o lună mai devreme, pentru a da posibilitatea tinerilor, care

se înscriau cu sutele la aceste facultăți, să intre în altă parte. Am fost chiar bucuros că am fost eliminat, aflând că în anul acela era concurs pentru limba și literatura chineză. M-am înscris fără să șovăi. Eu frecventam biblioteca ARLUS, aflată pe lângă Biserica rusă. Se afla acolo un fond de carte bogat, cine știe de unde fuseseră confiscate cărți de mare valoare, ediții rare, unele vechi de secole. Citisem o carte care mă fascinasă: *Din fluierul de jad*, traducere din limba germană de poetul Al Stamatiaș. Citind poeziile acelea scrise cu sute de ani în urmă de poeți chinezi ca Li Bai, mă gândeam să învăț eu cumva limba chineză, să traduc direct din această limbă în limba română. Și uite că trebuia să cad la filosofie, pentru a mi se materializa gândul anterior. Știi, eu am avut dintotdeauna sentimentul că un suflu celestial mă susține și mă protejează. Examenul n-a fost ușor, am fost 65 de candidați pentru 5 locuri, dar se pare că fluxul energetic cosmic îmi reținuse deja unul dintre locuri! Șefa secției era o profesoară de excepție, om bun și respectat, Toni Radian, cu studii în China. Pot să-mi numesc colegii? Ca un omagiu. Un semn de iubire.

DD: Te rog. Noroc că ai fost numai 5!

CL: Scriitorul George Timcu, Mihaela Guga, căsătorită cu scriitorul Bănulescu, Amarili Avram și Ruxandra Marinescu, mai mare decât noi, ea vorbea curent engleza, franceza și italiana, și a lucrat pe la ambasade apusene, cred. Vreau să spun că fusese o concurență ridicată, 13 pe un loc!

DD: Ești un foarte bun cunoscător al culturii, civilizației și spiritualității chineze. Multă lume crede că ai studiat în China.

CL: N-aveam cum. Tatăl meu a fost negustor și nemembru de partid. La studii în străinătate, erau trimiși, ca și acum, întâi copiii activiștilor de partid, prima dosarul. Șansa mea a fost politica României de echilibru între cele două puteri socialiste, URSS și China. Relațiile cu China au sporit și se căutau cunoscători ai limbii chineze. În ultimul an de facultate, am fost curtat de Agerpres și de MAE. Am ales ministerul. După un an am plecat, pentru patru ani, în prima mea misiune diplomatică la Beijing. Aveam douăzeci și șapte de ani. Abia mă însurasem cu poeta Mira Lupeanu.

DD: Cum a fost primul contact diplomatic? Cete-a impresiionat, cum te-ai adaptat stilului de viață chinezesc?

CL: George Călinescu vizitase China cu o delegație de scriitori și a scris apoi cu maliție că Beijingul era un sat mare. Știam această expresie și am trăit metafora. Există o civilizație pe orizontală. Exceptând centrul marilor orașe, SUA sunt un sat fără de margini. Când am aterizat în Capitala de Nord care este

Beijing, Orașul parcă nu se vedea. Mi s-a înfățișat sub forma tuturor străzilor asfaltate îngrijit, curate și a zidurilor mai înalte decât statul de om. Casele abia se ghiceau în spațele zidurilor semețe, cenușii. Îmi plăceau străzile tăiate în unghi drept pe cele patru laturi ale Palatului imperial, pitit și el după ziduri reci și anunțat abia prin turnurile de pază din colțurile patruleterului. În schimb, străzile mi se păreau supra populate la orice oră a zilei de pedestri și de biciclete de nenumărat. Iar pe măsură ce cunoșteam urbea aceasta cu totul altfel decât cele din Europa, între clădirile pitice răsărea câte un templu, o grădină, un palat din alte vremuri, un vestigiu istoric, care te cucureau și iertai monotonia întinsă pe kilometri.

S-ar cuveni să evocăm cândva China într-o carte nouă, sub forma unui poem în proză, fiindcă frumusețile ei sunt fără de număr, sunt surprinzătoare, copleșitoare, ca și oamenii acestei țări uluitoare. Iar Beijingul e altul, o metropolă de primă mărime, iar bicicletele aproape că au dispărut; nu mai au loc de mașini!

Pe mine și pe soția mea, Beijingul și China ne-au cucerit prin patina istorică, prin originalitate și rafinement, prin puterea creației. Știi că, în Asia, China a jucat rolul civilizator al Imperiului Roman? Limba chineză, și nu numai limba, ci istoria și filosofia, literatura, dreptul, științele exacte, organizarea socială și de stat etc., au fost și sunt limba și scrierea civilizatoare și modele de progres ale Orientului Îndepărtat. Civilizația chineză este o insulă a comorilor. Anii aceia au însemnat pentru mine perfecționarea cunoștințelor de limbă, cunoașterea civilizației, înțelegerea felului de a fi al chinezului. O a doua universitate.

DD: O viață cu două sensuri, ca să zic așa. Cum se împacă diplomația cu literatura? Uite, au fost diplomați-literați: Vasile Alecsandri, Duiliu Zamfirescu, Blaga, Eliade, Eugen Ionescu, Tudor Vianu, Ralea - dar ei nu au rămas o viață în diplomație.

CL: Nu m-aș pune lângă asemenea nume ilustre. Eu sunt un simplu salahor, în ambele meserii. Înțeleg că diplomația este o meserie plină de rafinement, ca și literatura. Nu există o școală pentru aceste două profesii. Te naști și nu te faci poet, ca toate strădaniile, ai în tine darul pentru activitatea diplomatică sau ești doar un funcționar slinos, șters. Diplomația este o esență a politicului. Pentru ambele meserii se cere cultură cât mai extinsă, deschidere către lume, darul selecției semnificativului, pasiune, iubire.

Eu traducerile le-am făcut întotdeauna acasă, după programul oficial de lucru, ghidându-mă după deviza: *Nulla diae sine linea*.

➡ Munca zi după zi te cizelează, te îmbogățește. Când m-am oprit asupra unei cărți, am citit-o o dată și încă o dată, la repetarea lecturii dezmembrând textul, așa cum face mecanicul cu o mașinărie, încercând să înțeleg de ce autorul a scris într-un anume fel și nu în altul, încât să pot transpune în limba română cât mai exact. Traducerea literară nu este traducere mot-a-mot, ca la notariat, ci înțelegere și rescriere, o nouă creație.

DD: Ai avut succes de public, cărțile au fost publicate în tiraj mare și ele se află la mai toate bibliotecile naționale, universitare, județene. S-a scris despre ele? Au fost ele comentate?

CL: Eu nu am tradus pentru a publica. Am ales marile creații ale culturii chineze, cu gândul să îmbogățesc literatura română. Mi-a plăcut să cred că tinerii din România pot astfel să citească nu numai gloriile literare apusene, ci și culmile literaturii ficționale și ale gândirii filosofice chineze antice, iar o esență nemaiîntâlnită până la ei se va simți peste ani în creațiile proprii. Mă aștept ca măcar un scriitor tânăr de azi să declare că a avut de câștigat, estetic vorbind, după lectura unui autor sau altul chinez.

Succesul a fost îndelung, recunosc, la fiecare nouă carte. Am primit scrisori de încurajare, telefoane, inclusiv pentru cele două cărți de eseistică: *Pași în lumea chineză*, 1976, și *Viața intimă la chinezi*, 1992.

Vorbeam de scrisori. La un moment dat a existat și o Anonimă, trimisă la Uniunea Scriitorilor, la CCES, la Centrala editurilor, dar și la CC al PCR și la mine la slujbă, prin care eram incriminat că prea public mult, și se cerea să mi se închidă în nas porțile editurilor, deoarece cu siguranță că folosesc munca altora. D. R. Popescu a fost primul care m-a chemat la el, era Președintele Uniunii Scriitorilor, și mi-a dat s-o citesc. Și ce faceți? I-am întrebat. Ce să fac? S-a mirat. O moto-tolesc și o arunc la coș! și așa a și făcut. Mi-a arătat-o și șeful de cadre de la minister, doar că el n-a aruncat-o, a pus-o la dosarul meu și, mult mai târziu, un secretar cu propagandă de la CC, Petre și..., îmi pare rău, nu mai știu cum îl chema, probabil ceruse referințe. A vrut să mă cunoască. Eu eram pe liste lor ca translator de limba chineză și despre limbă am discutat. La sfârșit mi-a spus să nu fiu necăjit, partidul nu ia în seamă anonimele. Dacă ar fi știut cel sau cei care s-au străduit să scrie vreo trei pagini că muncesc în zadar...

Da, au fost adesea publicate cronici de întâmpinare sau de analiză, de exemplu, la o carte cu mai multe piese de teatru, Valentin Silvestru a publicat o pagină în România Literară, pe ideea unui teatru al moralității.

A propos de titlurile amintite de tine la începutul acestui dialog, s-au publicat și câte 10-12 cronici la o singură carte!

DD: Ai abordat și literatura modernă și contemporană. Știi că după răsturnarea monarhiei și instaurarea republicii de către Dr. Sun Yat sen, s-a dorit modernizarea țării și în cultură și a început să se scrie ca în apus, a fost o ruptură totală de literatura clasică chineză. Ce scriitor contemporan te-a atras mai mult?

CL: S-a scris teatru ca Ibsen, proză ca Balzac, poezie în vers liber și așa mai departe. Am publicat două romane de valoare, *Familia de Ba Jin*, candidat la Premiul Nobel, și *Patru generații sub același acoperiș* de Lao She. Cel mai important scriitor contemporan tradus de mine este Wang Meng, ministru al culturii după dezghețul de după Mao, el care fusese ani de zile exilat pe undeva în deșertul Gobi - *Lacul adânc*, proză scurtă, Editura Cartea Românească, 1988, cu povestirea *Un tânăr la Secția Organizatorică*, pentru care fusese acuzat că a defăimat partidul.

Îmi place să cred că cele trei antologii dedicate secolului XX, poezie, teatru, proză, au însemnat tot atâtea momente de bucurie prin pătrunderea cititorului român în teritorii aproape necunoscute la noi. Piese de teatru au fost incluse în emisiuni ale teatrului radiofonic, iar Teatrul Național din Iași, Teatrul Mic și Teatrul Nottara au avut spectacole de succes cu *Taifun* și *Pentru ce am murit*. Teatrul craiovean nu-l avea la conducere pe neasemuitul Emil Boroghină și s-a abținut!

DD: Să ne oprim puțin asupra cărților cu tentă filosofică din antichitate, când China a parcurs independent drumul filosofic urmat de Grecia, în căutarea răspunsului privind obârșia omului și destinul său. Mă refer, în primul rând, la celebrul *Yi Jing*, cu latura divinatorie.

CL: În secolele V-III î.Hr. au ființat în China cam toate sistemele filosofice ale lumii. Nu știu dacă avem timp și spațiu pentru detalieri. Eu întâi am tradus Lao Zi, *Cartea despre tao și virtute*. Maestrul Laocius, după numele latinizat, a fost cu siguranță un iluminat. Cu știința de acum putem spune că el, la fel ca Beethoven sau Einstein, a avut acces la o cunoaștere cosmică. Particula *tao*, pe care a fost construit un întreg sistem filosofic și religios, se află dincolo de spațiu și timp, este sursa universului, o putere supremă, într-o anume înțelegere, Dumnezeu. Cartea are 81 de capitole, iar în Capitolul XXV stă scris:

*Omul urmează modelul Pământului,
Pământul urmează modelul Cerului,
Cerul urmează modelul lui Tao,
Tao se urmează pe sine.*

Eu am tradus cu mare devoțiune cărți taoiste și pregătesc pentru toamna aceasta, împreună cu fiul meu, sinologul Adrian Daniel Lupeanu, o carte care se va numi probabil:

Textele fundamentale ale taoismului. Vom aduna la un loc, într-o lucrare de ținută academică, scrierile lui Lao Zi, Lie Zi, Zhuang Zi. Sper să îmi ajungă economiile pentru a plăti tipografia. Nu știu în ce măsură va ajunge la public. Cine știe, poate că un site pe internet va mijloci între noi, tipografie și cititori. Despre *Yi Jing*, *Cartea Schimbărilor*, ce să spun în câteva cuvinte? Este Biblia Chinei și a Orientului extrem. Cuprinde texte mitice cu tentă filosofică și șamanică, ordonate și comentate de Confucius în jurul anului 500 înainte de Hristos. E o adevărată enciclopedie a începutului de civilizație a lumii. *Cartea Schimbărilor* pornește de la magie și divinație, îmbogățindu-se pe parcurs cu elemente de istorie, artă militară, politică, filosofie, matematică, medicină, poezie și cultume, primând latura etică, filosofică, de divinație. Eu citisem în țară în timpul studenției simple referiri la ea. În primii mei ani în China, nimeni nu îndrăznește să discute despre o carte socotită mistică și negată atunci. Era de negăsit. Așa se face că am citit-o întâi în engleză. Cu timpul, pe măsura liberalizării vieții, pentru că nici în România socialistă ea nu putea fi tipărită, am achiziționat ediții mai vechi și mai noi și m-am apucat s-o studiez. Am lucrat la ea, împreună cu Mira, cinci ani încheiați. Am publicat-o în anul 1996, în două volume, totalizând 880 de pagini și mărturisesc că s-au epuizat în timp record 5.000 de exemplare. În 2005 am realizat cu Adrian Daniel o sinteză a părții de precizie, într-o ediție de buzunar, pe care femeile ar trebui s-o poarte în geantă, iar bărbații în buzunarul vestei, pentru că răspunde oricărei nevoi. Bănuiesc că o ai.

DD: Uite că nu.

CL: Atunci e vina mea și îmi cer iertare. La proxima ediție, trebuie să știi că au apărut deja două ediții, vei primi un exemplar, să scrii o cronică.

Și sinteza aceasta, și mai ales lucrarea mare în două volume, cu textele filosofice și comentariile lui Confucius, își așteaptă editorul pentru ediții de masă în zeci de mii de exemplare.

DD: Ai vorbit doar de traduceri din chineză în română, dar din română în chineză, cu editare în China, nu te-ai preocupat? Interesul nostru, al românilor, pentru literatura și, într-un sens mai larg, pentru cultura chineză este dintre cele mai mari. Se poate spune același lucru și despre interesul chinezilor pentru valorile spirituale românești? De exemplu versurile lui Eminescu au și în chineză acea muzicalitate pe care o simțim noi în limba română?

CL: Câtă dreptate ai! Diplomații și ambasadorii care nu se preocupă și de publicarea cărților de valoare ale literaturii române

clase, moderne și contemporane nu sunt români. Ei au sarcini multiple, e drept, numai că, în înțelegerea mea, celelalte sunt, aproape toate, perisabile. Cartea publicată vorbește despre țara ta fiecărui om, chiar și acelora care n-o deschid, azi sau peste ani, ci doar o iau în mână și îi privesc coperta. Eu am publicat poeziile lui Eminescu în toate țările în care am lucrat, fără buget din țară. Întâia oară Eminescu în limba thai în 1989, în limba viet în 2001, în ediție chineză-engleză în Singapore în 1994. În China a fost publicat de două ori, prima oară în anii 50 ai secolului trecut. Eminescu este gând înalt, poezie și filosofie laolaltă, el este neîndurător de modern și de actual, este zeu în orice limbă a pământului și nu reușesc a-l întina detractorii oricărei epoci ori rase. Poezia sa este binecuvântată în orice limbă a pământului, fiindcă este parte a fluviului ceres al creației, la care omul Eminescu a avut cu siguranță acces. În Thailanda, de exemplu, *Luceafărul* a fost citit pe fragmente la radio, luni de zile, cu comentarii bogate, de către poetul Montri Umavijani, care l-a tradus cu mare dragoste, iar după ce l-a citit se considera, mai în glumă, mai în serios, încarnarea poetului român. În aceste țări, am oferit cartea oficialităților și marilor biblioteci.

Eu cred că fiecare diplomat român are obligația de a-l tipări pe Eminescu. Cine manifestă dragoste pentru România și pentru limba română o face. Închipuiește-ți să auzim din presă că în fiecare an au apărut în lume cel puțin zece cărți Eminescu, plus alte capodopere naționale!

Da, oriunde în lume există interes pentru dezvoltarea cultură, desigur, iar publicarea unor cărți depinde de mai mulți factori, de starea legăturilor bilaterale în primul rând și apoi de cât de active sunt ambasadele și centrele culturale românești, de felul în care noi și traducătorii străini prezentăm lucrările respective, de nivelul sponsorilor etc. În ultimii ani începe să i se dea dreptate lui Nicolae Den-

sușianu, din nefericire nu de către români, noi cel mai adesea ne minimalizăm unii pe alții, ci de către străini, și anume că limba română este mama limbii latine sau măcar soră bună cu aceasta. Va trebui să folosim acest trend. Oficial. Pornind de la autorități. Eu am fost în China, ani de zile, consilierul cultural și de presă. În anii aceia s-a publicat carte românească, în primul rând au fost traduși clasicii, apoi scriitorii ai secolului XX, ca Marin Preda, Marin Sorescu, o antologie de teatru. Nu am acum la îndemână lista, dar sigur că puteam face mai mult, nu-i așa? Acțiunea continuă.

DD: Ai stat în China 14 ani. Exact cât durează călătoria călugărului chinez Zang, plecat în India pentru a aduce scripturile buddhiste, din cartea pe care ai tradus-o. Este mult, este puțin?

CL: Buna mea prietenă, mă onorează staturile uriașe lângă care mă așezi. Călugărul Xuan Zang a reușit să ducă în patria sa, în secolul al șaptelea, cărțile sacre buddhiste, declanșând răspândirea acestei religii în China. Eu am tradus cărți de proză, poezie și filosofie, aș fi putut să fac alegeri și mai bune, însă sunt de acord că măcar cele numite în cadrul dialogului nostru merită calificativul de cărți de excepție și aș așeza pe raftul întâi *Yi Jing*, *Cartea Schimbărilor*. Mie mi se pare că paisprezece ani este puțin. Lucrez acum la o istorie a civilizației chineze și îmi dau seama că îmi lipsesc unele cărți de referință, aș avea nevoie încă de studiu în Biblioteca Beijing, care aduce cu un castel uriaș. Îmi mijlocești o bursă de studiu de câțiva ani?

DD: Am citit undeva că în dicționarele chinezilor figurezi ca „unul dintre cei mai prolifici sinologi ai lumii”.

CL: Aici grăiesc lucrările, nivelul lor estetic și al transunerii în limba noastră, desigur. Profesorul Ding Chao de la Universitatea de limbi străine din Beijing a publicat acum câțiva ani o carte despre prezența literaturii române în China și a literaturii chineze la noi. Am scris despre ea în revista *Ramuri* și ar

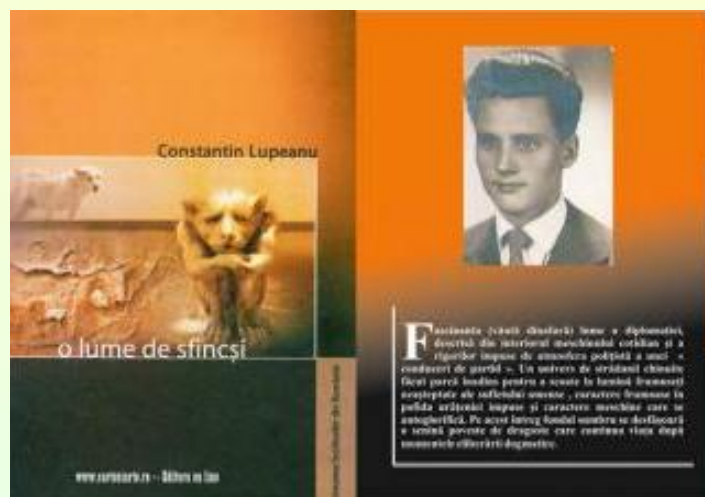
trebui să se găsească un editor, poate chiar Editura Academiei, pentru o versiune românească. El îmi dedică mai multe pagini și se exprimă extrem de măgulitor și de elogios la adresa mea și a soției mele. Îi mulțumesc pe această cale. Și este aici locul să precizăm că soția mea mi-a fost de mare ajutor. Grație ei am tradus atât de repede și de bine. A fost o vreme când înscrierea, pe pagina de titlu a unei cărți: *Traducere din limba chineză de Mira și Constantin Lupeanu* era un semn că este vorba despre o carte de valoare, era o marcă, un brand.

DD: Ești și scriitor, nu numai traducător, ai publicat, din câte știu, câteva romane originale.

CL: Am scris până acum șase romane și am publicat trei. Putem vorbi altă dată despre statutul meu de prozator? Putem relua discuția și în privința traducerilor, dar propun să ne oprim aici. Sunt multe de spus despre fiecare carte în parte, istoria achiziționării ei, acceptarea pentru traducere, găsirea editurii, primirea aprobărilor, inclusiv de la cenzură, care, de la organismul numit Direcția presei, s-a răspândit în toate editurile. Era la editură un tovarăș, care dacă zicea nu sau zicea să se topească o carte, era vai și-amar. Aventurile tipăririi la Editura Cartea Românească a romanului fluviu în două volume *Lotus de Aur*, *Vaza și Prunișor de Primăvară*, într-un tiraj maxim de, cred, o sută de mii de exemplare ar însemna o discuție poate mai lungă decât cea de astăzi!

Îți mulțumesc pentru evidențierea prin întrebări elegante și prin comentarii extrem de competente a făgașului discuției noastre, pentru răbdarea de a mă asculta, pentru acuratețea consemnării și pentru multe alte nemărturisite calități. Cer scuze celor neinteresate de dialogul nostru. Îi salut cu iubire pe toți cititorii. Cu bine.

DD: Și eu îți mulțumesc pentru această ne-asemuit de frumoasă poveste a vieții tale și de-abia aștept să reluăm discuția altă dată. M-am simțit ca în *O mie și una de nopți...*

George FILIP
(Canada)

Versuri

TIMP CONCENTRAT

Rinocerii lui Ionesco
au pornit spre abator
îi mâna nebun un fuhrer
cu mustață de corb chior

n-a zis *halt* că n-avea minte
o ținea cu *nur gherade*
și și-a turtit cozorocul
prin katiușe și grenade

timpul s-a oprit o clipă
să mai bea soldații apă
că fântânile planetei
toată lumea o adapă

și-a fost secetă tovarăși
cu exacerbate grade
mulți s-au camuflat în verde
cum știi bine – camarade

și s-au dus în cimitire
studențime popi țărani
ne-ațâtau – peste hotare
yankeii americani

taica Stalin sorbea vodcă
și mahorkă și mult cvas
și am uitat *der-di-dasul*
prin era lui *davai ceas*

și-am alcătuit - tovarăși
hozrascioate colective
toamna ne ajungea rodul
doar pentru niște colive

apoi iarăși am întors-o
ne-am vrut imperialiști
se întâmplă când n-ai minte
și destinul tău ți-l riști

acum batem nicovala
ca țigani - lângă foc
ticluind mândre potcoave
să ne poarte spre soroc

dar norocul - măi creștine
a căzut cloșcă-n eter
și nouă ne-a rămas șansa
să ne milogim la cer...

POEM SUPERSTIȚIOS

numărul treisprezece este fatal
așa i s-a năzărit omenirii
să-l blameze și să-l deteste mereu
până-l răstignesc în legea nefirii

dacă observați nici-un măcel mondial
nu-l are pe treisprezece – danga
doar pe maidanele lumii se-ntâmplă
să crape vreo viperă - de dandana

să nu ne ducem în treisprezece la târg
c-o să ne moară purceaua de sete
în treisprezece nu se dă cu-mprumut
iar noul născut va fi precis deochete

dacă te-ntâlnești cu-n stol de soldați
și ei sunt cam treisprezece laolaltă
scuipă-ți în sân de treisprezece ori
și treci fuga ulița pe partea cealaltă

numai dracii umblă în treisprezece
și toți au câte treisprezece gheare
cine pleacă în trei-ș-pe la drum - zice-se
va fi rupt în hălci de treisprezece fiare

cică treisprezece - plus Ali-Baba
au fost cândva hoții dintr-o poveste
care umblau noaptea precum strigoii
și presărau Feți-frumoși prin neveste

omul trist înjură de treisprezece draci
și tot atâtea ne dă popa - mătânii
cu treisprezece bice de ger bate crivățul
iarna - când chiuie-n munți zveltele sâni

mai anapest mai hopa-hopa - versul
se chinuie noaptea s-o scoată la vopsea
numărul acesta - treisprezece - nineacă
vă convinge cum că poezia e grea

deci: treisprezece nu e-ntre etaje
în treisprezece nu se fac nici logodne
la treisprezece ani eu am fugit de-acasă
și-aveam gagici vreo treisprezece blonde

...îndată va fi ora treisprezece
am treabă în oraș - mă-nchei la cozondraci
și-n versul ultim pun silabe treisprezece;
eu superstițios?... la vreo treisprezece draci!

POETUL FĂRĂ TRUP

îi mulțumesc acestui trup de Om
plămădit din luturi și ardoare
că nu s-a îndoit pe drumul lung
și m-a dus o viață în spinare

cu drag i-aș da căpițe mari de fân
să soarbă cer din Marea cea albastră
puteri i-aș da - ca unui Făt-frumos
și-aș împărți cu el sfânta colastră

dar acest trup de Om n-are hodină
se pierde-n herghelia dobrogeană
care i-a dat ovăz și mari porunci:
să nu își pună geană peste geană

i-aș da și cerga să se învelească
în nopțile albastre - fără somn
dar el mă dă cu mâna la o parte
cu gesturi consfințite-n os de domn

acestui trup ce-njură românește
și doar din doine el respiră har
i-aș da prieteni haina de pe mine
și i-aș turna tot sufletu-n pahar

dar n-are timp să pună brazi pe uliți
cu ducipalul zboară tot mereu
în seara asta - hăituit de muze
el va cina cu bunul Dumnezeu

aș vrea în acest trup să fiu o clipă
să-i lustruiesc copitele de cal
și când mă pierde Marea mea cea Neagră
el să m-ajute să ajung la mal

pe pragurile tinereții mele
pe unde mama mea urzea pe gard
acolo unde mă-njurau țărani
nebănuind că eu le voi fi bard

...dar vine dimineața planetară
și-și pune noaptea Luna căpătâi
și Omul-trup e gata să se ducă
iar eu îi plâng pe umăr: mai rămâi!

dar ducipalul bate din copită
și s-a topit străinul - spre Parnas
precum un fulger fulgerat în clipă;
el a plecat... poetul a rămas.

Livia CIUPERCĂ

Magnetismul unui critic literar

Binecunoscut și remarcabil exeget al literaturii, ALEX. ȘTEFĂNESCU s-a lăsat surprins în ipostaza de reflector asupra experiențelor cotidiene, învăluit de mantia de lumină a bogăției gândului binefăcător, înlocuind discursul critic printr-un monolog constructiv sau printr-un presupus dialog cu sine însuși. Și-acest frumos, binefăcător și luminos gest se repetă, amintindu-ne de Prentice Mulford, și-ale sale reflecții: „*dacă ești bogat în gânduri*”, devii asemenea unui „*copac supraîncărcat cu fructe coapte...*” Și astfel, „*fructul copt*” devine „*gând copt*” care va trebui să „*zboare...*” Și pentru ca să fie auzit (ne place să credem), s-au născut volumele: **Jurnal secret**, **Cum se fabrică o emoție**, **Bărbat adormit în fotoliu**.

Alex. Ștefănescu este un rațional învăluit în mantia binefăcătoare a umorului șarmant, care nu se lasă purtat de sentimente sau resentimente și - ce este important - *vocea* criticului și al filologului coexistă plăcut și armonios, iluminând pe cititor (pe oricare tip de cititor). Dacă amintim de **Jurnal secret** (2005), **Jurnal secret. Noi dezvăluiri** (2007), **Jurnal secret - dezvăluiri complete** (2009), aprecierea este unanimă. O lectură plăcută, lejeră, instructivă. M-a cucerit. Aș prelua drept motto al volumului **Jurnal secret...**, frazarea: „*ori de câte ori întâlnesc proști solemni, transpir în ceafă...*” Și n-aș greși deloc, având în vedere confruntarea zilnică, de douăzeci de ani încoace, cu dizgrațiosul verbal și comportamental, al unor semeni de ai noștri, constatând, din păcate că „*agramații sunt mai mulți la număr decât cei care vorbesc româna corect*”.

Vizualizăm un „jurnal” discret, deloc „secret”. Devoalat fiind, „jurnalul” deja ne aparține și-l privim pe omul Alex. Ștefănescu în toată splendoarea lui spirituală. Pe criticul Alex. Ștefănescu îl cunoașteam: meticolos, precis, intransigent. Iată-l acum ironic, angulos, revărsând fulgurant vicleniile și visceralitățile cotidiene dizgrațioase. În fond, era păcat să-l avem doar pe Radu Paraschivescu în postura de jurist al prezentului (gândind chiar și numai la perioada 2005-2009).

Ceea ce mă apropie (subiectivismul din

mine glăsuiește acum) de autorul acestui „jurnal” este simpatia nedisimulată arătată unor personalități pe care și eu le verez. E vorba de trimerile la Nicolae Manolescu („*a rămas profesorul meu admirat de altădată...*”), la Ana Blandiana - „*zeița*” (scena cu cireșele) poeziei românești sau la Neagu Djuvara („*iluminați de inteligența lui...*”), la G. Liiceanu sau Andrei Pleșu și lista poate continua. Trecutul comunist, cu deviza sa ironică „*să urce România spre prostul-gust în zbor*” sau prezentul bulversant, fără termeni de comparație, vor trece prin unghiularul șfichiuirilor domniei-sale. Un umor nedisimulat compun micile sale relatări, adevărate schițe satirice. Nu se erijează nici de a deveni domnia-sa protagonismul finelor autoironii, dar cu o savoare captivantă. Nu iartă prostia și o-ncondeiază, nemilos. Odată, i se întâmplă un lucru odios: devastarea apartamentului de către niște „*intruși*”, și-aflăm cum „*o reporteriță tv ghidușă* (remarcăm franchețea omului cultivat), *cu fusta scurtă* (deși n-are-a face fusta, ci mintea, firește), *m-a tras după ea în fața camerei de luat vederi și a început să turuie*”. Nu aceasta a fost problema, ci întrebarea care i-a fost adresată a produs hilaritate. Cum poți adresa unei persoane supărate că i s-a distrus apartamentul, întrebarea: „*Vă rugăm... să ne spuneți ce simțiți în aceste momente?*” Neiertător va fi și cu așa-zișii analiști politici care se doresc neapărat percepuți ca mari cunoscători în probleme *cu cheie* sau cu mare miză politică. Într-un dialog avut cu N. Manolescu, într-una din interesante emisiuni tv. „**Un metru cub de cultură**”, nu este omisă nici „*generația care are timpanul gros și himenul subțire*”. Memorabile vor rămâne în istoria TVR și emisiunile „**Tichia de mărgăritar**” sau „**Cum te poți rata ca scriitor**”, iar în jurnalism, rubrica „**Cum se fabrică o emoție**” („Jurnalul financiar”).

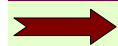
Și iată-ne amintind de un alt volum: **Cum se fabrică o emoție**, pentru a reține tehnica dezbaterii unei teme, generic formulate: „*limba literaturii*” (util îndreptar, mai ales, pentru dascălul de *românească*), având ca protagoniști: „*sinele*” și „*sinea*”, într-o con-

fruntare inițiată de o utilitate intrinsecă, amintindu-ne de dialogurile: Sabato-Borges, Paleologu-Noica etc. Subtilitatea unor „*voci convenționale într-un dialog imaginar*”, fiecare „*voce*” (nu neapărat în postura de „*sabotor al confesiunilor*”) reprezentând imaginea unei „*ipoteze de lucru*”, o „*plauzibilitate*” dorită (voit), un ghid întru sensibilizare, prilej de a formula (tranșant), intenția acestui demers (explicitizat): „*literatura o citim nu ca să aflăm, ci ca să simțim*”, să „*vibrăm...*” Și-n acest context, se impunea, firește, și relevarea frumuseții acestui „*cerebral al literaturii*”, mecanism tehnicist, numit „*inginerie textuală*”.

Merită să reținem câteva dintre „*combinațiile de cuvinte*”, „*subiecte*” care ard în subconștientului intransigentului critic (ce e drept, confruntat cu diverse „*semințe scâmoase*” despre care a avut prilej să scrie/să comenteze, adeseori), privind: imposibilitatea comunicării, emoția scriiturii, rezistența cuvântului scris, „*intimitatea*” pe care o impune rostirea versului, „*istoricizarea*” și *încercărtura de semnificații* ale unor genuri și specii literare, subtilitățile personajului feminin în literatura română, moralitatea și imparțialitatea criticului de artă, sensibilitate față de atitudinea și „*profilul moral*” al cititorului (de ce nu, și-al scriitorului, care, nu de puține ori, se confruntă cu nemiloasa realitate), „*potopul*” tipăriturilor care „*inundă*” vizualul, literatura - mijloc de „*divertisment*” sau de „*supraviețuire*”, literatura - „*mică*” sau „*mare piedică în calea uitării*”. De asemenea, un bun prilej de a sublinia câteva subtilități privind „*romanele «obsedantului deceniu»*”, *ca și alte romane, parabolice sau cu cheie, din literatura noastră de dinainte de 1989, trebuie să ne împăcăm cu gândul că multe dintre ele nu mai rezistă...*”, dar și notații subtile privind evoluția poeziei românești: epoca „*eminescianizării*”, esența lirismului nichitian etc.

Pe aceeași linie melodică se-nțețes notațiile memorialistice în volumul **Bărbat adormit în fotoliu**, printre care, reținem:

savuroase instantanee cu Nichita Stănescu sau la un meci de fotbal **arbitrat** de Ana Blandiana; câteva exerciții de seducție, în **În audiență la Geo Dumitrescu** sau **Cum se cucerește o femeie...**; detașare în fața suferinței (**Veselia bătrânei chinezoaice**); fine autoironii (**Comedia numelor**, **Ce înseamnă să citești cu pasiune...**, **Coșmar** etc.), întâmplări care subliniază riscurile *meseriei* de critic (**Un dușman în plus**), satisfacții în fața unei *porții de musaca*, atitudinea în fața unor decizii (**Doi țărani**) sau riscurile unui gest de curtoazie (cel din 1982); jocul farselor (**Buchetul de flori**, **Un copil într-un coș de nuiiele**) sau cel al orgoliilor (**Sacoul mitic**); subtile egoisme (dacă ne amintim un castron cu fructe aflat în posesia cuceritoare a lui Octavian Paler); frumoase întâmplări învăluite în mantia tristeților, amintind de scriitori foarte cunoscuți: Cezar Ivănescu (**O bătaie ca-n filme**), George Arion (**Vizită neanunțată**), Marin Sorescu (**Îmbrățișare pe stradă**), George Pruteanu (**Cum a dansat George Pruteanu ceardaș**), Alexandru Condeescu (**Râzând în hohote**), sau Grigore Vieru (**Metodă de seducție**).

De reținut că multe dintre textele acestui volum sunt adevărate scheciuri în care triumfă poanta: **Pisica de mare și literatura română**, **Comedia numelor**, **Dialog cu o ușă de autobuz** etc.

Și mai mult decât atât, suntem dispuși chiar să-i dăm dreptate lui Hans („*Eu nu mai înțeleg nimic din Rumania*”), dacă ne gândim la ce se întâmpla (înainte de 1990) la câte o „*simandicoasă vânătoare*”, când bieții gonași „*azvârleau iepurii în aer, încercând să-i facă să zboare*” sau la câte „*chirurgii estetice*” erau supuse anumite fotografii, numai ca cei implicați să iasă basma curată. Așa că, după modelul binecunoscut, uneori ar fi de preferat să nu cunoaștem prezentul și să te învălui în mister, precum solitarul călugăr din munții Bucovinei.

În concluzie, lectura acestor cărți de memorialistică este nu doar incitantă și plăcută, ci transmite un autentic fond educativ (**Acasă la Constantin Noica, Iată și un pensionar...**), amintindu-ne de noblețea relației student-profesor sau de generozitatea și verticalitatea unor adevărați profesori (**Nota zece**).

Bibliografie:

Alex. Ștefănescu – **Jurnal secret. Noi dezvăluiri**. Ed. Corint, București, 2007
 Alex. Ștefănescu – **Cum se fabrică o emoție**. Ed. Ideea Europeană, București, 2010
 Alex. Ștefănescu – **Bărbat adormit în fotoliu**. Ed. Curtea Veche, București, 2011

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

Nicolas Poussin

Pictor francez în perioada clasicismului baroc.

S-a născut la 15 iunie 1594 în Normandia în Les Andelys într-o familie modestă a unui soldat din armata regală franceză. Studiază pictura la Rouen și Paris între anii 1612-1621 primele impulsuri avându-le deja în școala din Fontainebleau. În Paris, Nicolas Poussin va cunoaște pe poetul Marino, care-l inițiază în mitologia greacă și romană, lucru care-l ajută la compunerea mai multor schite cu tematică antică.

Ajunge la Roma, în 1624, unde va cunoaște pictorii Jacques Stella, Joachim Sandrart și Claude Lorrain. La 36 de ani se căsătorește cu Anne Marie Dughet. Când faima lui Poussin a ajuns până la Paris, însuși Lu-

dovic al XIII-lea i-a scris personal să se întoarcă în Franța, acoperit cu aur și făgăduieli.

La finele anului 1640 Poussin sosește, nu fără regrete, la Paris unde i s-a făcut o primire splendidă. Poussin compunea doar tablouri de cabinet, cu o artă intelectuală, în care desenul era stăpân iar culoarea slugă. Curtea și amatorii de artă așteptau însă altceva. Intrigile, criticile, lucrările dezamăgitoare, toate l-au dezgustat pe Poussin.

Doi ani mai târziu se întoarce la Roma definitiv. Continuă să lucreze studios, autodidact, inteligent și perseverent. Subiectele tratate de el țineau de „peisaj istoric”, singurul gen care, alături de portret, părea pe atunci demn de un pictor care-și respectă arta.

Își găsea subiectele în cărțile de istorie romană sau biblică - lectura lui zilnică. Fai-moasa delectare care, pentru el, era țelul picturii, o concepea ca pe o împărtășire activă cu marile legi care-l leagă pe om de natură. În fiecare dimineață cobora din Picio și pleca să se plimbe pe câmp. Aduna, la întâmplare, din drum, ierburi și pietre pe care și le aducea la atelier. Astfel și-a compus viziunile cosmice din *Diogene*, *Polifem*, *Sfântul Matei* și *Îngerul*, în care omul invadează scena, în care omul dispare uitat ca eroul din *Funeraliile lui Focion*.

În 1650, o boală cumplită (Parkinson) îl atacă din ce în ce mai mult și tremurul mâinilor sale se observă în compozițiile sale. Moare la Roma la 19 noiembrie 1665, fiind înmormântat la biserica din San Lorenzo din Lucina.

Ca o recunoștință târzie a meritelor sale, în 1665 Ludovic al XIV-lea al Franței îl numește primul pictor al Franței.

Nicolas Poussin - Autoportret

Adrian BOTEZ

Istorie tragic-valahă, vizionarism/demnitate eminescian/ă și luciditate codreniană - în cartea *Basarabia eminesciană*, de Theodor Codreanu

Avem în față o nouă carte eminescologică a lui Theodor Codreanu: „*Basarabia eminesciană*”¹. „*A opta, cred, închinată fenomenului Eminescu, din 1984 până astăzi*” - spune autorul, chiar la începutul volumului (cf. „*În loc de argument*”, p. 5). O carte provenită din extinderea/dezvoltarea unui articol: „*Această nouă carte despre Eminescu s-a născut dintr-un studiu de mai mici dimensiuni, publicat în 2012, în revista «Limba română», de la Chișinău, fiind prieluit de împlinirea a două veacuri de la raptul Basarabiei, petrecut în 1812*”.

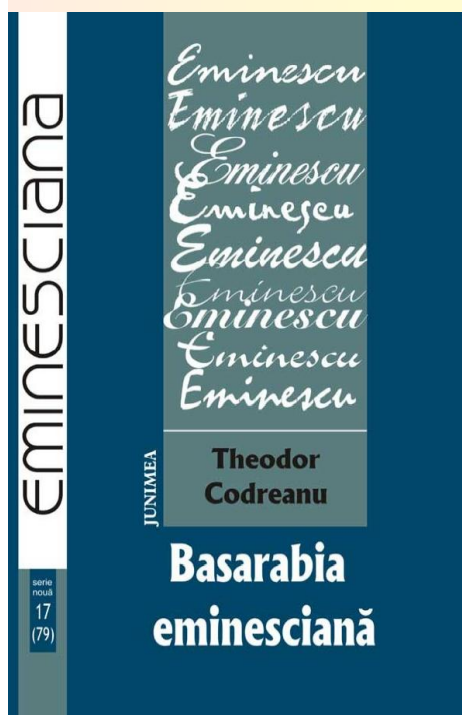
Cartea are un conținut cu totul special: din cele XIX capitole, fiecare purtând un titlu nu doar sugestiv, ci anunțând o problemă decisivă a istoriei basarabeano-românești

(I - Un număr nefast; II - Cinismul imperial; III - Răul dinăuntru; IV - „Cestiunea Orientului”; V - Către a treia pradă imperială; VI - Pe baricadele Timpului; VII - Basarabia: „cestiune de existență pentru poporul român”; VIII - Basarabia dreptului; IX - De la „onoarea” țarului la afaceriștii războiului; X - Rădăcinile ontologice ale expansionismului rusesc; XI - Compensații?; XII - De la Eminescu la „cazul Stere”; XIII - Moștenirea țaristă în bolșevism; XIV - „Vă așteptăm de 22 de ani!”; XV - „De ce atâta ură?”; XVI - Războiul antiromânesc al Sovietelor; XVII - „Legenda neagră”; XVIII - „Noaptea de La Blair House”; XIX - Epilog eminescian) - primele opt capitole fac analiza strictă a campaniilor de presă eminesciene, din epocă, cu privire la **chestiunea Basarabiei** - dar, începând cu capitolul al IX-lea, perspectivele se deschid considerabil, trimițând la contextul istoric al trădărilor (lovituri din **exterior**, susținute de iudele valahilor, din **interiorul** României!), din secolele XIX-XX-XXI, față de Sfântul Pământ Basarab. Pentru că, nu-i așa? - la valahi, „**moștenirea tragică a fost mai puternică decât cea romană. Herodot a subliniat principal meteahnă a tracilor: dezbinarea. El profetiza că nu vor fi niciodată puternici, fiindcă nu sunt uniți**”. Și, de la **dezbinare** până la **trădare de neam**, nu-i decât un pas. Pas care, în cazul **Basarabiei Valahe**, a fost făcut, parcă, mai des decât în toate celelalte cazuri, privind pământuri clar, străvechi românești. De ce a fost posibilă atâta instabilitate teritorială, în cazul valahilor/pământurilor valahe, dar, mai cu seamă, în **cazul Basarabia/Ținutul Dacilor BESI/„BESARABIA”** (a se vedea istoria trădării de la 1812, de la Hanul lui Manuc, „**unde Kutuzov a micșorat preten-**

țiile doar la Basarabia”, din capitolul al II-lea - „**Cinismul imperial**” - ...și unde aflăm că „**prețul trădării Marelui Dragoman, Dimitrie Moruzi, în context, a fost promisiunea unei moșii în Basarabia, în valoare de 100.000 de lei aur și a unui inel de aur, încrustat cu briliante, foarte valoros, de 15.000 de piaștri**” - cf. p. 13 - grotesc de ieftin au mai fost „**vândute**” trădate pământurile Țării Valahilor, de către străini, ca la Hanul lui Manuc, în „**cazul Basarabia**” - 1812... sau de către români, precum în cazul, inexplicabil **nemenționat de către autor**, al anului 1997, când evreo-românul, din Tighina Basarabă, președintele României, **Emil Constantinescu**, dimpreună cu fiul de rabin și nepotul lui Saul Bruckner/Silviu Brucan, **Adrian Severin**, ministru de Externe al României, au semnat **Tratatul cu Ucraina**, prin care se reconfirmau rapturile staliniste, din 1940 - și prin care erau cedate, scriptic, Ucrainei, fără nicio presiune, de tip „**tanc și tun stalinist**”, **TOATE** pământurile românești de EST, de NORD și de NORD-EST: **Basarabia, Bucovina de Nord, Ținutul Herței, Insula Șerpilor, Maramureșul de Nord...**!)? Pentru că, după stingerea Mușatinilor și Basarabilor, din veacul al XVI-lea și „**până la pseudo-democrația din secolul al XIX-lea și din cele următoare**” - dispare „**principiul eredității**” (singur el fiind garant al stabilității unui popor și al unui stat), înlocuit fiind cu cel al „**electivității**”, care a ruinat și aneantizat regate/state încă mai mari / „**cu mai mare greutate europeană**”, decât Principatele române (de tipul Poloniei).

Dar cartea lui Theodor Codreanu are meritul de a nu se opri, punctual, la motivele unei istorii seismice, a momentului - ci trimite la cauze profunde, uneori greu de sesizat și de corelat, dar cu acțiune și consecințe, în timp, de-a dreptul catastrofale. Cel mai edi-

ficator exemplu este cel prin care, paradoxal, dar cu totul adevărat, politica antiromânească a Rusiei și a panslavismului (din trecut, dar cu valabilitate și în veacul nostru, posibil și în cele viitoare!), dar și ANTIROMÂNISMUL (iudeo-masonic) european, în genere - sunt explicate printr-un celebru pasaj din Engels: „*Românii sunt un popor fără istorie {...} destinați să piară în furtuna revoluției mondiale {...}. Ei sunt suptori fanatici ai contrarevoluției și vor rămâne astfel până la extirparea sau pierderea caracterului lor național, la fel cum propria lor existență, în general, reprezintă, prin ea însăși, un protest contra unei mărețe revoluții istorice {...}. DISPARIȚIA LOR/ROMÂNILOR DE PE FAȚA PĂMÂNTULUI VA FI UN PAS ÎNAINTE*” - s.n. (apud Larry L. Watts, *Ferește-mă, Doamne, de prieteni... Războiul clandestin al blocului sovietic cu România*, trad. din engleză, de Camelia Diaconescu, Ed. Rao, Buc., p. 31. Oare triumfiul, trădător și satanic, al „*regionalizărilor României*”, din zilele noastre (Ponta/NAUMOVICI-Antonescu-Dragnea), nu cumva ascultă, și el, de acest comandament genocidic, al evreului-ctitor de comunism planetar?!

Theodor Codreanu subliniază nu doar onestitatea și demnitatea funciare, de sfânt, ale lui Eminescu, în contextul unei epoci în care toți oamenii de la guvernarea României, ba chiar dintre artiștii români („*umflați*” cu funcții guvernamentale), trădau scandalos (a se vedea cazul, absolut penibil, aproape incredibil, al *profitorului de război*, „*corbul*” - *Titu Maiorescu*, cel care echivala sângele dorobanților, vărsat, cu generozitate martirică, la Plevna - *CUPARALELE CÂȘTIGATE DE EL, PRIN GREȚOASELE AFACERI CU EVREII DIN ȘLEAHTA ARMATEI RUSEȘTI, DIN 1877-1879 – ȘLEAHTĂ CONDUSĂ DE WARSZAWSKI!* - „*Încasat relativ MULTE PARALE, supraocupat, de dimineața până târziu, mai mult de la evreii ruși (...). Ajuns la București... eu îndată iarăși la lucru, în mijlocul încurcăturilor Horowitz-Warszawski-Rubinstein-Hessen-Hangianof*”² - în *Jurnalul* său, Maiorescu „*regretă faptul că s-a încheiat războiul* {n.n.: din 1877-1878}, *frustrându-l de noi câștiguri*”!!! - ...dar și cel al „*directorului dobrogean*”, *Alexandru Macedonschi*!!!) și furau de stingeau, în orice condiții istorice (similitudini frapante, cu ce se întâmplă azi, în același spațiu și la același nivel superior, de conducere statală, prin iudeo-masoni!), ci și VIZIONARISMUL său. Nu a existat, în toată istoria gândirii politice românești și, implicit, a presei românești, un bisturiu mai ascuțit și mai binefăcător, prin revelarea Adevărului - decât cel eminescian! (iată cum de-

finește el nu doar politica partinică românească, ci și însăși presa politizată: „*Toate puterile suflați ale generațiunii sunt absorbite de lupte de partide și, la rândul lor, toate partidele nu sunt decât ampoliași, pe de o parte cei active, pe de alta cei destituiți. Aceștia se ceartă pe țara cea de jaf. MODUL CUM SE CEARTĂ ÎL NUMESC CU TOȚII PRESĂ*” - s.n. Genială și de neclintit definiție!³).

Eminescu și-a dat seama că războiul din 1877 nu era războiul României. Iar când Rusia țaristă împinge Valahia, cu brutalitate, în planul al doilea, după jertfele românești de la Plevna (prin care valahii salvau „*onoarea*” dezonorațiilor, prin toată istoria lor, țari și politicieni imperialiști ruși!), pentru a putea ca, la San Stefano, să nu acorde României statutul de cobeligeranță și A PUTEA EXECUTARAPTUL BASARABIEI DE SUD (cea „*cu tătari corturari*” ...fantasma, parșiv, diplomația țaristă! - ...da, sigur, „*tătari corturari*”, de tipul boierilor-părcălabi voievodali: „*Manoil, Stanciu, Albul Spătar, Ioan Băiceanu, Hodeo Creful, Oanea Pantece, Tudor Văscanu, Giurgea lui Gaură...*” - „*tot nume... tătărăști, de boieri ai lui Alexandru Vodă*” - cf. Mihai Eminescu, în studiul *Basarabia*, din *Timpul*/1878!) - cu falsa compensație a ...Dobrogei, CEA MULTIMILENAR (V)LAHO-DACICĂ ȘI BIMILENAR CREȘTINĂ! (...câte ecouri nu stănesc aceste fapte, cu privire la situația României, din al doilea război mondial, când Pactul dintre *Stalin-Roosevelt-Churchill* azvârle România în ghearele bolșevismo-stalinismului, refuzându-le românilor marșul spre Berlin, după un nesfârșit martiriu vestic! - și oprindu-i pe valahi în Munții Tatrei - ...pe câți nu-i zvârlise Stalin, direct, în Siberii, imediat după blestemata noapte de 23 august 1944!!! - ...urmând, apoi, tăvălugul ocupației sovieto-staliniste, sub „*nasul*” mult și vinovat-îngăduitor al Marilor Puteri ale Lumii Vestului!) - Eminescu ia poziție fermă și clară, ca totdeauna - și va comenta, cu maximă luciditate și cu o demnitate unică, exemplară! - fără nici cea mai mică aroganță de... „*ghicitor în stele*” (ci cu uriașă și, poate, nemeritată înțelegere, pentru orbi politicieni români - pe care-i privește din perspectiva ...poporului român!): „*Noi nu recunoaștem în ea/Rusia decât pe mandatară Europei, care n-a declarat război Turciei pentru a schimba soarta noastră, ci pe aceea a bulgarilor, sârbilor, muntenegrenilor, în sfârșit, a tuturor popoarelor de care a fost vorba la conferențe. De noi n-a fost vorba la conferențe; războiul ce am purtat au fost poate o imprudență, ce se iartă unui popor tânăr și arzător, și alianța de fapt o măsură care să ne asigure succesul armelor noastre,*

iar acolo n-avem a împărți nimic cu Rusia nici în clin, nici în mănecă. Poate, din partea noastră, să cucerească toată țara turcească, dacă o vor lăsa alte puteri, cu noi n-a avut niciun război, deci n-are a ne lua nici pământ nici a ne da cu sila ceea ce nu-i cerem ei. Dacă avem a cere, nu Rusia este aceea de la care vom primi (...). VREA RUSIA SĂ NE DEA INDEPENDENȚA? N-O PRIMIM DE LA EA. VREA SĂ NE DEA DOBROGEA? ASEMENEA N-O PRIMIM (...). RUSIA VOIEȘTE SĂ NE IA BASARABIA CU ORICE PREȚ: NOI NU PRIMIM CU NICI UN PREȚ!” (s.n.).

După răpirea Bucovinei, de către Austria (1775), după raptul Basarabiei, din 1812 - urma noul rapt țaristo-rus, asupra Basarabiei, din 1877-1879. În politica Europei, „*chestiunea Orientului*” avea trei soluții, una mai proastă decât cealaltă: I - *soluția austriacă* („*confederație dunăreană, sub protecția Austriei*”); II - *soluția grecească* (chipurile, elenismul s-ar putea opune, în zonă, expansiunii rusești - și iată replica lui Eminescu: „*În fapt, predominarea intrigantului și răutăciosului element grecesc în Orient ar fi o nenorocire și mai mare decât supremația turcească*” - noi, valahii, o „*probuluism*”, deja, prin domniile fanariote!); III - *panslavismul* - în viziunea lui Danilevski, mesianismul rusesc ar fi constituit contraponderea la lumea germană/Imperiul Romano-German!.

Numai Eminescu înțelege, în aceste vremi atât de tulburi și absurde, complexitatea și tragismul Adevărului Valah:

1 - pe de o parte: „*Cestiunea retrocedării Basarabiei cu încetul ajunge a fi O CESTIUNE DE EXISTENȚĂ PENTRU POPORUL ROMÂN*” (dublând, astfel, cu chiar mai mare imediatate întru rezolvare, „*cestiunea Ardealului*”!); CHEIA DESTINULUI ROMÂNIEI!

Și, în această problemă, Theodor Codreanu schițează o adevărată „*dinastie ideatică*” (foarte lucid identificată!): „*Eminescu-Stere-Goma*”.

2 - neîmplinirea unei datorii sfinte (pe care Eminescu o transformă într-una testamentală): „*CREDINȚA ÎN TRĂINICIA POPORULUI ROMÂN*”: „*Dacă vom câștiga de trei ori atât pământ pe cât avem și vom pierde aceste temelii (n.n.: MARILE VALORI NAȚIONALE!!!) - statul român, fie el oricât de întins, va deveni o creațiune trecătoare; IAR DACĂ NE VOM PĂSTRA TEMELIILE DE EXISTENȚĂ SOCIALĂ, RUSIA NE POATE LUA CE-I PLACE ȘI PIERDERILE NE VOR FI TRECĂTOARE*” (s.n.).

...SUBLIMADEVĂRAL CREDINȚEI

ÎNDUHUL VALAH!

Glosează, cu dreptate, Theodor Codreanu: „*La 1918, această dublă încredere atinsese pragul cel mai înalt în fața propriei conștiințe naționale și a Occidentului. Dar următorul război mondial o va zdruncina, iarăși, din temelii - și asta tot în legătură cu Basarabia și Bucovina, provinciile pierdute, prin trădare și vânzare, la 1775 și 1812*”. Moscova a pretins că i s-a rănit grav „*onoarea*” (când, în 1856, partea sudică a Basarabiei re-trece sub jurisdicția Valahiei/Principatelor române, „*patria de drept*”). „*RUSIA SE SIMȚEA JIGNITĂ CĂ PĂMÂNTURILE ROMÂNEȘTI APARTIN ROMÂNILOR!*” (s.n.) - cum excelent comentează Ion Iachim, în lucrarea „*O istorie a expansiunii rusești*”, Ed. Ponto, Chișinău, 2009, p. 105.

...Adevărul acesta, al „*onoarei*” hămeșite a Rusiei/a **Stepei Fără NICIUN Orizont și Fără NICIO Măsură**, nu încetează a ne durea, și azi, în 2013...!

3 - neîmplinirea datoriei **DEAUTENTICĂ ONOARE** (...nu precum cea rusesc-imperială, țaristă sau bolșevică!) față de depozitarii Marilor Valori Naționale, a Celor de Adâncime Abisală: „*Nu sunt în toate limbile omenеști, la un loc, epitețe îndestul de tari, pentru a înfiera ușurința și nelegiuirea cu care stărpiturile ce stăpânesc această țară tratează cea din urmă, unica clasă pozitivă a României, pe acel țăran care, muncind, dă viață pământului, plătind dări hrănește pe acești mizerabili, vărsându-și sângele onorează această țară*” (M. Eminescu, *Opere X*, p. 33).

...Azi, după cabala ruseasco-americanoevraieasco-ungurească din 1989, când vedem cum urmașii Mușatinilor și Basarabilor, adică ai stăpânilor de turme care au citorit **TĂRĂMUL VALAHILOR**, sunt obligați de U.E. și de F.M.I. să ardă și să îngroape mii de tone de lână de oaie mioritică, pentru că de nicăieri, de la niciun for iudeo-masonic al lumii strâmbe de azi (încă mai „*global*” strâmbate, decât cea de ieri, scrutată, vizionar, de Eminescu!), nu ni se mai dă dreptul (într-o continuă propagare a „*legendelor negre*” despre Neamul Valahilor! - de la „*înnegrirea*”/ demonizarea lui Ceaușescu/politicii ceaușiste - și până la identificarea României cu **ȚARA „BRAMSTOKER-escului” DRACULA!**) la dezvoltare economică și la identitate spiritual/națională - da, azi ar trebui să citim lucrarea lui Theodor Codreanu (...prin tre extrem de puținii români care judecă lucid, atât **MERITELE, INCONTESTABILE**, ale lui Ceaușescu, în **stoparea sovietismului**, în Estul Europei - ...România ceaușistă făcuse, **ENORM ȘI ÎNTRU ADEVĂR, „pentru**

cauza libertății est-europene”, iar „*Ceaușescu este /devine «țapul ispășitor al Estului»*” - cât și „**SITUAȚIA SCHIZOFRENICĂ**” a lui Nicolae Ceaușescu, cel care a înăbușit, la un moment crucial, vocea **naționalismului autentic**, prin „*vocea*” **comunismului rezidual**... - ...noi ne permitem, însă, spre deosebire de autor, să **NU** credem în soluția potențială, a **capitalismului masonic**, propus, ca soluție de supraviețuire, lui Ceaușescu și României, de către președintele SUA, Jimmy Carter, în timpul „*noptii de la Blair House*” - aprilie 1978!), cât și versetele **AMINULUI/EMINESCU**, cu infinit mai multă aplecare și smerenie. Căci numai astfel de cărți te avertizează, onest, asupra „*complicităților satanelor lumii*”, și-ți indică, în mod profund înduhovnicit, soluții (pe termen foarte lung!) de rezistență și de supraviețuire identitar-divină, în istoria terestră. Cu condiția, firește, să nu ne pierdem sau să disprețuim, în mod imbecil, antenele Duhului!

Note

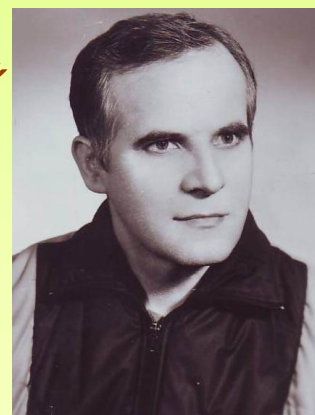
¹ - Theodor Codreanu, „**Basarabia eminesciană**”, Editura Junimea, Iași, Colecția EMINESCIANA, serie nouă, nr. 17 (793), 2013.

² - Zigu Ornea (evreu), în „**Viața lui Titu Maiorescu**”, confirmă: „*Devenise avocatul unor sam-sari pentru aprovizionarea trupelor rusești, de origine evreiască, concesionari ai unor servicii pentru aprovizionarea armatei ruse (...); apoi, această calitate îi va fi reproșată în presă, până și de Eminescu*”.

³ - Tot Eminescu, despre clasa politică românească: „**OAMENI CARE AU COMIS CRIME GRAVE SE PLIMBĂ PE STRADE, OCUPĂ FUNCȚIUNI ÎNALTE, ÎN LOC DE A-ȘI PETRECE VIAȚA LA PUȘCĂRIE.**

(...) **JUSTIȚIA, SUBORDONATĂ POLITICII, A DEVENIT O FICȚIUNE.** Spre exemplu: **un om e implicat într-o mare afacere pe cât se poate de scandalosă, care se denunță. Acest om este menținut în funcție, dirijează însuși ceretările făcute contra sa; partidul ține morțiș al reabilita, alegându-l în Senat. PARTIDELE, LA NOI, NU SUNT PARTIDE DE PRINCIPII, CI DE INTERESE PERSONALE, CARE CALCĂ FĂGĂDUIELILE FĂCUTE NAȚIEI ÎN AJUNUL ALEGERILOR ȘI TREC, TOTUȘI, DREPT REPREZENTANȚIAI VOINȚEI LEGALE ȘI SINCERE A ȚĂRII. CAUZA ACES-TEI ORGANIZĂRI STRICTE E INTERESUL BĂNESC, NU COMUNITATEA DE IDEI, ORGANIZARE EGALĂ CU ACEEA A PARTIDEI ILUSTRE MAFIA ȘI CAMORRA, CARE MIROASE DE DEPARTE A PUȘCĂRIE**” (cf. **MIHAI EMINESCU** - art. [Domnul Simeon Mihăilescu publică...] - **Timpul**, 18 aprilie 1879). Toate aceste afirmații se potrivesc (poate, pentru unii naivi, care nu știu originea ideatică și „*mersul*”/ „*rânduiala*” lumii moderne, masonizate până la nivel modular - „*surprinzător*”!), **CUVÂNT CU CUVÂNT**, și politicienilor români de azi, din veacul XXI...!!!

George BĂDĂRĂU

NE DUCEM

ne ducem odată cu norii
cu pinii sechestrați de pâclă
o ploaie a împăienjenit munții
și drumurile tăietorilor de lemne
ne ducem în satul nemuririi
ținând caii albi de căpăstru
până când aerul impertinent ne lovește
cu palmele aspre peste față
trestia divină murmură a rugăciune
din care nici Dumnezeu nu înțelege

mare lucru

nici îngerii fardați cu cosmetice

de la amvon

nici poetul modern
ne ducem la bălci
ca în mlaștina unui suflet
la cel de-al doilea cântat al cocoșilor
îmi trag pălăria pe ochi
să mai adorm puțin înainte de a se naște
un poem ultramodern
pe o corabie în derivă

NIȚĂRUL NU-I PASĂ

la capătul iazului sunt două tufișuri
îngălbenite ca două felinare
și nimănui nu-i pasă că trăiesc
împlind metafore
și uneori plase și năvodul
cu care pescuiesc

luna căzută în lac
bivolii ies din mlaștini spumegând
de mânie

eu scriu în timp ce steaua polară
îmi face semne

claxonând peste întinderea miraculoasă
bruma s-a așezat pe rufe din desagii
atârnați în spatele cailor
în timp ce trec frontiera
în marele întuneric
cerul s-a prăbușit
universul poetic nu mai atrage pe nimeni
vreau să mă spăl pe mâini cu surâsul tău
întorc iarăși cu privirea o corabie
acum când amurgul începe să se stingă

Mihai MIRON

Tinerete fără bătrânețe

În avanpremieră pentru sărbătoarea Limbii Române de la 31 august, luni 27 mai a.c. la Biblioteca Municipală din București a fost lansat volumul de versuri „Tinerete fără bătrânețe” al unui scriitor canadian de origine română.

Domnul Adrian Erbiceanu este membru fondator și președinte al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Québec, dar și Director executiv al Editurii de limbă română (ASLRQ) din Montréal. Domnia sa s-a născut pe 6 ianuarie 1941 în București. A absolvit Liceul Militar din Breaza și apoi Școala Militară de Ofițeri din Pitești. Ca filolog s-a pregătit mai târziu la Institutul Pedagogic din București urmând cursurile Facultății de Limbă și literatură română. A colaborat cu poezii și articole în revistele *Transilvania* din Sibiu, *Convorbiri Literare* din Iași, *Târnava* din Târgu-Mureș, *Bucovina Literară* din Suceava, *Sfera-Online*, *Gazeta de Transilvania* din Brașov, *Argeșul* din Pitești, *Athenium* din Vancouver, *Inter-mundus Media*, *Agero* din Germania, *Poezia* din Iași, ca și la publicațiile românești din Mont-

real, acolo unde locuiește din 1979 până în prezent.

Adrian Erbiceanu a debutat relativ târziu, la 62 de ani, în 2003, la Editura *Tribuna* din Sibiu, cu volumul de versuri „Confesiuni pentru două generații”, pe care deasemeni l-am prezentat la timpul respectiv. A mai publicat până astăzi încă 6 volume de scrieri poetice, dintre care cel mai recent, „Tinerete fără bătrânețe”, la editura bucureșteană Anamarol, chiar la începutul acestui an. Este o povestire în versuri după basmul „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”, cules cu mai bine de un secol și jumătate în urmă de Petre Ispirescu, de la... tatăl său, publicat prima oară în jurnal la 1862 și în volum 20 de ani mai târziu.

Avem de-a face în această situație cu o poveste veche în haine noi, care respectă modelul scurt al versului popular, de 8 si-

labe de această dată:

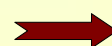
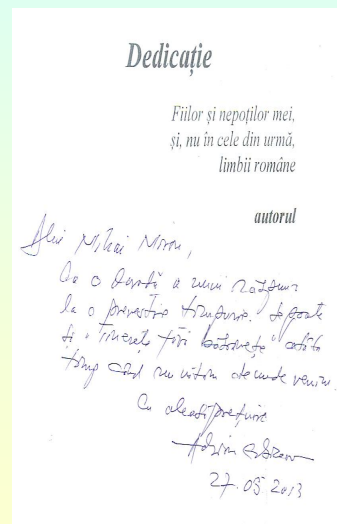
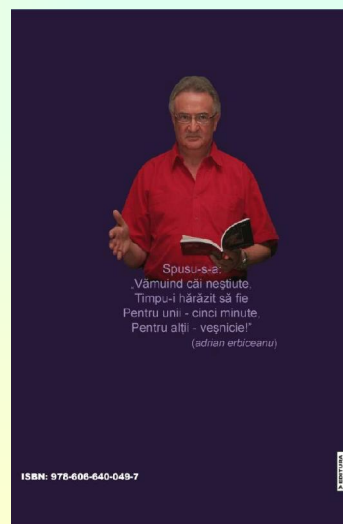
„Tot cătând, din fapt de sară,
Răspuns clar la întrebare,
Negurile înhămară
Stelele la Carul Mare -
Peste timp și peste lume
- Cât a fost și cât mai este -
Punte arcuind, anume,
Tâlcurilor din poveste”.

În creația folclorică nimeni nu-și asumă originalul, știm de pildă că George Coșbuc a regăsit în strigăturile de la hora satului Hordou, versuri de ale sale, „folclorizate” de fratele său. Ne întâlnim acum cu un proces literar inversat: autorul preia o poveste cu formă oarecum fixă prin editare și difuzare mai ales sub formă de carte. Primul editor nu și-a asumat creația ci doar publicarea ei. Era o perioadă în care romantismul românesc se suprapunea în bună parte peste creația folclorică - adevăratul nostru clasicism.

Autorul de față, contemporan nouă, nu-și asumă nici el subiectul, „povestea”, ci doar forma versificată pe care i-o dă. Trecherile din vers în proză și invers nu sunt deloc străine modelului popular, după cum nici „semnarea” versurilor: întâlnim procedeul mai ales în scrisorile de cătanie folclorizate apoi în cântece, alteori în strigături cu adresă și semnătură finală în vers, iar mai târziu în „caietele” de versuri culese sau compilate de „scriitorul” popular.

Domnul Erbiceanu, poet cu studii filologice de specialitate și operă poetică ce stă sub semnul lirismului autentic, dar și cu o reală chemare către epopee, mănuiește cu abilitate versul bine rimat, ritmurile ce se schimbă după nevoile de expresivitate, de la alexandrine la cel de esență folclorică - cum este cazul în opera de față. Pentru că este sigur că avem de-a face cu o operă personală, o creație valoroasă, o *rescriere* cum spunea criticul Ion Roșioru. Desigur că tuturor vă este cunoscut subiectul, toți v-ați bucurat de poveste în copilărie, sau mai târziu în citirea ei pentru copii și nepoți. De aceea nu vă voi spune nimic despre subiect, decât că el este tratat prin sublinierea valențelor tragice cu mijloace clasice apropiate autorului nostru și în alte volume ale sale.

Și ca să revin la formă, de data

aceasta îmbrăcând un „fond” bine cunoscut și asumat, forma - deci - este plină de sensibilitate, de un lirism pur, profund românesc, ceea ce dovedește încă odată că emigrația nu reprezintă în niciun caz o rupere ci - poate, doar - o plecare cu multe întoarceri și mii de fire ce leagă „omul” de originea sa. Tocmai de aceea, Adrian Erbiceanu este și rămâne în esență - român. Îmi susțin afirmația cu două citate din opera poetică a autorului nostru:

Scrisoare către cititor

„Pe fiecare filă a cărții care-o scriu Las sufletu-mi să cearnă tăcere și pustiu;

În fiecare urmă, pe drumul ce-l străbat,

Se-așează praful vremii, precum un greu lăcat.

E-n toate-o-nlănțuire ce-ncerc să o dezleg

Când vremea se încoardă și mă cuprinde-ntreg

Și nu-mi dă nici răgazul nici mintea s-o adun

De parc-ar vrea să spună ce n-aș voi să spun.”

Dedicația volumului actual

„Fiilor și nepoșilor mei,
și, nu în cele din urmă,
limbii române.”

Volumul se bucură de o grafică excepțională semnată de sculptorul Adrian Popescu, dar și de o tipărire foarte bună din partea Editurii ANAMAROL.

După toate acestea, nu mai rămâne decât un lucru de făcut: citiți cartea!

Volume publicate de același autor:

- *Confesiuni pentru două generații*, Ed. Tribuna, Sibiu, 2003

- *Divina Tragedie*, Ed. Tribuna, Sibiu, 2004

- *De la Anna la Caiafa*, Editura Ardealul, Sibiu, 2007

- *La fontaine de ce siècle*, Ed. ASLRQ, Montréal, 2009, poezii în limba franceză traduse de Constantin Frosin

- *Printre silabe*, Ed. Singur, 2011

- *Tinerețe fără bătrânețe*, Editura Anamarol, București, 2013, povestire în versuri după basmul „Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte” de Petre Ispirescu

Antonia BODEA

Inelul de iarbă

de Al. Florin Țene

Cartea scriitorului **Al. Florin Țene**, *Inelul de iarbă*, apărută la Editura Napoca Nova, Cluj, 2013, confirmă ideea susținută de Mircea Eliade în *Itinerariu spiritual* și anume că orice se întâmplă în viață poate constitui un roman: „orice e viu se poate transforma în epic.”

Cartea nu este altceva decât expresia unei opinii asupra vieții din partea autorului. Ea conține experiența de viață filtrată prin cultura și sensibilitatea autorului, deci e un act de cultură.

În cazul în speță, printr-o ingenioasă îmbinare de tehnici narrative, autorul își crează posibilitatea de a traversa realități diverse ca provocări a nevoii de cunoaștere, de înțelegere, de explicare a substanței lor. Predominarea formulei jurnalului satisface nevoia de autenticitate, de veridicitate în latura ficțiunii, a faptului trăit direct, subiectiv, așa cum de altfel dorește autorul să convingă în interludiu explicativ.

Asistăm astfel la desfășurarea unei proze experimentale unde autorul analizează cu luciditatea unei conștiințe intelectuale înalte tot ceea ce experimentează, fie prin confesiunea personajului - narator, fie prin introspecție.

Într-un act mai mult decât evocator, într-o retrăire, o reconstruire a faptelor trăite, au-

torul personaj-narator, aduce în prezent aceleași emoții și încearcă să le explicitizeze, să le descifreze sensul profund.

Nevoia dramatică de explicitare a misterului existențial propus în formula linară a opoziției contrariilor se resimte în apelul judecăților unor gânditori consacrați, drept titluri ale episoadelor romanului.

Iubirea devine în roman dimensiunea prin care autorul se raportează la alții și la sine în căutarea celui „ce” care scapă oricărei rațiuni. Printr-o sintagmă tulburătoare aleasă drept titlu, romanul deschide un spațiu sacru încărcat de nevoia păgână de iubire. Trăită în diferitele ei ipostaze, iubirea, constituie liantul ce unește și identifică destinele eroilor cărții, alter-egouri ale autorului. Regăsim astfel florii adolescenței învâluți în visul ce răzbate cele mai grele opreliști: „La un moment dat, pe drumul dintre două sate s-a oprit. A privit cerul spuzit de stele. A căutat cu privirea steaua lor... Maria, mă gândesc la tine... Simți acest fapt?... Departe se auzea urlul lupilor” (p. 38).

Altădată ființa duală își caută sinele în atingeri miraculoase, într-un ritual păgân, când, răzvrătită, senzualitatea se consumă în incandescența clipei.

Ritmurile pământului filtrate prin inocența simțurilor cheamă binecuvântarea cosmică unite prin „Inelul de iarbă”, precum în argezeanul poem „Logodnica.”

Prin personajele, alter-egouri ale autorului acestui roman, ale scrierii romanului, imaginate în medii și situații diverse, de la „geografii reale” la spații onirice ori ficțiuni cvasi-mistice, autorul experimentează nevoia de cunoaștere absolută. Fire imaginativă, autorul trăiește un puternic conflict interior între chemarea iubirii maritale și jocul erotic al seduc-

ției, filtrate prin spiritul autoanalizei lucide al conștiinței. Iubirea ca experiență totală în diversitatea identității ei conferă textului un lirism profund care învâluie demersul epic într-un aer de nostalgie a infinitului, de melancolie, de suferință a singurătății. Fiecare dintre eroi manifestă nevoia de împlinire prin semeni, prin comunicarea de suflet, prin iubirea trăită conștient. Astfel, Dorin Moisescu, scriitor, topește fiecare gest în substanță mitică, caută experiențe inedite pentru ca viața să nu treacă pe lângă el, acceptă și descifrează semnificația unor coincidențe aparent stranie, purtând pentru totdeauna cu el o valență încă disponibilă. Ion Netea pare ciudat prin înclinația spre meditație, spre înțelegere a ceea ce rutina calcă în picioare. Înselat de iubire o caută asemenea „seminței de pământ”, o consideră drumul spre veșnicie în lupta cu Timpul care cere vamă celui ce se lasă amăgit de clipă.

Prin nevoia de meditație, autorul deschide comentarii inclusiv pe marginea argumentelor biblice alături de spirite cugetătoare implicate peste timp în elucidarea „tainei tainelor” Adesea, acestor judecăți le fac concurență verdictele lansate de eroii romanului, uneori oameni simpli aparținând gliei cu tainele ei, autorul intuind spiritul meditativ al „cumințeniei pământului” românesc.

Prin tonul adesea mucalit sau uneori grav, drumul cunoașterii ia forma meditației, a cugetării, inclusiv pe tema Iubirii, alături de alte experiențe ale momentului, cu descifrarea cauzalității, înscrisă drept mobil al devenirii în Istorie.

Marcat de experiența vieții, autorul se identifică printr-un lirism esențial sub bătaia tristă a aripilor singurătății care-i ridică în-doiala asupra Veșniciei ca esență a Iubirii.

Stelian COMBOȘ

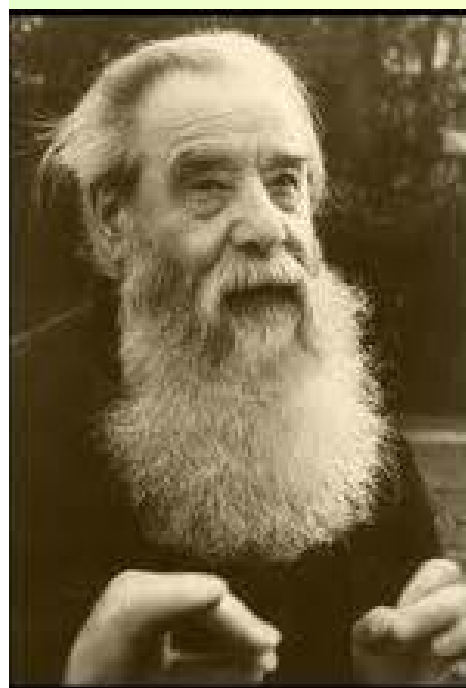
In memoriam

Zece ani de la nașterea în viața cea cerească și veșnică a Părintelui Profesor Galeriu

În curgerea pământească și vremelnică a timpului, în urmă cu zece ani, în ziua de 13 august anul 2003, platoul ori piațeta din fața Bisericii „Sfântul Silvestru” din București, precum și străzile din preajma ei, erau înțesate de foarte multă lume. Patriarh, mitropoliți, episcopi, mulți preoți, oameni simpli și artiști de prestigiu, studenți teologi și cerșetori, muncitori și intelectuali rafinați îl petreceau pe ultimul drum pe cel care a fost Părintele lor duhovnicesc și, fără să greșim, putem spune, pe cel care a fost Părintele duhovnicesc al Bucureștiului. Slujba înmormântării Părintelui Constantin Galeriu, prin amploarea sa, a fost asemenea unei ceremonii de canonizare. Astăzi, florile și candelile ce străjuiesc mormântul situat lângă biserică, pe latura de nord, mărturisesc evlavia și dragostea oamenilor pentru cel care a fost una dintre cele mai vii conștiințe creștine ale neamului românesc din secolul al XX-lea.

Așadar, în data de 10 august anul 2013

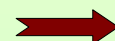

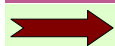
se împlinesc zece ani de la trecerea la cele veșnice a Părintelui Profesor Constantin Galeriu. Părintele Galeriu s-a născut la 21 noiembrie anul 1918, în comuna Răcățoiu - Răzeși din județul Bacău. A urmat cursurile Seminarului Teologic „Sf. Gheorghe” din Roman, apoi Facultatea de Teologie din București. În anul 1973 a devenit doctor în teologie. A fost preot paroh în mai multe sate, după care a devenit „spiritual” la Institutul Teologic Universitar din București (între anii 1973-1974). Între anii 1974-1977 a fost lector, iar între anii 1977-1991 profesor titular la același institut. Din anul 1992 era profesor consultant și conducător de doctorat la Universitatea București. La 1 ianuarie anul 1990 a fost numit vicar administrativ al Arhiepiscopiei Bucureștilor. A fost profesor la Universitatea din Târgoviște, unde a predat Teologie dogmatică și la Facultatea de Drept a Universității Ecologice din capitală, unde preda istoria și filosofia religiilor. Între 7 august - 7 septembrie anul 1950, respectiv 16 august anul 1952 - 26 octombrie anul 1953 a fost deținut politic pentru convingeri religioase și umanitare. În contextul evenimentelor istorice din anul 1989, în calitate de vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și de membru în Grupul de reflecție a militat deopotrivă pentru înnoirea, dezvoltarea, statornicia și stabilitatea Bisericii Ortodoxe Române. Părintele Galeriu a fost președinte de onoare al Ligii Culturale a Românilor de Pretutindeni, membru în Comisia Națională UNESCO, membru fondator și președinte de onoare al Asociației medical-creștine „Christiana”, președinte al Editurii „Harisma”, președinte al Asociației „Sf. Stelian - copiii străzii”, al Fundației „Elena Doamna”, membru de onoare al Fundației „Memoria”, președinte executiv al Asociației „Frăția Ortodoxă Română”.

Părintele Profesor Constantin Galeriu a fost distins cu numeroase premii, fiind și

Doctor Honoris Causa al Universității Ecologice din București. Părintele Galeriu este autor a numeroase lucrări teologice și cărți bisericești. În ultimii ani de viață, era preot paroh la Biserica „Sfântul Silvestru” din Capitală. Părintele Constantin Galeriu a plecat la Domnul nostru Iisus Hristos - Împăratul Cerurilor și a Veacului ce va să vină, la data de 10 august anul 2003 și rămâne unul dintre cei mai importanți teologi și duhovnici ai Ortodoxiei românești, contemporane.

După cum am spus și în rândurile anterioare, Părintele Constantin Galeriu s-a născut în comuna Răcățoiu, din ținutul moldav al Bacăului, de praznicul „Intrării în Biserică a Maicii Domnului”, în anul 1918. După aceea, după cum am mai spus, tânărul Costachi Galeriu a urmat Seminarul Teologic „Sfântul Gheorghe” din Roman, după care a absolvit Facultatea de Teologie din București, având ca îndrumător de licență pe cunoscutul profesor Nichifor Crainic. Deși absolvise studiile superioare ca șef de promoție, părintele a fost numit, în anul 1943, într-o parohie de țară din județul Prahova, în comuna Poenarii Burchii. Aici a stat până în anul 1947. „Eram foarte săraci - avea să-și amintească mai târziu părintele. Erau anii de după război, când a început foametea. Doar câte un credincios ne aducea un kilogram de lapte seara și așa am trăit”. În urma unei adunări preoțești la care Părintele a ținut o conferință, a fost remarcat pentru cuvântul său convingător și episcopul de atunci i-a propus să slujească în orașul Ploiești, la parohia „Sfântul Vasile”. A slujit aici aproape 30 de ani. Predicile Părintelui Galeriu atrăgeau multă lume, iar autoritățile comuniste au observat acest lucru. Părintele a devenit incomod regimului și a fost închis între anii 1952 și 1953, fiind purtat prin mai multe penitenciare din țară și repartizat, în cele din

urmă, în lagărul de muncă Peninsula, care avea să construiască canalul Dunăre - Marea Neagră. Din anul 1973, Părintele Constantin Galeriu a slujit în București, la Biserica „Sfântul Silvestru”, care, de atunci, a devenit una dintre cele mai căutate lăcașe de cult din București.

Cei care i-au ascultat predicile, povestesc că Părintele Galeriu avea un incontestabil dar oratoric; preacucernicia sa era exhaustiv și prin aceasta fascinant, unic. „Sfinția sa dezvolta cuvintele, cuvintele cheie. Rămânea pe ele, le punea în fața ta cu toată tăria și gravitatea lor; ți le imprima în suflet. Chiar el o mărturisea: «Împreună cu colegul meu, părintele Ștefan, cercetam în texte, în original, ce înseamnă «odihnă». În limba greacă cuvântul «pausis» înseamnă odihnă, dar Scriptura folosește alt termen, «anapausis», iar particula «ana» se traduce prin «în sus». Așadar, ajung la odihnă atunci când mă ridic la înălțimea adevărului, adică la lumina care îmi dă pacea, împlinirea». Gestica sa și inflexiunile glasului său erau dătătoare de sens și de forță dumnezeiască, de trăire sfântă, în ființa ta, a ascultătorului. De aceea, prelucra permanent și în continuu, divaga, era atent la public, comunica cu el, se lua de o idee care vedea că prinde, era acolo... Mulțimea când îi aduceai paharul de apă, te includea și pe tine în predică, te punea în fața lui foarte firesc și făcea din tine, într-o clipă, un partener de discuție”.

Jertfa, ca temei al învierii, cum el însuși a spus-o, a fost pasiunea lui de o viață. Nu pregeta să rupă din timpul său, chiar la bătrânețe, pentru a răspunde oricărei chemări, fie că era din partea unui om simplu, fie din partea unuia important. Modestia și eleganța cu care se distingea îl făceau inconfundabil. Ca preot, ca duhovnic, profesor sau orator, părintele Galeriu a înălțat o ștachetă greu de atins pentru preoții din România.

Atunci când Petre Țuțea a fost măgulit de unul dintre audienții săi care i-a spus „vorbiți de parcă ați fi Părintele Galeriu”, primul a meditat cu mult umor: „Pe moment, eu, care mă cred genial, eram gata să mă supăr pentru afirmația făcută... Pe urmă, gândindu-mă mai bine, m-am simțit onorat!” Această mărturie, care vine din partea unui geniu românesc al oralității demonstrează, incontestabil, darul oratoric al Părintelui Galeriu.

Părintele Constantin Galeriu era nu era niciodată egoist sau arogant ci totdeauna cu generozitate și mărinimie de suflet, fiind uimitor prin discreția lui, prin modul cald și deschis cu care primea pe oricine avea un necaz sau o întrebare. Uita de el și era al tău.

Niciodată egoist, ci întotdeauna mult milostiv și îndelung răbdător. Simțea că Dumnezeu vorbește prin atitudinea și verbul lui.

Cuvântul Părintelui Constantin Galeriu era normă și reper. Raportarea lui la Tradiția autentică a Bisericii era un lucru firesc, articulat și natural. Nu ignora și nici nu disprețuia sursele de informare, media sau internetul și credea că dacă acestea ne folosesc, le putem uzita, dar cu grijă. Invitat în țară și străinătate pentru a conferența, prelegerile sale erau gustate și apreciate de foarte mulți și diferiți ori deosebiți ascultători. Volumele de predici ale Părintelui stau acum să apară la Editura „Harisma”. El a fost un om foarte popular, dar care nu a trăit din asta. Chiar îl deranjau evocările și elogiile făcute la adresa lui.

Se spune astăzi, și poate pe bună dreptate, că teologia a devenit scolastică, academică. Părintele Galeriu poate constitui un model de teolog și duhovnic care desființa și distrugea, prin naturalețea sa, orice tipar, stereotipie sau clișeu. Lângă el simțea că trăiești cu adevărat. Iradia blândețe, dragoste, înțelegere și bucurie. Mulți cunosc întâmplarea petrecută într-o seară când, Părintele Galeriu, întorcându-se de la o slujbă făcută în parohie a venit acasă descult. Doamna preoteasă, Argentina, mirată, l-a întrebat: „Ce s-a întâmplat?”. La care Părintele, retrăgându-se în casă, i-a spus: „Nimic, cineva mai sărac a avut nevoie de o pereche de pantofi”. Acesta era Părintele Galeriu!... Cel mai bine i se potrivește cuvintele pe care o americană, Ruth Stapleton, le punea în dreptul oricărui creștin autentic: „Born to serve, born to love” (Născut pentru a sluji, născut pentru a iubi).

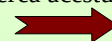
Înainte de a pleca la spital pentru ultima oară, l-am vizitat acasă. Cu chipul lui senin m-a salutat. Era asemenea unui copil. Lângă patul în care stătea, cineva citea cu glas lin psalmii lui David. Cuvintele lui au fost puține. Mi-a spus: „Să nu uiți: Iisus Hristos, Dumnezeu și Om este taina tainelor – Acest Iisus Hristos...” Aceștia sunt părinții noștri. Cu toate că ne-au părăsit, din punct de vedere fizic, ei rămân în sufletele noastre și ne veghează în chip nevăzut. Nu trebuie să-i uităm. Pentru că ne-am uita rădăcinile. Iar cine nu are rădăcini, poate fi smuls la prima adiere de vânt.

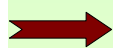
Ucenic al Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae, Părintele Constantin Galeriu avea preocuparea constantă pentru dialogul știință - religie, teologie - știință. Tema dialogului între credința creștină și cunoașterea științifică a rămas o preocupare constantă a Părintelui Constantin Galeriu. Această preocupare a sporit în intensitate în ultimii ani ai vieții sale, sub influența

afirmării preocupărilor lumii științifice pentru dialogul știință-religie, reflecția teologică a părintelui înglobând ultimele descoperiri ale cunoașterii umane. Inițierea și coordonarea, începând cu anul 2001, a grupului de reflexie duhovnicească „Conștiințe în slujirea cu iubire a adevărului”, care aduna în Biserica „Sfântul Silvestru”, în fiecare zi de joi seara, profesori universitari, cercetători recunoscuți prin lucrări de anvergură în diverse domenii de la economie la geografie, fizică, literatură, matematică, filosofie, poate fi concepută, în primul rând, ca pe un mod de încununare a maturizării gândirii sale teologice, iar în al doilea rând, ca pe un mod de a învăța pe ceilalți să gândească corect, teologic, de a crea o școală. Erau întruniri deosebite, interesante și îndrăznețe, prin abordare, la care putea asista oricine. După ce conferențiarul își încheia prelegerea, urmau întrebările. Ultimul cuvânt aparținea părintelui, care dădea o nouă configurație prelegerii ascultate la început, unde sublinia conexiunile teologice permise de subiectul dezbătut. Interesant este că părintele nu era niciodată prins pe picior greșit. Întotdeauna cuvântul lui de încheiere reprezenta adevărata cheie prin care putea fi înțeleasă tema aleasă spre discuție în ziua respectivă. Toți așteptau cu interes și surprindere cuvântul venerabilului duhovnic și profesor care uimea prin precizia și corectitudinea intuițiilor sale.

Aceste întâlniri au fost cumva o copie a dialogurilor pe care Părintele Galeriu le avea cu intelectuali de marcă, cum ar fi: Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu și pictorul Sorin Dumitrescu de la Fundația și Editura „Anastasia”, la Schitul Darvari, unde se dezbăteau subiecte, începând cu crearea lumii, sensul existenței, pronia lui Dumnezeu sau suferința omului. Reluarea unei astfel de inițiativă este necesară pentru crearea unei conștiințe eclesiale, a unui mod de gândire sănătos, curat, ortodox. Părintele Galeriu venea cu o experiență duhovnicească și cu un bagaj cultural impresionant. De aceea, cuvântul sfinției sale era unul de mare forță, cu impact puternic asupra credincioșilor și, în general, asupra oricărui ascultător. Garanția propovăduirii unei învățături fără fisură, ancorate în Sfânta Scriptură și în scrierile Sfinților Părinți, citate de Părintele, din memorie, cu o ușurință demnă de invidiat, a fost unul din principalele motive pentru care lumea invada și asalta duminică de duminică Biserica „Sfântul Silvestru” din București.

Acum, la împlinirea a zece ani de la petrecerea în lumea celor de sus a Părintelui Constantin Galeriu și în încheierea acestui

material comemorativ, vin să întreb, cu multă nădejde și încredere în Providența Divină, ce va urma după toți și după toate acestea, care va fi mersul și evoluția Bisericii în viitor, deoarece iată, ea se confruntă cu o mulțime de probleme și de crize, multe dintre ele generate din interiorul și în interiorul acesteia!... Luciditatea, spiritul său de echipă, respectul față de ucenicii și colaboratori săi, dreapta lui socoteală precum și înțelepciunea ori diplomația sa ar fi fost de mare folos în continuare, dar am convingerea că felul său de a fi și mai ales, de a vedea și de a trata lucrurile va fi moștenit de către mulți dintre ucenicii și colaboratorii săi, în frunte cu succesorul său, avându-l astfel între noi și mai cu seamă întru noi, fapt pentru care mă rog ca Dumnezeu să-i răsplătească toată osteneala și dăruirea de care a fost în stare, fiind convins că nu va fi repede uitat, deși de multe ori suferim de această maladie - a amneziei și a nerecunoștinței, fiindcă aportul său a fost cu adevărat grăitor și elocvent, marcant și determinant, din care motiv sunt ferm convins că se va face foarte des trimitere și referire la el, așa încât, după cum am pomenit și mai sus, Părintele Constantin Galeriu este ca un far ce luminează și va lumina foarte mult timp (și) de acum încolo, deși probabil sunt și dintr-aceia care ar dori să se stingă ori să fie stins!

Prin urmare, nădăjduiesc că vom ști pe mai departe, să ne cinstim înaintașii așa cum se cuvine, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali!... Și totuși, suntem încredințați de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune; căci „noi locului ne ținem, cum am fost așa rămânem”!...

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!

Veșnică să-i fie pomenirea!
Amin!

Lucian GRUIA

„Mai mare cu o jumătate de umbră”

Ioana Trică

NOAPTEA ȘARPELUI

NATA E GJARPËRIT

Amanda Edit

Deși a publicat puțin, din poezia Ioanei Trică se poate contura o viziune specifică asupra lumii. Viziunea lirică se desfășoară între două coordonate: una cosmogonică, având ascendența în sacralitatea păgână, crepusculară, luciferică, blagiană, cealaltă inițiativă, vizând metempsihoza proprie mitologiilor/doctrinelor indiene și extrem orientale.

Lumea, pură la geneză, este distrusă sistematic de inconștiiența omului, care încearcă să concureze egoist și malefic Demiurgul, astfel încât apocalipsa se apropie.

Purificarea lumii poate veni prin focul cosmic, în flăcările căruia mai pâlpâie amintirea, se pare inutilă a sacrificiului cristic: „și astăzi în noaptea de Crăciun // se mai văd luminile / arzând / încet peste case”, urmată de o nouă geneză. Viața ciclică a omului și a universului amintesc de mitul eternei reîntoarcei. Ca în mitologia indiană, după ultimul ciclu și o apocalipsă neantizantă, universul se recrează, după care de-

gradarea reîncepe inevitabilă: „Eram ultima ființă și presimțeam începutul // Cu capul plecat așteptam / să curgă toate păcatele în râul / ce se varsă în marea cea mare”.

În universul devenit dezolant, datorită intervenției noastre distructive, aventura poetei devine tristă și solitară: „Pe lacul gândurilor mele plutesc uitate / mici tristeți. / Tristețile-și revarsă norii din alb de caste / dimineți / / Pe lacul gândurilor mele arunc năvoade de cerneală / prin care fulgerări de spații reduse la un punct / răscoală / tot lacul meu cu apa clară.”

Poezia nu aduce scăparea din efemer, dar cuvintele-semințe oferă iluzia unei „insule în mijlocul toamnei”: ceea ce fac eu acum / este să arunc vorbe ca niște / semințe / înghețate în noapte / și să-mi închipui // o insulă în mijlocul toamnei // al cărei rost și al cărei înțeles / să moară odată cu mine”.

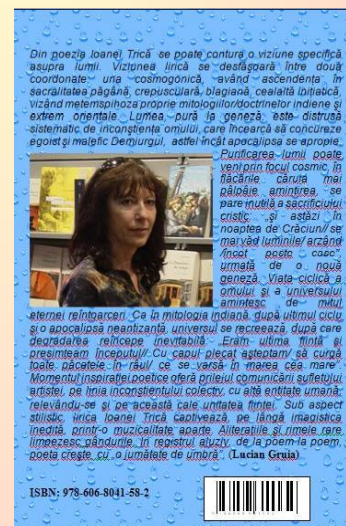
Momentul inspirației poetice oferă prilejul comunicării sufletului artistei, pe linia inconștiienței colective, cu altă entitate umană, relevându-se și pe această cale unitatea ființei: „altcineva îmi scrie cântecu-acesta / altcineva îmi șterge amintirile / pe care urma să le am // într-un alt cer / într-un alt univers”.

Poezia de dragoste a Ioanei Trică asociază puritățile vegetale cu tăcerea. Delicatețea gesturilor resacralizează sentimentul înmiresmat de acea tristețe pe care Eminescu o califică drept „dureres de dulce”: „Dragostea e ca un gol / în care se întorc apele / și ploile suspendate în nori /

lasă-ți sufletul / să calc peste el să te doară / apoi voi veni să te vindec / cu ploile mele curate / ca cerceii sunând în urechi / simt îmbrățișarea ta de departe / dorința ta aspră și vie. / Așteaptă răsăritul de lună / să crească în trupul tău lumina / abia atunci / să mă chemi alunecos ca o trestie / tăcut și singur. / Să mă rotesc în jurul tău / ca o furtună ușoară / ca o floare ce se deschide încet.”

Nu s-a subliniat îndeajuns aspectul social din poezia Ioanei Trică, acutizat de întinerea ei, în calitate de traducătoare, cu poezia sudamericană: „Noi cei mulți și anonimi / știm cine sunt sfinții noștri / și cine ne sunt călăii. / Știm bine cine sunt / trădătorii și cine / sunt martirii noștri”

Sub aspect stilistic, lirica Ioanei Trică captivează, pe lângă imagistica inedită, printr-o muzicalitate aparte. Aliterațiile și rimele rare limpezesc gândurile. În registrul aluziv, de la poem la poem, poeta crește cu „o jumătate de umbră”. Critica literară ar trebui să observe...

ISBN: 978-606-8041-58-2

Ion PACHIA-TATOMIRESCU

În geminarea numărului nuntii "55"

Un număr ce indică o vârstă aurie - în 2012, pentru ardeleanul poet Nicolae Băciuț (născut la 10 decembrie 1956, la Chintelnic / jud. Bistrița-Năsăud) - este „55”, obținut prin „geminarea”, „dublarea” numărului **nuntii** („5”), ce, prin însumare („în întreg”, $5 + 5 = 10$), dă **decada de aur** (cum, de altfel, și „primele patru conducătoare” de Lume: $1 + 2 + 3 + 4 = 10$), număr îndreptățit, firește, a fi titlul unui volum aniversar de poeme, **Cincizeci și cinci** (2012)*, volum de se structurează în „binomul” ciclurilor: (I) **Săptămâna luminată** (după titlul poemului „deschiderii”) și (II) **În dunga nopții** (reunind poeme venite «pe nepusă masă [...] scrise pe patul de spital» - **În loc de prefață**, p. 6; acestui ciclu secund, i se alătură «...,ciornele» unor poeme, cu caligrafia grăbită a locului și stării de creație» - **ibid.** -, **caligrafieri ce se înfățișează drept „martore” de crez poetic**: «Eu cred în inspirație și spontaneitate. Nici nu cred că se poate scrie altfel poezie. Cel puțin, prima „sarjă” trebuie să iasă din focul inspirației. [...] Sunt un autor grijuliu cu textele sale, chiar dacă, inexplicabil, am pierdut poeme, ori au ajuns prin cine știe ce cotlon internautic. [...] după

ce le-am scris pe petice de hârtie, pe colțuri de cer.» - p. 5).

De fapt, **cinci ca „nuntire” întru Logos**, după cum certifică însuși autorul în „cuvântul înainte” (din care am citat și mai sus), se relevă sărbătorește la Nicolae Băciuț și prin **numărul cărților sale ce au văzut lumina tiparului în cel de-al 55-lea ocol al Soarelui**: «Această carte nu exista în planurile mele. Când am constatat însă că mă apropiu vertiginos de 55 de ani, m-am gândit, într-o clipă, să marchez într-un mod aparte acest moment. Așa s-au născut această carte de poeme, **Cincizeci și cinci**, și alte volume: **Altă facere a lumii, Nicolae Băciuț în receptări critice, Lentila de contact, Presa culturală mureșeană. Reviste, jurnaliști. Repere...**»; mai mărturisește că volumul își relevă „tabla de materii” de prin „hârtii” / „fișiere”, din «poemele scrise în ultima vreme, ori poeme uitate, din alte timpuri. Aveam nevoie, nu?, de cincizeci și cinci de poeme, nepregătite pentru un moment festiv, poemele mele cele de toate zilele și nopțile. Toate cuprinse într-o cifră, într-o vârstă, într-o vamă.» (p. 5).

O foarte interesantă **artă poetică** (din 15 mai 2011) a lui Nicolae Băciuț abordează - ghilgameșian - „ens-Poemul-Enchidu” ca sălbăticiune sortită spre „îmblânzire” doar Poetului: «În sfârșit, am mai îmblânzit un poem - / Dresate cuvinte, puse în lesă, mă urmează pe străzi, / Amușinând în stânga și în dreapta, / Mărâind ușor, / Dar fără să mai muște pe nimeni. // În fiecare dimineată, îl scot la plimbare, / Îl dezleg / Și-l las să zburde în voie, printre tufișuri, / În căutarea unei iluzorii prăzi - / O pisică, un câine

al străzii, / Orice nu e după chipul și asemănarea mea... / [...] // Când plec de-acasă, poemul meu veghează, / [...] // Cândva, poemul nu va mai avea nevoie de mine.» (**Îmblânzirea Poemului** - p. 13).

Lămurit fiind chipul de **ars poetica** - din cele 55 de poeme -, se cuvine a urmări vălurit-murmurătoarele, ori abisalele trăiri ale eroului liric băciuțian, evenimentele extraordinare la care participă eroul / eul său poematic; dar, înainte de toate, e bine să pornim - ca în orice labirint celest-rotativ - pe firul roșu al sacrelor sale „iubireme” / „erotolireme” (termenul s-a născut „spontan”, chiar în această clipă recenzios-îndiminețită, prin analogie cu **lexem / semantem, mitem, morfem** etc.), din **Săptămâna luminată**, chiar dacă mai sunt glisante confuzii datorate acelor zeități ce tutelează fiecare dintre zilele săptămânii și meteorologia zăriștii de suflet: «În fiecare luni / e miercuri, / În fiecare nor / sunt ploaia ta, / În fiecare lacrimă / e ochiul / ce nu mă poate lăcrima.» (p. 7); **erotoliremul-Ea (Iubirea Christianică / laică) și erotoliremul-El (Iubirea Christianică / laică)** - din care poate oricând să se ivească întregul androginic de dinaintea lecției de anatomie a Olimpului -, pe când «zăpezile se oxidează / de-atâtea sânge-rări», intră în câmpul magnetic al superb-paradoxistului motiv, „colivia expirată” („soma-sema”): «De-atâtea fulgi / ca niște blitziuri, / să-ncapă albul în fotografii, / să-ncapă toată viața noastră / în expirate colivii» (p. 9).

Eroul poematic băciuțian mai vopsește «viața unei secunde», „în roșu, cu sângele-i cel tânăr / de-acum” (**Roșu** - 20 aprilie 2011, p. 10), ori comunică, grație Inter-

netului, cu Dumnezeu («Am dat clic / pe Dumnezeu / și s-a deschis / o fereastră / și în fereastră, / o altă fereastră, / în care se deschidea / încă o fereastră - / și-n fiecare fereastră / era Dumnezeu» - **Internet**, 25 aprilie 2011, p. 11), participă întru catharsis la redimensionarea sufletului de Sfințele Paști («Dumnezeu sădește-n noi lumină / Dinspre ochiul lăcrimând - / Până-n trupul nostru se alină / Lemnul crucii-nmugurind» - **Înviere**, Paște, 26 aprilie 2011, p. 12), se supune unor fantastice metamorfoze - **dinspre Iubirea Christianică înspre iubirea de păsări-idei** ce vin să i se încuibeze în fereastră «până ea însăși se transformă-n cuib», până când el, însuși, le este cuib, dar și anotimpuri echinocțiale, sau anotimp hibernal, până când și El, cel de Geniu locuit, „le devine lucarnă” (cf. **Cuib**, p. 14), **dinspre Iubirea Christiană înspre nemoarte**, grație „închiderii aceluia sartrean însine / pentru-sine” «în carte / cum ierburi în nisipuri», «în litere / care-au uitat de plumb, / în ultimul cuvânt», „știut”, „pierdut în șpalt” «după o noapte albă fără tine» (**Altă moarte**, 21 iunie 2011, p. 15), «în ultimul cuvânt / până un alt, / asemeni lui, / se-nchide-n carte / ca-ntr-o altă moarte», până când „îi moare și moartea” ca «zare altui răsărit» (**Moartea morții**, Toplița, 18 iulie 2010, p. 17), thanaticul înstăpânindu-se-n viață, viața înstăpânindu-se-n moarte, ca jertfă de sublimă zidire: «Până la tine este noapte, / ca o lacrimă pe cer, / până la mine totu-i șapte / ca un ler dintr-un alt ler. // Și ziua parcă e de iarbă, / iar pasul tău e ca o rană, / și mâna mea e încă oarbă, / iar zidul tău

încă e Ană.» (*Până la tine*, 5 august 2011, p. 18).

Alteori, grație Iubirii Christinice, grație sublimei jertfe de zidire, înzestratul erou liric aude, nu vreun plâns bacovian al materiei, ci un plâns al Atoatecreatorului: «Doamne, știu că plângi acum - / nu știu unde, nu știu cum.» (Sibiu, 2 noiembrie 2011, p. 23), poate, pentru că-l cheamă iarna (pe eroul poetic băciurian) «într-o limbă albă» (*Colivia toamnei*, Alba Iulia, 30 octombrie 2011), poate, pentru că-i «ca trandafirul pietrei / în pustie» (28 noiembrie 2011, p. 39), poate, pentru că «vinul trage toamna / după el, / ca-n iubirile uitare - / așteptare / între armă și rastel» (*Mas*, 2 decembrie 2011, p. 31), poate pentru că are superbe traiectorii de zar («Mai caut ziua, luna / anul, / ca să mă-nchid / în calendar, / în care orei să-i fiu clipă, / în care ție să-ți fiu zar.» - *Zar*, 8 decembrie 2011, p. 42).

Ciclul secund, *În dunga nopții* (pp. 45-55), stând „mai la vale”, sub motto-ul cules de la un filosof-pacient-și-mare-anonim («În fiecare seară ne culcăm cu moartea în pat. Într-o dimineață, numai ea se mai trezește» - *Dedicație*, p. 54), amplifică registrele thanaticului, poeticul său erou „luat de mână de Dumnezeu” - deși-i (el, eroul) cu tâmplă și inimă în tangență la ecranul de celestă sticlă a limitei tragic-existențiale - simte parcă o reîntoarcere în Cuvânt / Logos, într-un timp genezic-în muguritor: «Când Dumnezeu / te ia de mână, / mai poți să te-nțâlnești / cu un poem, / care în locul tău / va respira / și-n care încă te mai chem. // Când Dumnezeu / te ia de mână, / te-ntorci în primul său / cuvânt, // te-ntorci / în clipa ce se-amână.» (*De mână cu Dumnezeu* - 19 decembrie 2011, [h.] 22,10', p. 52), „te-ntorci”, însă nicidecum în „starea de zero a universurilor”. (2 prier, 2013, la piramida extraplată a Timișoarei)

* *Cincizeci și cinci*, poeme, de Nicolae Băciut, Târgu-Mureș, Ed. Nico, 2012 (pagini A-5: 88; ISBN 978-973-1728-59-9)

Constantin P. POPESCU

Dăncuș - unul dintre atât de necesarii avocați ai cerului

DĂNCUȘ

AVOCAȚII CERULUI
EDITURA SINGUR
Târgoviște - 2013

Același nume, vertical ca o coloană pe coperta albă: **Dăncuș**.

Titlul, roșu, ca un semnal de alarmă: „**Avocații cerului**”.

Editura: **Singur**. Anul: 2013.

Un nou volum, un fel de urmare a „*Eliberării*” apărut în 2012, acest pseudo-eseu al scriitorului și editorului **Ștefan Doru Dăncuș** este structurat ca un proces imaginar (oare nu la fel de real ca unul adevărat?), un dialog între avocați pro și contra cauzei pe care omul **Ștefan Doru Dăncuș** o pledează pentru oameni. Nu ar fi un caz nou (a se vedea O. Paler, *Viața pe un peron*), dar forța acestui (alt) strigăt bine și clar rostit, tăind în carne vie așa cum numai adevărul o poate face, este copleșitoare și autentică.

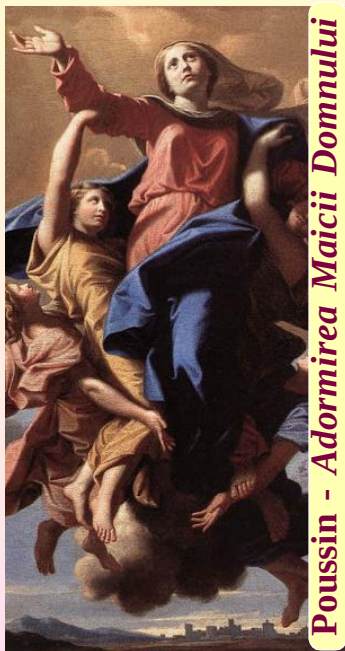
Dăncuș este unul din atât de necesarii avocați ai cerului, în vremuri în care biata făptură umană - capabilă atât de salturi cosmice cât și de căderi abisale - este acuzată clipă de clipă de vinovăția esențială, aceea de *a fi*. De a fi liber, frumos, curat, bun, creator, iubitor și generos prin naștere, nu prin programe care de care mai stranii, menite tocmai

a-l îndepărta de natura lui divină. Absurditatea care tinde să-i acapareze pe nesimțite viața în toate aspectele sale - fie munca, fie educația, cultura, sănătatea, justiția - este o cangrenă care pare să cuprindă planeta în aceste vremuri care par a se grăbi spre nicăieri la fel de absurd. Vocea lui **Dăncuș** este acel glas care strigă în pustia care ar cuprinde pământul fără aceste mesaje lăsate mărturie în cărți precum *Eliberarea* și *Avocații cerului*. Ar părea că ne este așezată înaintea o foarte sinceră și nedeformatoare oglindă, obligatorie pentru a redescoperi cu luciditate ce putem deveni într-o lume în plină derută și degradare a valorilor umane. Este un moment de trezire.

Dăncuș nu se dezmințe pe sine nici în această nouă mărturie; el nu este un teoretician rece, nici un moralist fervent, ci e un om viu, cu rănilor vieții cicatrizate, care empatizează cu omul

în sine - această stranie și fabuloasă ființă - bulversând o ordine cu multe puncte slabe. Nu din orgoliu sau din vreo menire imaginată scrie autorul, ci din dureri și dragoste față de oameni. După etapa inițială a poeziei, după filozofia necesară culturii sale, acum vin actele de restituire către cititor. *Dăruind, primești*, spunea cineva și acest lucru se simte din întreaga lectură a cărții, pentru că **Ștefan Doru Dăncuș** nu ar putea, nu își poate permite să țină doar pentru sine ceea ce știe. Ajuns la maturitate de expresie, el este un deplin stăpân pe cuvinte și pe forța ideilor; metaforele curg uneori, fac stilul mai vioi și mai explicit, dând savoare și forță textului. Volumul este o mărturie de eliberare de orice fel de datorie față de omenire, lucru care lasă a fi pusă o întrebare: oare câți dintre oameni își pot concepe viața ca pe o datorie față de oameni - nu de plătit, ci de împlinit? Cred că o asemenea opțiune îndepărtează pe cei mai mulți, îndemnându-i la o fatală renunțare și la un trai cald. Și totuși, aceasta e una din întrebările fundamentale ale clipei prezente: ce anume am eu de dăruit mai bun fraților mei, oamenii?

Sentința pronunțată în final este clară: „*Ștefan Doru Dăncuș nu mai are nici o datorie față de omenire*” (pag. 95). Și totuși, din prea-plinul ființei lui creatoare, sunt sigur că **Dăncuș** mai are multe de spus, cu claritatea tăioasă a unui bisturiu necesar vindecării omenirii de propriile-i căderi. Este unul din avocații cerului - uitatul loc al tuturor obârșiiilor - pentru noi toți.

Poussin - Adormirea Maicii Domnului

Geo CALETARU

Poezia lui Ioan VasIU: confesiune și reflexivitate

Cu un titlu incitant, „Arun-când cu pietre după vânt”, volumul lui Ioan VasIU (apărut în 2012, la Editura Emma, în condiții grafice deosebite) pornește la drum aruncând cu... metafore în spațiul privilegiat al poeziei. Lirismul prezent în această carte își delimitează un teritoriu generos, pe care inspirația poetului îl explorează în profunzime, extrăgând carate imagistice din arhitecturi lexicale fastuoase, reverberante. Ioan VasIU nu se lansează în problematizări sterile și redundante, îi repugnă filosofarea seacă și sentențioasă, preferând să contureze o geografie lirică a sentimentului în stare pură. De-parte de rezonanță repugnantă a unui mizerabilism de paradă, ca și de tentațiile facile ale unui biografism insurgent, dar adesea lipsit de substanță, autorul își trasează liniile de forță ale unei poetici de certă sensibilitate, care angajează palierul reveriei și, implicit, al emoției: „Mă plânge pădurea, mă plânge duos,/ cu fiecare frunză căzută pe jos// și vin căprioare la țarm de izvor/ cu ochii-nsetați de senin și de dor// și ca-de amurgul - greu clopot de jar-/ deasupra pădurii cu gust de ste-

jar// tăcerea-ncrustată adânc în tulpini/ mă face să cred că suntem străini// eu trec printr-o poartă ce-abia s-a deschis/ în spațiul rămas între cântec și vis// pădurea mă plânge, mă plânge mereu/ cu fiecare ram ce se scutură greu...” („Între cântec și vis”).

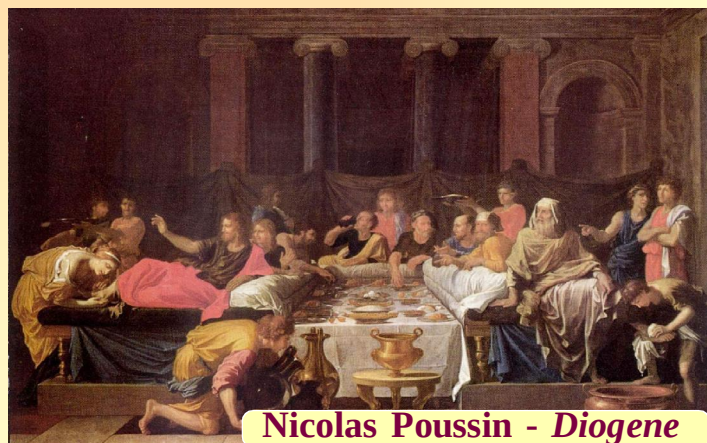
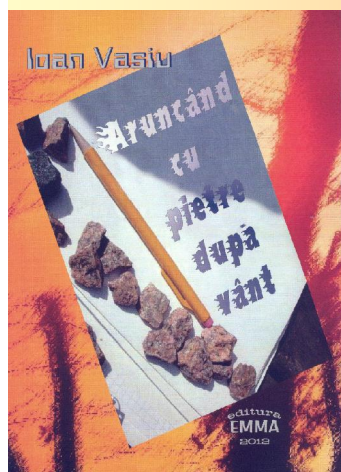
Poezia lui Ioan VasIU își circumscrie o zonă a combustiei sufletești, valorificând din plin predilecția romantică pentru componentele trăirii autentice, nesofisticate. Recursul la metaforă, la ingenuitatea nealterată a imaginii, reprezintă pentru autor calea cea mai sigură de a-și aronda un areal tematic personal, de a performa în direcția disecării unor stări sufletești profunde și etern umane: „Ochiul sărută țăr-mul flămând,/ talpa miroase-a țăr-rână// Vin sărbători neștiute-n curând, ca o ninsoare păgână// Iar rățacim bolovani printre ploi,/ umbra-i o plasă subțire -/ nu-i decât setea întoarsă în noi/ ca o eternă iubire...” („Sete de iubire”). Paradigma livrescului este sacrificată în favoarea confesiunii, minimalismul expresiei cedează teren construcției etajate și îngrijite, preocupată de efectele ei în sensibilitatea cititorului. Poezia lui Ioan VasIU din volumul de față este un afront adus dezabuzării crispate, o negare implicită a ritusului demistificator și alienant. Ea își este sieși suficientă în măsura în care reușește să transmită un set exemplar de teme și obsesii legate de locul și rostul ființei în lume, ca și de experiențele unei vieți dedicate marilor elanuri ale spiritului și ale inimii. Versurile se structurează în ierarhii imagistice bine controlate, comunicând o caldă fraternizare cu fiorul naturist, ca și cu pornirile unui

suflet aflat în perpetuă căutare de sine. Patetismului conjunctural i se substituie o calmă revelare a unor stări de sorginte romantică, infuzate cu o melancolie surdinizată, tămăduitoare: „Nu sunt decât o limpede fântână/ la care se adapă ceru-n zori// cu ciutura întinsă ca o mână/ sub liniștea supremei sărbători// Nu sunt decât o senină fereastră/ prin care trece timpul uneori/ spre dimineața ce-o visez albastră/ și văduvă de umbre și de nori// Nu sunt decât un mugur pe tulpină/ ce-ascunde-n el căldură, sevă, flori;/ prin el respiră glia grea lumină/ și se-mpletește pacea-adesorii// Nu sunt decât o pasăre ce face/întâiul zbor prin dragoste, încât/ se-aude visu-n oameni cum se coace./ Nu sunt decât un scurt poem!...Și-atât!” („Destin”).

Solaritățile și recurile existențiale își dau mâna, într-un mozaic imagistic care degajă o încredere stenică în virtuțile te-rapautice ale cuvântului. Cultul metaforei memorabile, al imaginii capabile să salveze și să conserve mirajul poeziei, se conjugă cu predilecția pentru o tematică de anvergură, care-și subsumează secvențe emblematice din pano-

plia marilor teme și motive din-totdeauna. Poezie a combustiei sufletești, dar și a implicării în fluxul dilematic al timpului său, lirica lui Ioan VasIU înaintează ferm în direcția articulării unui univers sufletesc de o amplă rezonanță, valorificând și vasta paletă a obsesiilor existențiale. Versurile care-și revendică o asemenea coordonată tematică aduc în câmpul liric o îngândurare reflexivă, o radicalizare a discursului poetic, de bun augur pentru evoluția viitoare a poetului: „S-au surpat atâtea maluri/ împletite sub pleoapele noastre/ încât ni se face sete/ și simțim cum/ pământul din palme/ devine mai greu/ cu o noapte” („Sete”).

Pregnanța imagistică și anvergura nucleelor tematice ne semnalează că ne aflăm în prezența unei voci poetice autentice, care știe să-și modeleze timbrul și să-și particularizeze expresia. Melancolice sau vizionare, tumultuoase sau marcate de fiorul inefabil al unei purități seducătoare, poeziile lui Ioan VasIU din acest volum anticipează un traseu liric în care esențializarea temelor, grefată pe o imagistică de bună calitate, anunță iminente surprize viitoare.

Nicolas Poussin - Diogene

George PETROUAI

Fi sau a nu fi kafkian

Kafkianismul nu este un moft sau o modă, cu toate că în jurul anului 1930, adică după efectuarea traducerilor în franceză și engleză - ceea ce a facilitat circulația scrierilor kafkiene pe arii culturale mult mai întinse, opera scriitorului praghez s-a constituit într-o modă literară. Ba mai mult, după al doilea război mondial Franz Kafka ajunge să fie socotit un adevărat profet al ororilor naziste.

Dar cu toate că în țările occidentale moda Kafka începe să se estompeze în jurul anului 1950, gloria postumă pe care și-a adjudecat-o acest straniu scriitor, grație unicității operei sale și imposibilității repetării ei, nu a fost nicicât afectată de capriciile modei, și asta pentru că ea (opera) - urmând curba ascendentă pe care se înscriu valorile perene ale literaturii universale - s-a întipărit rodnic și definitiv în memoria culturală a omenirii atât ca obiect de cercetare științifică, cât și ca model literar.

Prin urmare, pentru înțelegerea corectă a kafkianismului, el trebuie receptat în dubla sa ipostază determinantă: ca mod conceptual și atitudinal despre lume, respectiv ca mod de transfigurare artistică a înțelegerii și a trăirilor autorului.

În primul capitol al acestei părți, însuși Kafka ni se destăinuie. Și astfel, într-o manieră aparte, aflăm despre traumele copilăriei și despre unele dintre decepțiile ulterioare, dar și despre puținele bucurii ce i-au străluminat negurile vieții: bucuria de a citi, călători și iubi (însă fără norocul rotund al împlinirii prin dragoste și căsătorie), precum și bucuria de-a scrie și de-a crește spiritual prin scris, chiar atunci când te îndoiești de calitatea producțiilor tale artistice. Căci, ne încredințează Kafka, „arta este pentru artist suferință, de care se eliberează pentru o nouă suferință”.

Neîndoios că sunt atâția și atâția semeni de-ai noștri, care în ceea ce privește problemele sufletești și suferințele provocate de viață, au tot dreptul să afirme că la acest capitol ei sunt mai kafkieni decât însuși Kafka.

Riguros adevărat, cu mențiunea că dacă privim fenomenul în discuție din acest unghi, avem de-a face doar cu coaja kafkianismului: nenumărați oameni au cunoscut pe propria piele efectele dureroase ale alienării și însin-

gurării, atâta doar că unuia singur i-a fost dat să le înfățișeze în opera sa la un înalt și inconfundabil nivel artistic! Căci, ne asigură Romul Munteanu în *Prefața* la romanul *Procesul*, „Opera constituie în astfel de împrejurări o ilustrare artistică a biografiei, un comentariu asupra condiției umane, realizat din perspectiva individului care-și studiază propriile vibrații interioare, ale căror legi sunt ridicate la rangul de principii cu valabilitate cosmică”.

Fără discuție că analiza unei opere, oricât ar fi aceasta de accesibilă, implică anumite riscuri: fie că vei insista asupra unor elemente considerate de maximă importanță și atunci vei trata sumar ceea ce te-a impresionat în mai mică măsură, fie că vei proceda altminteri (desigur, cu tact și responsabilitate intelectuală), oricum o atare inițiativă va genera discuții și va crea nemulțumiri în rândul comentatorilor de profesie. Că, adică, vor spune ei, se putea altfel și atunci lucrurile ar fi ieșit mult mai bine...

Cu atât mai mult în cazul operei lui Kafka, unde surprizele se ivesc la tot pasul pe drumul captivant ce duce spre culmile împodobite cu delicioase capcane stilistice. Se știe doar că opera acestui scriitor este inseparabilă de strania sa persoană și că mai ales, potrivit opiniei lui R.M. Albérès, el „a construit în mod deliberat povestiri neinteligibile, o lume inexplicabilă și ireductibilă la un comentariu rațional”.

*

Insolitul și atractivitatea operei kafkiene sunt furnizate de anumite elemente narative, care în îmbinarea lor atinsă de grația divină, îi definesc stilul și forța artistică a expresiei.

Primul dintre aceste elemente este *concepția lui Kafka despre lume*, din care - după propriile afirmații - se va naște certitudinea rostului său pe acest pământ, anume aceea de a reda „universul prodigios pe care-l am în cap”.

Filosofia sau concepția kafkiană despre lume s-a cristalizat în decursul timpului, și la configurarea ei - precum în cazul atâtor și atâtor semeni celebri și mai puțin celebri - și-au adus contribuția cei doi factori: impresiile culese din viață și învățăturile extrase din

lecturi.

Firește că diferențierile dintre oameni sunt aproape insesizabile (mult mai conturate sunt asemănările!), atunci când ele se datorează doar impresiilor și învățăturilor acumulate. Baza deosebiriilor esențiale dintre oameni este de ordin genetic și ea se învederează în însușirile native ale minții, respectiv în cele ale inimii și firii.

Ei bine, la Kafka s-au altoit impresiile de viață și influența lecturilor de calitate pe o minte receptivă și o fire hipersensibilă. Din nefericire, primele sale impresii de viață se leagă de imaginea autoritară a tatălui său, lucru pe care îl va înfățișa peste ani și ani în două scrieri cu caracter net autobiografic: *Scrisoare către tata* și *Verdictul*.

Povestirea *Verdictul* merită o mențiune specială, întrucât ea reprezintă o etapă decisivă în evoluția artei kafkiene, cu toate că a fost scrisă într-o singură noapte: cea dintre 22 și 23 septembrie 1912. Cu o lună în urmă, în casa lui Max Brod se petrecuse un alt eveniment important din viața lui Kafka - o cunoscută pe Felice Bauer, cea care până în 1917 avea să-i fie de două ori logodnică, dar de fiecare dată logodna se desface din cauza scrupulelor sale complicate și a bolii neiertătoare de care suferea. „Plămânii și capul au complotat fără știrea mea”, avea să noteze el.

Așadar, putem spune că anul 1912 se dovedește un an bun și prosper pentru Georg Bendemann, personajul principal din *Verdictul*: se logodește cu Frieda Brandelfeld, o fată dintr-o familie bogată, iar afacerile cunosc o creștere însemnată, cu toate că „tatăl său îl împiedicase de la adevărata activitate proprie, prin faptul că nu vroia să admită decât doar concepțiile sale personale”.

Cuprins de fericire, Georg se hotărăște să-i scrie prietenului său dificil din Petersburg despre logodnă. Apoi, cu scrisoarea în buzunar, el se îndreaptă spre camera tatălui său pentru a-l înștiința de cele plănuite. Aici, însă, în cea mai autentică manieră kafkiană, va avea parte de un adevărat șoc, ocazie cu care se va convinge că fericirea nu-i decât o iluzie. Tatăl său are o comportare cât se poate de bizară: Dacă la început pune sub semnul

întrebării existența prietenului din Petersburg, puțin mai târziu neagă categoric că Georg ar putea avea un asemenea prieten („N-ai nici un prieten la Petersburg!”), pentru ca în final să-i spună deschis și categoric: „De bună seamă că-ți cunosc prietenul. Ar fi fost un fiu pe placul inimii mele”. Îndată după aceea el îl acuză pe Georg că prin logodna sa a profanat amintirea mamei, și-a trădat prietenul, iar pe el - bătrânul lui tată - l-a vârat în pat. Devenit deodată justițiar, încheie cu cuvintele: „Te osândesc la moarte prin înec!”

De îndată ce verdictul a fost rostit, Georg se simte irezistibil atras de apă, așa că o ia la fugă spre pod. Ajuns aici, el se avântă peste parapet „ca un gimnast perfect”, iar în timpul căderii mai apucă să rostească încetișor: „Dragi părinți, totuși v-am iubit mereu”...

Nici mai târziu Franz Kafka nu s-a eliberat cu totul de sub povara autorității paterne, căci ea este modelul după care în romanele *Procesul* și *Castelul* a construit imaginea unei autorități absolute și de neînțeles.

Cât privește influența lecturilor, se știe de la Max Brod că viitorul mare scriitor praguez se simțea atras de tot ce e „mare, sănătos, simplu și solid construit, ce ajută omul să se purifice și să se regenereze”. Fără a diminua câtuși de puțin rolul marilor scriitori (Goethe, Byron, Stendhal, Flaubert, Th. Mann, Dostoievski, Tolstoi etc.) în formarea intelectuală și artistică a lui Franz Kafka, este lesne de dedus că el și-a consolidat concepția despre lume studiind pe de o parte *Biblia* și problemele fundamentale ale iudaismului, pe de altă parte gânditori precum Spinoza, Darwin sau Nietzsche.

Profilul filosofic al lui Kafka i-a îndemnat pe comentatorii operei sale să caute noi apropieri și înrudiri. Astfel, dacă pentru Max Brod, considerat primul și cel mai fidel interpret al gândurilor scriitorului, există o certă înrudire spirituală a lui Kafka cu teologia iudaică și în

același timp cu Kierkegaard, Mariana Șora se arată mult mai rezervată la acest capitol. Căci iată ce susține ea în *Prefața* la romanul *Castelul*: „Lectura operelor principale ale lui Kierkegaard e tardivă și, deci, irelevantă pentru toate scrierile anterioare care vădesc aceleași caracteristici artistice și aceleași tendințe ca și cele de mai târziu”.

Și tot Mariana Șora face alte câteva precizări interesante:

a) Între Kafka și filosofia existenței se pot stabili corespondențe, dar nicidecum influențări, așa ca între Proust și Bergson. Ba mai mult, întrucât *Sein und Zeit* a apărut la trei ani după moartea lui, el poate fi considerat un precursor al lui Heidegger;

b) Operele cele mai importante ale lui Karl Jaspers au apărut de asemenea după moartea lui Kafka;

c) Da, Kafka a cunoscut bine freudismul, doar că vizionarismul său este la antipodul invențiilor aberante și haotice, pe care le poate plăsmui un creier atins de schizofrenie.

Lumea în care se mișcă eroii kafkieni corespunde în întregime intențiilor acuzatoare și critice ale autorului. Este o lume străină și labirintică, o lume cu adevărat leviatică în sensul statului acaparator și dizolvant, în care personajele trebuie să se lupte cu puteri ostile, stranie, neidentificate. Din punctul de vedere al aventurii mitice, există certe asemănări între lumea kafkiană și marile modele ale literaturii universale: basmele, Odiseea, Don Quijote.

Dar lumea kafkiană nu aparține în întregime ficțiunii. Ea păstrează nenumărate puncte de contact cu realitatea, căci este lumea aflată în profundă criză spirituală după încheierea primului război mondial, iar aceasta la rândul ei nu este decât o prelungire a Kakaniei lui Robert Musil.

Aceste particule de realitate transpuse în ficțiune sunt mai lesne identificabile în povestiri, acțiunea lor - sau măcar a primelor,

desfășurându-se în Praga. Dar ele nu lipsesc nici din romane. Astfel, cercetările mai recente au reușit să stabilească fără urmă de dubiu că satul cadru din romanul *Castelul* are o topografie identică cu cea a satului Wossek, sat de unde se trage familia Kafka. O altă asemănare, de data aceasta remarcată de însuși Max Brod în *Biografia lui Kafka*, este aceea dintre Frieda (personaj din *Castelul*) și ziarista cehă Milena, pentru care scriitorul face o mare pasiune în vara anului 1920. Dovada furnizată de Brod este următoarea: paginile despre Frieda și legătura ei cu arhitectul K. au fost scrise de Kafka în perioada pasiunii sale pentru Milena...

Iar această lume kafkiană, pentru care s-a adoptat sintagma de *realism magic*, prin îmbinarea dintre „concretețea descrierii și straniul întâmplării” (Mariana Șora), este traversată de sciziunea autorului și este atrăgător populată de el cu simboluri, absurd și fantastic.

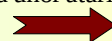
Sciziunea ni se prezintă ca un fel de dublare, mai exact ca luciditatea autorului împărțită între antinomii de neîmpăcat. Deși Kafka știe prea bine că antinomiile nu pot fi conciliate decât în absolut, totuși - conform mărturisirii sale: „Am încercat întotdeauna să comunic ceva necomunicabil, să explic ceva inexplicabil, să povestesc despre ceva ce am trăit până în măduva oaselor” -, el caută să unească contrariile cu ajutorul mijloacelor artistice, celălalt drum pe care se poate ajunge în vecinătatea absolutului, bunăoară așa ca în *Castelul*, unde eforturile enigmaticului K. vizează mai degrabă absolutizarea căutării decât căutarea absolutului. Și pentru moment el chiar izbutește să unească antinomiile în surprinzătoare fabulă *Puntea*, scrisă la persoana întâi, în care personajul central este puntea animizată. Iar ea ne anunță că face legătura peste un abis, cu mâinile înfipite de o parte a abisului, iar cu picioarele de cealaltă parte. Puntea, însă, se prăbușește atunci când se întoarce ca să vadă trecătorii, adică atunci când tinde să aibă o perspectivă universală.

De regulă, sfâșierile lăuntrice îl încearcă pe Kafka atunci când se îndoieste de valoarea producțiilor sale literare. În acele momente i se pare ba că tot ce pune pe hârtie este „sec, țeapăn, fals”, ba că ajunge să pună o frază pe hârtie „ca ea să fie perfectă”. De unde și convingerea lui că mai poate încerca satisfacții trecătoare din lucrări, dar că „fericirea n-aș putea-o atinge decât dacă aș reuși să ridic lumea ca s-o fac să intre în adevăr, pur, imuabil”.

Ce să ne mai mire în acest caz că opera lui Kafka ne-a parvenit trunchiată (nici unul din cele trei romane nu-i terminat!), când se știe prea bine că sub imensa presiune a unor atari

Nicolas Poussin - Dans pe muzica timpului

hiperexigențe, însuși autorul și-a ars o parte din manuscrise, ba mai mult - după inspirata expresie a unui istoric literar, el a preconizat un veritabil autodafé postum, căci i-a lăsat cu limbă de moarte lui Max Brod ca să-i ardă cele mai multe dintre scrieri.

Drept este că s-a pus serios la îndoială sinceritatea acestei ultime dorințe exprimată de Kafka, atâta vreme cât împlinirea ei i-a fost încredințată lui Max Brod, adică taman aceluia care stăruise din răspuțeri ca autorul să-și publice scrierile și făcuse tot posibilul să-l ajute în această direcție.

Simbolurile își aduc partea lor de contribuție la ceea ce singularizează arta kafkiană: *reprezentarea parabolică a existenței*. Este adevărat că după Romul Munteanu, simbolurile kafkiene „plutesc parcă într-o voită nedeterminare”; dar tot atât de adevărat e, potrivit opiniei formulate de Wilhelm Emrich, că simbolurile kafkiene „nu sunt niciodată simboluri pentru fenomene limitate, ci ele reprezintă realități generale”. Pentru Max Brod, de pildă, tribunalul din romanul *Procesul* simbolizează judecata divină, iar castelul din romanul omonim, însăși divinitatea cu căile ei necunoscute.

Pornind de la aceste proiecții ale lui Brod, unii comentatori au văzut în celebrul castel kafkian o vastă alegorie, cu câte o „cheie” pentru fiecare personaj. Alți comentatori - ne înștiințează Mariana Șora - au ajuns la identificări de-a dreptul hazardante, din moment ce pentru ei Hanul Podului (stabiliment din *Castelul*) este totuna cu biserica protestantă, iar Curtea domnească cu cea catolică.

În ceea ce-l privește pe Kafka, în ochii unora el este însăși expresia maniheismului, din cauza - afirmă ei - credinței sale într-un Dumnezeu rău. Așa s-a ajuns ca imaginii unui Kafka religios să i se opună imaginea unui Kafka eretic, ba chiar nihilist...

Este de la sine înțeles că dincolo de aceste interpretări mai mult sau mai puțin juste, persistă coordonatele artei kafkiene - simbolurile și ficțiunile sale absconse, în spatele cărora se învederează *multiple sensuri posibile*, căci pentru acest straniu scriitor *totul pare să fie posibil și nimic cert*, sau altfel spus că „întâmplările și situațiile straniei sunt metafore inventate de un spirit vizionar, în încercarea de a transpune în imagini concrete situații și trăiri de o largă valabilitate”, ca să ne folosim de cuvintele Mariane Șora. Exemplul cel mai potrivit în acest sens ne este oferit de birocrația atotputernică și misterioasă a castelului (misterioasă mai ales din pricina iraționalității ei), în care pe de o parte autorul satirizează sistemul absurd-biocratic bine cunoscut de el în calitate de funcționar (prin extensie satira se îndreaptă împotriva oricărui

sistem de dominație), iar pe de altă parte în respectiva birocrație avem imaginea unei ordini cosmice implacabilă.

Odată construită, lumea kafkiană trebuie admisă așa cum a conceput-o demiurgul ei, adică o lume absurdă, în care după desacralizare, ordinea transcendentă și rațiunea nu mai au ce căuta. Într-o astfel de lume este un nonsens total să ne întrebăm în ce măsură este adevărată aserțiunea hegeliană care susține că tot ce-i real este și rațional. Cel mult putem răspunde în maniera lui Vasili Grossman, atunci când el, în celebra povestire *Panta rhei* (Totul curge) abordează problema statului întemeiat de Lenin și apoi construit de Stalin - problema statului opresor și fără libertate, sau altfel spus problema statului în care tragicul se dizolvă, locul lui fiind luat de apocaliptic: Nu, afirmă categoric Grossman, nu tot ce e real este și rațional. Dimpotrivă, continuă el, „tot ce este inuman e absurd și inutil”, căci „a trăi înseamnă pentru om a fi liber”! Avem astfel încă o dată dovada că nu doar în lumea kafkiană, ci și în lumea noastră cea de toate zilele, iraționalul câștigă din ce în ce mai mult teren în fața raționalului prin războaie, acte de terorism, intoleranță, minciună sau avariție, și că el își are corespondențele sale tot mai alarmante cu realitatea...

Aceasta fiind lumea plăsmuită de Kafka, se subînțelege de ce absurdul - uneori mai șters, alteori agresiv până la halucinant, își ițește capul cam peste tot în scrierile sale. Iată, bunăoară, senzaționala parabolă *În fața legii*, inclusă și în finalul romanului *Procesul*, și care este analizată de preotul închisorii cu atâta subtilitate și măiestrie, încât după parcurgerea argumentației sale, nu mai poți spune cu tărie cât din ea este absurd și cât rațional (sau, mă rog, conform Scripturilor), după cum iarăși nu poți să-ți dai seama care dintre cei doi este înșelatul: paznicul sau omul de la țară! Căci - nu-i așa? - este relativ normal ca omul să vină de la țară, iar păzitorul cu „barba lui tătarească și neagră” să nu-l lase să intre în lege. Dar pe urmă începe să-și facă mendrele absurdul. Omul nu se alarmează pentru atâta lucru, ci se pune pe așteptat, sperând că va putea intra mai târziu. De altminteri, însuși păzitorul îi întreține această speranță când îi spune: „Tot ce se poate, dar acum nu”. Timpul trece în aceeași notă de așteptare răbdătoare, și iată că omul nostru, de-acuma bătrân, se îmbolnăvește și trage să moară. Cu ultimele sale puteri, el îi face semn păzitorului să se apropie pentru a-i putea șopti: „Toți se străduiesc, vezi bine, să afle ce-i legea. Cum se face atunci că, în atâta amar de ani, n-a mai cerut nimeni, în afară de mine, să intre înăuntru?” Atunci păzitorul îi răcnește la ureche: „Pe aici nu putea obține să intre nimeni altul, întrucât intrarea

asta ți-era hărăzită doar ție. Acum mă duc să o închid”...

Dacă nu luăm aminte la faptul că evenimentele din *Verdictul* nu sunt decât simptomele unei realități tragice mult mai adânci, atunci spiritul justițiar al tatălui nemulțumit de fiu ne apare deplasat, ba chiar absurd, iar gestul funest al lui Georg cu atât mai mult.

În aceeași categorie, să-i spunem șocantă, intră și povestea tânărului Karl Rossmann din romanul *America*. E drept că tânărul Karl aspiră la independență, însă primește de la unchiul său - senatorul și omul de afaceri american, o pedeapsă disproporționat de mare în comparație cu banalitatea culpei comise: Realmente el este izgonit de unchi, numai pentru că fără consimțământul acestuia, se hotărăște să-l viziteze pe Pollunder (om de afaceri și prieten cu senatorul) în vila sa de la țară. Încălcarea de către Karl a autorității unchiului, chiar dacă dorința acestuia nu ne apare clar formulată, duce automat la schimbarea modului de existență, lucru ce-i va fi comunicat tânărului printr-o scrisoare ce-i va fi înmănată exact la miezul nopții: „Te-ai hotărât în această seară să pleci împotriva voinței mele. Rămâi la această hotărâre întreaga ta viață”.

Dar absurdul năucitor cu care se confruntă procuristul de bancă Josef K., personajul principal din romanul *Procesul*? Pur și simplu într-o bună dimineață el este anunțat că-i arestat, fără ca inspectorul care răspunde de cazul lui să-i poată spune de ce anume este acuzat: „N-aș putea spune că ești acuzat”, îl anunță acesta cu seninătate, „sau mai bine zis nu știu dacă ești. Adevărul este că ești, mai mult nu știu”. Astfel începe romanul și totodată calvarul comodului procurist. Din acest moment demarează goana lui în dreapta și stânga, mai întâi pentru a afla conținutul acuzației ce i se aduce, mai exact în temeiul căreia a fost arestat, apoi - după ce o va cunoaște - pentru a-și pregăti apărarea. Dar zadarnic se prezintă în fața unor instanțe strănii și a unor judecători mai mult decât dubioși, ce-și au birourile în podurile unor imobile sumbre, cu scări interminabile („Aproape în fiecare pod există birouri ale tribunalului”, se amuză scriitorul în capitolul șapte), zadarnic apelează la avocat și la ajutorul unor cunoștințe, culpa el tot nu și-o cunoaște, la judecătoria și funcționarii influenți n-are șanse să ajungă vreodată (ca peste tot în scrierile kafkiene, aceștia sunt inabordabili până la inexistență), iar lui i se prelungește starea bizar-echivocă instalată în clipa arestării, când inspectorul îi adusese la cunoștință următoarele: „Ești arestat, fi-реște, dar nimeni nu te împiedică să-ți vezi mai departe de slujbă. De asemenea, nimeni

nu te împiedică să-ți vezi mai departe de traiul dumitale obișnuit”.

Dar exact la un an de la începerea procesului, Josef K. ajunge la conștiința culpabilității sale, tot de-atunci rezistența lui slăbește, ca atare el se lasă condus la marginea orașului de către cei doi călăi tăcuți, care în final îlucid cu un uriaș cuțit de bucătărie: „Ca un câine”, spune el, „și era ca și cum rușinea ar trebuit să-i supraviețuiască”. De altminteri, cu aceste cuvinte se încheie romanul.

Fantasticul este o altă componentă de bază care contribuie la însuflețirea lumii kafkiene și la spectaculoasa împlinire a fabuloasei sale arte. Pentru o corectă apreciere a operei kafkiene, trebuie să facem distincție între fantasticul preeminent din *Un medic de țară* sau din *Metamorfoza* și cel din *Castelul*, de exemplu, unde personajele fac salturi uriașe, respectiv cel din *America*, unde pietonii ba fac salturi de adevărați gimnaști, ba - atunci când strada este prea aglomerată - preferă „să deschidă portiera câte unei mașini și să traverseze prin aceasta dincolo, ca și cum ar fi trecut printr-un pasaj public...”

La drept vorbind, fantasticul nu are aceeași greutate în povestirile *Un medic de țară* și *Metamorfoza*. De ce? Pentru că dacă în prima povestire, fantasticul cu nedeazămintite arome de basm este întâmplător și benefic (medicul lovește cu piciorul în cocina porcilor și de acolo ies de îndată caii cu care într-o clipă ajunge la bolnavul aflat la o depărtare de peste zece mile!), în cea de-a doua avem parte de un fantastic precis (am putea spune chiar științific) și cu efecte punitive pentru Gregor Samsa, cel care într-o dimineață s-a pomenit metamorfozat într-o gânganie scârboasă. Căci chiar asta-i semnificația miriapodului: existența parazită! Ori din povestire aflăm, că dacă Gregor n-a fost chiar un parazit, oricum era un somnolent și un comod.

Într-un autentic stil kafkian, povestirea demarează cu această transformare (cititorul este pus în fața faptului împlinit, fără preparative și fără explicații), după care acțiunea se centrează pe încercările repetate ale lui Gregor de a-și asigura părinții și sora de bunele lui intenții și pe repulsia crescândă a acestora față de miriapodul ce nu mai are nimic în comun cu Gregor de altădată. Dincolo de absurdul întâmplării, incredibila metamorfoză ne prezintă înstrăinarea dusă până la coșmar și halucinant. Într-adevăr, situația reintră pe făgașul normal de-abia după ce servitoarea îl descoperă pe Gregor mort din cauza inaniției, căci pentru a-și grăbi sfârșitul, el refuză cu obstinație să mănânce în ultimele

zile ale vieții sale larvare. Fără a se mai gândi la cel plecat din această lume, ba chiar cu un sentiment de ușurare că în sfârșit au scăpat de pacoste, părinții și fiica ies la plimbare, ocazie cu care ei observă că fata este numai bună de măritat, prin urmare trebuie să-i găsească un soț bun. Deci viața merge mai departe...

*

Cel de-al doilea element narativ, care conferă forță artistică scrierilor kafkiene, este dat de *personaje*. Cu precizarea că este destul de dificil să caracterizezi personajele lui Kafka, nu numai fiindcă nu ni se spune nimic despre aspectul lor exterior, ci și pentru că - așa cum cu justețe afirmă Romul Munteanu - „personajele kafkiene sunt metafore, create prin referință la familie, societate și legile ei apăsătoare, sau la întregul univers”. Din acest motiv, cele mai multe dintre ele n-au nume, sau - mă rog - se cheamă Bețivul, Maestrul foamei, K., Josef K., și asta întrucât respectivul apelativ vizează un *individ simbol*, ale cărui largi valențe sunt destinate să sugereze condiția umană în general.

Dar nici măcar personajele botezate de autor nu sunt la acest capitol prea cușere, de îndată ce Kafka recunoaște că pentru atribuirea unor nume, el s-a datat la speculații cabalistice. Astfel, în *Jurnalul* din februarie 1913 el consemnează că „Georg are același număr de litere ca Franz. În Bendemann - *mann* nu e decât o întărire a lui Bende, care are același număr de litere ca și Kafka și vocala *e* se repetă în același loc ca *a* în Kafka.” Cu certitudine că și cu alt prilej el s-a pretat la speculații cabalistice, ca de pildă în cazul lui Samsa, eroul din *Metamorfoza*, unde se evidențiază aceeași asemănare cu Kafka, mai precis cu atmosfera apăsătoare din familie în vremea copilăriei și adolescenței lui Franz. Cu toate că inițial autorul a negat că ar fi vorba de o criptogramă și în acest caz, ulterior a admis că totuși „e indiscret să vorbești despre ploșnițele din propria familie”.

Vedem, așadar, că în opera kafkiană nu avem de-a face cu eroi, ci practic cu unul singur, care de drept și de fapt îl reprezintă pe autor! În favoarea acestei aserțiuni pledează cu hotărâre multiplele corespondențe dintre Kafka și personajele sale, în mod deosebit solitudinea ce-i marchează pe toți.

Axându-și întreaga operă pe relația dintre individ și societatea leviatică din care face parte, Kafka dezvoltă și argumentează câteva idei cu un mare impact psihologic și social:

- a) Tragedia singularizării și alienării;
- b) Imposibilitatea comunicării;
- c) Ideea că omul nu poate ajuta pe semenul său;
- d) Neputința valorificării omului prin propriile sale forțe.

Merită subliniat de asemenea că eroii lui Kafka nu sunt aruncați în lume fără voie, atâtea timp cât ei își asumă dificila sarcină de a vedea adevărul față în față. Desigur, nu e o misiune la îndemâna oricui, căci adevărul întreg se compune din adevăruri parțiale, iar cel mai adesea părțile sunt minciuni și, în plus, se contrazic. Dar, precizează autorul, numai în corul minciunilor zace adevărul!

Cu toate că ne apar debusolați și rătăciți într-o lume străină, eroii lui Kafka - care după părerea lui Albert Camus „trăiesc într-o lume în care totul este dat și nimic nu este explicat” - și-au făcut în timp record intrarea în loja literaturii universale. Și cu o asemenea autoritate încât unii critici și admiratori ai operei kafkiene au ajuns să caracterizeze realitatea după lumea concepută de el...

Iar apropierea făcută de Marthe Robert între arpentorul K. și Don Quijote este pe deplin justificată: ambii sunt eroi solitari, care se lansează - fără a fi deloc eroici - în aventuri de care nici un eșec nu-i vindecă; rătăcirile lor au un scop precis, deși absurd, și le apare ca vital, iar cititorilor ca o nebunie; realismul se aliază cu fantasticul, tragicul cu comicul.

*

În sfârșit, dar nu în ultimul rând, cel de-al treilea element la care trebuie să facem referire este *limbajul kafkian*: o limbă simplă, clară și epurată de prețiozități sau ornamente inutile, care te duce de îndată cu gândul la marii artiști ai cuvântului, preocupați până la obsesie de puritatea expresiei.

Franz Kafka este prin excelență un scriitor citadin, interesat mai degrabă să descrie mizeria mahalalelor și a uriașelor maghernițe pragheze, decât să se lase furat de peisajele naturii. Cu toate că a călătorit mult și a menținut legături strânse cu natura locului unde se vedea purtat de destin (o vreme a fost chiar vegetarian), opera sa conține extrem de puține tablouri inspirate de natură, stilul lui precis și lapidar (deseori aidoma unei dări de seamă) remarcându-se mai degrabă prin disecții psihologice și subtile comentarii logice.

Poate tocmai datorită acestui fapt, frumosul tablou cu care practic se încheie romanul *America* iese de îndată în evidență, ca cea mai detaliată dacă nu chiar cea mai frumoasă descriere a unui colț de natură din întreaga sa operă: „În prima zi trecută printre munți înalți. Pereții de stâncărie neagră-albăstruie își aruncau înspre tren colțurile ascuțite. Scoțând capul pe fereastră, căutai în zadar vârfulurile acestor masive. Prin fața ochilor se derulau văi întunecate, strâmte și rupte, care se pierdeau în direcții pe care le căutai urmărind orizontul cu degetul. Aveai sub ochi râuri largi de munte, care se rostogoleau unduitor pe solul bolovănos, spărgându-se în

mii de valuri spumegoase, ca să se prăbușească apoi bolborosind pe sub poduri și viaducte, deasupra cărora treceau trenuri; râurile acestea se aflau atât de aproape, încât răceala apei îți răcorea fața.”

Se menționăm de asemenea *subtila ironie kafkiană*, îndeosebi atunci când autorul vrea să scoată în evidență contradicțiile interne ale lumii zămislită de el. Ca de pildă bucățica de lume din castel, unde aflăm că „există o coordonare admirabilă a diverselor servicii, coordonare despre care se bănuia că e perfectă, îndeosebi acolo unde părea să nu existe”.

Concluzii

De la sine se impune prima și cea mai importantă concluzie: Franz Kafka aparține aceluși grup binecuvântat de corifei din care mai fac parte Thomas Mann, Marcel Proust, James Joyce, Virginia Woolf, William Faulkner, grup despre care se știe că a revoluționat literatura secolului 20, exercitând o influență covârșitoare asupra generațiilor următoare de condeieri. Deci Kafka este un scriitor mare și profund.

Ori un scriitor mare nu se destăinuie cu una cu două, ci mereu invită la lectură atentă și reflecție adâncă. Frumusețea acestei nobile îndeletniciri constă în aceea că la fiecare nouă lectură descoperi lucruri surprinzătoare: ba că recitirea unei cărți îți provoacă o negrăită bucurie intelectuală, acesta de altminteri fiind apanajul exclusiv al literaturii cu adevărat valoroasă, ba că gândirea și simțirea artistică a unui scriitor ți se dezvăluie doar prin focalizarea insistentă a lecturilor efectuate în decursul timpului din diferite unghiuri de înțelegere și cu diferite stări emoționale.

Opera kafkiană se dovedește de-a dreptul inepuizabilă prin varietatea stărilor sufletești pe care le poate induce cititorilor, funcție de starea psihică și de gradul de instruire al acestora: de la emoție și încântare, până la dezamăgire și perplexitate. Și fiecare din aceste stări reprezintă în sine tot atâtea concluzii impuse de cărțile scriitorului praghez...

Am căutat în cele două capitole închinat lui Kafka și kafkianismului să îmbin fluentă relatării cu rigoarea informației și analizei, iar din această îmbinare să rezulte un tot armonios și atrăgător. Altfel spus, în prima parte am optat pentru varianta epistolară, atribuindu-i lui Kafka gânduri și idei care precis că l-au frământat, dar pe care n-a mai apucat să le încredințeze hârtiei, ori poate că a făcut-o, însă tocmai acele manuscrise au fost distruse.

În cea de-a doua parte am insistat pe ceea ce în opinia mea constituie coordonatele majore ale kafkianismului, dat tot așa, călăuzit de marea grijă să nu fiu greoi în formulare și apăsător în excesul de rigoare, respectiv în

opiniile comentatorilor citați.

E clar că în asemenea condiții aflate într-un relativ conflict, musai rămâne ceva pe dinafară. Deci, amintindu-mi eu după întocmirea celor două capitole că n-am apucat să scriu tot ce inițial îmi propusesem, ce mi-am zis? Decât să peticesc ceea ce deja este încheiat - că oricum, peticele se văd de la o poștă - haide mai bine să lipesc un appendice căruia să-i spun *Concluzii*.

Ei da, acumă pot să fac precizarea că romanul *Castelul* este esoteric (*Procesul* la fel) și că structura sa nu este piramidală, ci circulară.

Așa cum deja am arătat, a fost o vreme când Kafka s-a arătat foarte preocupat de problemele muncitorilor. Faptul acesta se reflectă pe de o parte în critica vehementă adusă de scriitor mecanizării și muncii neîntrerupte, iar pe de altă parte în compasiunea lui față de cei obidiți. Romanul *America* se impune la acest capitol, îndeosebi prin dure-roasa istorisire a Terezei despre mizeria cruntă îndurată împreună cu mama ei, după ce tata le părăsise pe amândouă, apoi despre cumplita disperare a mamei, încheiată cu sinuciderea ei sub ochii îngroziți ai fetei.

Citind paginile respective, gândul te poartă de îndată la suferințele micuțelor personaje ale lui Charles Dickens, la umiliții și obidiții lui Dostoevski și - de ce nu? - la teribila foame îndurată de tânărul Knut Hamsun, ce ne este înfățișată cutremurător de precis în romanul autobiografic cu acest nume acuzator la adresa autorităților și a potentatilor vremii.

Sau poate că profetismul de care aminteam a funcționat atât de bine și de astă dată, încât aproape că suntem tentați să credem că Franz Kafka și-a prevăzut enormele privațiuni din anii 1923-1924 - ultimii săi doi ani de viață, când diminuarea drastică a pensiei din cauza devalorizării monedei, l-a obligat să ceară ajutorul familiei. Iar ajutorul nu întârzie să sosească: unchiul său ce era medic,

se grăbește să vină la Berlin, pentru a-și îngriji nepotul grav bolnav.

Din această întâmplare deducem că, în pofida relațiilor încordate dintre tată și fiu, familia nu i-a întors rebelului spatele, deci nu s-a repetat inumană corecție administrată lui Baruch Spinoza de către familia acestuia și coreligionari, deopotrivă indignați că el se încăpățâna să caute cu dezinteresare adevărul, deși fusese avertizat în chip ultimativ că printr-o asemenea alegere, riscă nici mai mult nici mai puțin decât excomunicarea din comunitatea evreiască și din congregația orașului Amsterdam. Ceea ce chiar s-a întâmplat nu peste mult timp, celebrul rebel Spinoza fiind văzut și tratat ca un adevărat paria de către foștii săi coreligionari...

Ei bine, chiar dacă distanța în timp dintre cei doi iudei înzestrați este de două secole și jumătate (Spinoza s-a născut la Amsterdam în 1632, iar Kafka la Praga în 1883), prin urmare am fi ispițiți să credem că moravurile (inclusiv cele religioase) s-au schimbat, lucrurile nu stau nici pe departe în aceste fel când avem în vedere lumea închisă a congregațiilor evreiești, „o lume adâncită în superstiția, fanatismul și ignoranța celei mai detestabile”, după cum se exprimă contemporanul nostru Israel Shahak în uluitoarea sa carte *Povara a trei milenii de istorie și de religie iudaică*.

În paranteză fie spus, Israel Shahak s-a dovedit atât de tranșant și vehement în denunțarea fundamentalismului iudaic (folosea expresia *iudeo-nazism* atunci când condamna metodele israeliene de supunere și oprimare a palestinienilor), încât ziarul *Washington Post* i-a anunțat moartea, și nu s-a mai dat niciodată vreo dezmințire în legătură cu falsul intenționat publicat, nici măcar după ce „mortul” a mers la redacție pentru a dovedi contrariul...

Dacă Franz Kafka n-a avut parte de tratamentul la care a fost supus Spinoza, faptul acesta se datorează în mai mică măsură timpului scurs (timpul se vedește neputincios în societățile fanatice și închise), decât gradului diferit de înzestrare al celor doi pentru înțelegerea și argumentarea chestiunilor iudaice. Copil fiind, Spinoza pur și simplu îi uimea pe rabini cu subtilitatea dovedită la discutarea celor mai gingașe probleme de religie, deci era de pe atunci privit ca un viitor mare rabin, pe când Kafka a început să se intereseze relativ târziu de problemele iudaismului, dar nu un iudaism pur, ci ca parte componentă a unui cocteil intelectual, compus printre altele din teoria cuantelor, teoria relativității, freudism, filosofie clasică germană (Kant, Fichte, Hegel), spiritism și chiar teozofia lui Rudolf Steiner.

De reținut că Franz Kafka, deși cu sănătatea la pământ, a înregistrat întoarcerea în familie ca pe o înfrângere...

Poussin - Scenă bahică

Nicolae MĂTCAȘ

Sonete

Pe soclu-n vâlvătaie
al trunchiului borțos

Când își trimise-n lume Ignațiu de Loyola*
Adepții să propage cuvântul lui Hristos,
Înaripați de cinstea de a-l sluji pios,
În suflet le sclipise tăria lui Scevola.

Pe soclu-n vâlvătaie al trunchiului borțos
Jean de Brebeuf** simți cum îi explodă sistola.
Pe Saint-Laurent, în zare, se stinse barcarola.
Ca un Cristos în cuie, un sunet nu a scos.

„Dacă-i atât de marw, vârtos ca cremenea,
Cum zici că-i Domnul vostru, de ce nu vine-acum
Să te salveze fulger de flăcări și de fum?”

Așa-l sfidau păgânii. Iar el, arzând, zâmbea.
Mirați de bărbăția, tăria-i de oțel,
Ei inima-i mâncară, să fie tari ca el.

*Ignațiu de Loyola (1491-1556), călugăr iezuit de
origine spaniolă, întemeietorul Ordinului iezuit
al călugărilor catolici (1534).

**Jean de Brebeuf (1593-1649), călugăr iezuit
francez, misionar creștin, venit în America de Nord
să convertească la creștinism triburile indigene.
Capturat, torturat (încins cu fier roșu, udat cu apă
fiartă, scalpat) și ars de viu pe rug, la 16 martie
1649, împreună cu confratele său de credință
Gabriel Lalemant, de către irochezi lângă loca-
litatea Saint-Louis din Țara Huronilor. În 1930,
canonizat de Sfântul Sinod ca martir canadian.

Poussin - Adam și Eva în Paradis

La poalele colinei Mont-Royal

La poalele colinei Mont-Royal,
Pe Lacul Castorilor, ghem, hoțește,
Vreun biet rățoi când prinde câte-un pește,
Dau pescărușii iama la chefal.

Hodorogit, prin stufuri, croncănește
O cioară că cioroiu-o dă de mal.
Împrejuind părelnicul Stymphal,
Din pădurice-un monstru ne pândește.

Pe fund de lac, prin mâl, o arătare
Mai că-ar întrece monstrul din Loch-Ness.
Dar castorii? Aceștia unde-s oare?

Trecuți demult în lumea de eres,
Vânduți de irochezi pentru-un fileu,
Împodobesc vreun chel în vreun muzeu.

De-a debarcat destinul-ți
pe țărmul jinduit

La început francezul, pe ducipal ținut,
Intrase în Americi spre a-și preaslăvi ființa.
Perfidic, Albionul îi și rosti sentința:
Ori te împarți cu mine, ori te-am făcut păsar!

Francezului - o mână! - îi plânse biruința:
O parte din pământuri cu sânge le-a cedat,
Dar limba, sfânta fire, și neamul, și credința,
Și setea de vendetă nicicând nu le-a-nchinat.

De-a debarcat destinul-ți pe țărmul jinduit,
Un' te-au adus ciulinii și ai pupat faleza,
Că ești englez de spiță sau alolingv sfrijit,

Să te ferească sfântul să-i ignorezi franceza:
Pe dată francofonii, de drept - cei din Quebec,
Te iau la trei păzește și-ți trag câte-un refec.

În mantă-nveșmântat, printre străini

(La monumentul lui Mihail Eminescu
din Montréal)

Ce foc și zbucium, dor de depărtări,
De destărații tăi din lume - *Mamma mia!* -,
Ca să cutreieri nouă mări și țări
Și să ajungi în Plaza Romania?*

Sus, Mont-Royalu** -și scoate pălăria,
Jos, Saint-Laurentu*** -avântu-se în scări,
Ca să-ți închine binecuvântări
În urbea ce-o sanctifică Maria****.

În mantă-nveșmântat, printre străini,
Cu fruntea-n gânduri, tălpile zdrelite,
Tot singur ești. Românii pelerini

N-au timp de duioșie, pasămite.
Doar câte-un inuit****, prin timpi și spații,
Bonom și lud, te-mbie-n rezervații.

*Plaza Romania - Place de la Roumanie - denu-
mirea unei piețe publice din Montreal, cuprinsă
între străzile paralele Sewell și Clark, pe de-o
parte, și arterele Avenue des Pins și Saint-Cuth-
bert, pe de altă parte. În acest dreptunghi, la 18
septembrie 2004, cu concursul autorităților ro-
mâne de la București, a fost dezvelit un monu-
ment reprezentându-l pe poetul nepereche al
românilor. Autor - sculptorul român de origine
basarabească Vasile Gorduz (1931-2008).

**Mont-Royal (muntele regal) - denumirea colinei
cu același nume (înălțimea de peste 200 m), situată
în centrul Montréalului.

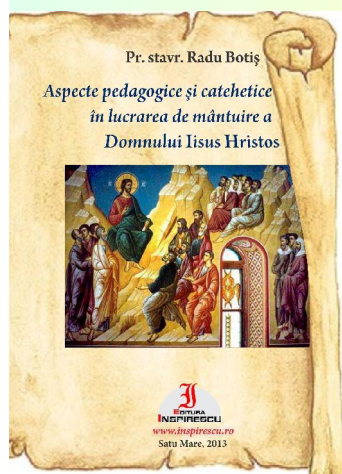
***Saint-Laurent - Sfântul Laurențiu, fluviu care,
trecând de-a lungul Canadei începând din lacul
Ontario, scaldă și coastele insulei pe care e
amplasat Montréalul și se varsă în golful Saint-
Laurent din Oceanul Atlantic.

****În urbea ce-o sanctifică Maria. La început,
conform tradiției navigatorilor de a acorda pri-
oritate numelor de sfinți la denumirea locurilor
descoperite, urbea se numea Ville-de-Marie
(preasfintei fecioare născătoare de Dumnezeu).

*****Inuit (pl. Inuiți) - denumire dată represen-
ților unui trib indigen din Canada, unii dintre care
mai trăiesc și astăzi pe pământurile proprietăți
ale lor cu statut de rezervații.

Constantin DOBRESCU

Gânduri despre o carte de educație religioasă

Volumul părintelui **Radu Botiș** intitulat *Aspecte pedagogice și catehetice în lucrarea de mântuire a Domnului Iisus Hristos*, apărut în condiții grafice de excepție la editura Inspirescu din Satu Mare, anul acesta, este necesar tuturor creștinilor ortodocși. Lucrarea a apărut sub egida Asociației Cultural-Creștin Umanitară „Ars Vivat” din localitatea Ulmeni cu binecuvântarea PS Iustin Sigheteanu, fiind la a doua ediție. Prima ediție a fost premiată la „Cărțile anului”, secțiunea Didactică, Baia Mare, 2012. Cartea are 246 pagini, fiind redactată pe baza unei bogate bibliografii de specialitate.

Înainte de a proceda la recenzarea cărții, considerăm necesar să punctăm impresionanta personalitate a părintelui Radu Botiș, care ni se dezvăluie nu doar ca un prelat aplecat spre cele sfinte cu pasiune și dăruire, ci și ca un excepțional om de cultură.

Prin activitatea sa multilaterală, Radu Botiș binemerită de la comunitatea din care face parte și căreia i-a consacrat toată priceperea și activitatea sa. Rar mi-a fost dat să întâlnesc în rândul preoților o personalitate de talia părintelui Radu Botiș, care excelează în varii domenii de activitate: culturală, creștin-fi-

lantropică, didactică și duhovnicească. Mă bucur că mă număr printre cunoscuții săi și sunt onorat de colaborarea cu sfinția sa. Regretatul Artur Silvestri spunea despre Preotul stavrofor Radu Botiș că este unul dintre mulții războinici ai lui Hristos, care știe să folosească cu talent și folos, în lupta de educare creștină, o unealtă, poate cea mai prost folosită de majoritatea oamenilor Pământului.

Din bogatul său CV, aflăm că preotul Radu Botiș este membru al Asociației Scriitorilor, filiala Baia Mare, al Ligii Scriitorilor, filiala Maramureș, laureat al Concursului literar de inspirație spiritual-creștină „Izvorul Tămăduirii” București, al Concursului Internațional de poezie al Românilor de pretutindeni „Starpres” 2008, etc.

Radu Botiș este o prezență literară activă în revistele din Germania, Canada, Italia, Serbia, SUA etc. De asemenea desfășoară o bogată activitate creștin-umanitară și îndrumă câteva reviste de cultură electronice.

În condițiile globalismului, când ne confruntăm cu un spirit uniformizator și un atac virulent la adresa bisericii și religiei creștine, când are loc o permanentă amenințare a degradării credinței în ideologie, când se pledează pentru înlocuirea creștinismului cu raționalismul ateu sau cu o nouă religie universală de tip New Age, trebuie pus accentul pe asumarea și promovarea valorilor creștine, care îl au în centru pe Dumnezeu, iar lucrarea preotului Radu Botiș este de stringentă actualitate.

Constatăm că volumul recenzat este un instrument de cercetare nu numai pentru teologi, studenți, dar se adresează celor ce vor să cunoască mai bine implicarea Divinității, din punct de

vedere spiritual și moral-religios în educația religioasă, în spațiul geografic al ortodoxiei. Credem că nu greșim afirmând că lucrarea este rezultatul unei perioade îndelungate de cercetări și reflecții moral-creștine, din partea autorului. Lucrarea contribuie la întărirea educației religioase, componentă de bază a educației civice și morale a membrilor comunităților umane pe baza unor principii și metode pedagogice printre care amintim principiul psihologic al intuiției, principiul practic-educativ și metodele dialogului, observației, exemplului personal etc.

Lucrarea este structurată pe cinci capitole bine încheiate, care contribuie la o mai bună înțelegere și aprofundare a cunoștințelor religioase și, mai ales, ajută cititorul să pătrundă în esența spiritualității creștine.

Autorul accentuează latura spirituală a învățaturii creștin-ortodoxe, semnificația existenței factorului divin pentru omenire și efectul învățăturilor lui Dumnezeu asupra Apostolilor și, prin ei, asupra Comunităților umane.

Cartea părintelui Radu Botiș este o mare oportunitate și pentru slujitorii școlii, pentru părinți și pentru toți cei interesați de aprofundarea valorilor moral-creștine, acum când este nevoie de o nouă încreștinare.

Această carte ar trebui să se afle în mai toate instituțiile de educație, biblioteci și lăcașuri de cult pentru a fi studiată și a servi drept călăuză.

Lucrarea este scrisă cu acribie, într-un limbaj elevat, dar accesibil și profanilor. Pentru întocmirea ei s-a investit muncă și timp. Autorul se relevă ca un erudit care încearcă să pună în lumină vocația de învățător și pedagog al lui Dumnezeu în relația cu omenii, care formează turma sa.

Prin această lucrare cu real conținut științific, Radu Botiș îmbogățește bibliografia teologică și religioasă atât de necesară preotului și profesorului de religie, ca și celor care vor să se inițieze în studiul religiei.

Capitolul „Pilde”, îți provoacă, după lectură, o meditație profundă asupra adevărilor fundamentale ale creștinismului pentru a pătrunde în esența spiritualității moralei creștine.

Acest compendiu de religie sub toate aspectele ei morale, are rolul de a armoniza mistica biserică creștină cu valențele cognitive și propune paradigma simbiozei între suflet și rațiune.

Cea mai mare parte a lucrării se referă la specificul învățaturii lui Iisus Hristos „cel mai mare pedagog și catehet al tuturor timpurilor”, deoarece găsim explicații cu privire la diferite „nume” ale divinității prisma misiunii sale pe Pământ.

În încheiere putem afirma că erudiția autorului acestei lucrări și activitățile culturale creștin-ortodoxe și filantropice în care este implicat, ni-l înfățișează pe părintele Radu Botiș ca pe un adevărat spirit renescentist destinat unor noi înfăptuiri, care să susțină măreția Bisericii strămoșești și Neamul.

La aniversară

Cuvintele din Constelația Limbii Române sunt mai diamantine ca diamantul

Am rămas frumos surprins când doamna Doina Drăguț mă anunța că revista *Constelații diamantine*, pe care o editează cu profesionalism, împlinește trei ani de la apariția primului număr. În acel e-mail îmi sugera să scriu câteva cuvinte despre acest eveniment, care jalonează evoluția revistei de la înființarea ei de către N.N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică și Al. Florin Țene.

Întorcând „paginile timpului”, din istoria recentă a acestei reviste ce apare în capitala Olteniei, îmi aduc aminte că, în urmă cu trei ani, scriitorul N.N. Negulescu mă ruga să-i trimit acceptul meu pentru a edita online revista *Constelații diamantine*, revistă de literatură universală, cu apariție lunară sub egida Ligii Scriitorilor Români. Acceptul i l-am dat imediat, astfel această publicație literară devenea a șaptea din portofoliul de publicații editate de asociația noastră profesională, numărând azi 17 reviste, din care nouă cu apariții pe suport de hârtie.

Încă de la început, colectivul de redacție, chiar dacă n-a spus-o, a avut în vedere vorbele lui Albert Camus: „O realizare este un angajament - obligă la o realizare și mai mare”. Iar numerele apărute până acum confirmă acest adevăr.

După un timp, când conducerea revistei a fost preluată de inimoasa și talentata scriitoare Doina Drăguț, avându-l alături, ca secretar de redacție, pe Janet Nică, poet de o sensibilitate deosebită, redactori pe Iulian Chivu, Baki Ymeri și Florin Măceșanu, iar membri de onoare ai Colectivului de redacție pe: prof. univ. dr. Remus Rus, prof. dr. Florin Agafiței, orientalist sanscritolog, pe diplomatul Petre Gigea-Gorun și prof. univ. dr. George Popa, scriitor și eminescolog, iar ca suport moral și redactori asociați pe Florentin Smarandache, Cristian Petru Bălan, din SUA, Mariana Zavati Gardner, Anglia, și George Filip, Canada, publicația a ridicat stacheta calității materialelor publicate, devenind una din principalele reviste literare din literatura română contemporană.

Această revistă a reușit să cuprindă în paginile ei mai toate „diamantele” literaturii

române contemporane, din țară și de pe mapamond.

În condițiile europenizării țării, a fenomenului de globalizare, multe din creațiile artistice românești, inclusiv tradițiile etnofolclorice, obiceiurile și operele literare, vor intra în conul de umbră al uitării sau se vor estompa; revista *Constelații diamantine* este, în acest context, „lada de zestre”, pentru urmașii noștri.

Doina Drăguț, cu structura sa de matematician, a adus un plus de suflu nou în organizarea rubricilor revistei, în selectarea materialelor, în structurarea paginilor și estetica lor. Parafrazându-l pe Borges, care spunea că „orice cuvânt a fost odată, un neologism”, pot spune că orice creator ce se exprimă prin limba română care a publicat în *Constelații diamantine* a intrat în constelația valorilor culturale, strălucind ca un diamant.

Doresc revistei craiovene viață lungă și rodnică pe ogorul mănăs al literaturii române, iar realizatorilor ei, sănătate și putere de muncă pentru a șlefui pe mai departe acest diamant din constelația revistelor românești.

Al. Florin Țene

Președintele Ligii Scriitorilor Români

Membbru corespondent al Academiei Americane Române

Felicitări

Urez revistei să rămână, ca ideatică - la altitudinea cerească a *constelațiilor*, iar în ce privește spusul, consonant cu cel mai de nobil produs al pământului - *diamantul*.

Pe verticala pământ-cer, revista să se afle neabătut întotdeauna pe creste.

Succes!

prof. univ. dr. George Popa

Presa online continuă să dea îngrijorări tot mai temeinice acelor care s-au afirmat și rămân conservatori într-o formulă deja insuficientă, nesatisfăcătoare, pe ici-colo expirată chiar și, după cum se vede, trebuie să-și caute un nou echilibru; unul transfrontalier, flexibil, lipsit de idiosincrazii, *nonelitist*, mereu competitiv. Cu o astfel de convingere m-am apropiat de mai multe reviste românești de pretutindeni, printre care și *Constelații*

diamantine, de la Craiova (dacă mai contează), unde am avut un loc parcă privilegiat prin abilitățile polarizante ale d-nei Doina Drăguț, a cărei poezie mă încântă de fiecare dată. Aici am avut onoarea de a-mi semna eseurile alături de nume sonore ale culturii și literaturii române de pretutindeni, sub cenzura gândului la mulțimea greu de cuprins a cititorilor. Gândul acesta angajează și obligă la noi exigențe într-o competiție athletică a desăvârșirii. Așadar, cu astfel de gânduri salut cititorii de pretutindeni ai *Constelațiilor* și colectivul redacțional la împlinirea primilor trei ani de la ieșirea în lumea virtuală. Întru mulți și frumoși ani!

prof. Iulian Chivu

membbru al Uniunii Scriitorilor din România

Regina revistelor noastre cu suflet de poet

În luna august, revista *Constelații diamantine* împlinește 3 ani de apariție continuă (lună de lună - ca un ceasornic, fără a depăși data de 15). Este un eveniment deosebit, care merită sărbătorit cu câteva gânduri din partea autorilor de suflet. Prefer să fiu și eu unul dintre ei, cu cele mai sincere felicitări la adresa redacției și a Doamnei Doina Drăguț, un suflet uriaș, care știe să aducă bucurie în sufletele noastre „arse” de setea nerăbdării de a se întâlni cu această tribună frumoasă și bogată. În primul rând, revista poartă un nume frumos. În al doilea rând, este un tezaur de neprețuit care oferă spațiu celor mai buni poeți din țară și străinătate, fără a-i uita pe prozatorii, pe pictorii și criticii literari.

Constelațiile diamantine seamănă cu o carte pentru răcoarea sufletului, fiindcă este revista revistelor noastre cu suflet de poet. În paginile ei triumfă cei curajoși și talentați. O femeie care nu se parfumează nu are niciun viitor, la fel ca o revistă literară. Parfumul *Constelațiilor diamantine* ajunge până în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Este un proiect realizat pe bază voluntară, de o mie de ori mai bun și mai bogat decât unele proiecte sponsorizate în numele unor asociații cu banii Guvernului nostru, precum foaia de perete *Prietenul albanezului* care cultivă cultul personalității, al nepotismului și familiarismului.

Revista Doamnei Drăguț este o oglindă literară care cultivă frumosul, afirmând scriitorii de talie națională și universală, oferind spațiu și tinerelor talente.

La Mulți Ani, *Constelații diamantine*!

Baki Ymeri

poet, traducător, eseist,

membbru al Uniunii Scriitorilor din România

La aniversară

Orice aniversare este un prilej de bucurie

Dragă Doamnă Doina Drăguț,
redactor șef fondator al revistei
Constelații diamantine,

Revista Domniei Voastre nu a împlinit trei ani, cum s-ar părea la o primă vedere superficială, ci treizeci și șase, este cu adevărat mare. De treizeci și șase de ori până în prezent, ea s-a împlinit pe sine, s-a înnoit, a renăscut și a crescut cu fiecare număr, ca alții într-un an.

La aniversarea unui act de cultură atât de nobil, bucuria noastră este încărcată cu mândrie, iubire și încredere în puterea creatoare a arimilor, strămoșii noștri dintâi!

A fost extrem de ambițios să creezi din nimic o revistă literară cu un profil bine pus la punct și recunoscut încă de la început. Opera aceasta a solicitat efort, abnegație, dăruire totală și specială la fiecare apariție, căutare îndelungată și concentrare pentru stabilirea și menținerea prestigiului deja remarcabil.

Felicitările noastre pornesc de la convingerea că munca depusă a meritat, iar împlinirile viitoare vor confirma evoluția pozitivă pe calea devenirii.

Talentul și experiența s-au vădit și în alegerea autorilor și în conlucrarea cu ei, prin lucrul la fiecare colaborare, iar răbdarea și perseverența au fost răsplătite.

Statura impozantă a revistei ne încântă inima la fiecare nouă respirație a ei.

Vă rugăm încă o dată să acceptați sin cerele noastre felicitări!

Constantin Lupeanu
ambasador, scriitor, traducător
membru al Uniunii Scriitorilor din România

Stimată Doamnă Doina Drăguț,

Aniversarea în august a trei ani de la apariția primului număr al revistei *Constelații diamantine* îmi oferă plăcutul prilej de a vă felicita pentru calitățile sale literare și grafice și pentru tematica sa diversificată pusă în scopul promovării valorilor culturale românești. Pentru aceste calități o consider una dintre cele mai frumoase și mai atractive publicații literare românești online. Îmi dau

seama de volumul uriaș de muncă cheltuit în fiecare lună pentru a putea scoate la lumină un nou număr al revistei și vă urez să vă dea bunul Dumnezeu multă sănătate și putere de muncă pentru a realiza la același standard înalt de calitate și numerele ce vor urma!

Aceeași urare o adresez și tuturor colaboratorilor dumneavoastră care contribuie la realizarea ei.

Sper să mă număr în continuare printre aceștia pentru a promova în paginile revistei *Constelații diamantine*, așa cum am făcut-o și în ultimul an, și poemele de sorginte niponă (haiku, senryu, tanka, haibun etc.), precum și alte forme clasice literare.

Vă mulțumesc pentru revistă și aștept cu interes numerele următoare!

La mulți ani!

Valentin Nicolifov

Președintele Societății Române de Haiku

LA MULȚI ANI, Constelații diamantine!

Orice aniversare înseamnă bucurie asumată de realizări, care se cer reamintite, spre a surâde și îmboboci înspre alte prospecții și mai îndrăznețe. Însuși motto-ul revistei - *Per aspera ad astra* - confirmă ancorarea într-acest prezent, cu trudă și vrednicie, cu pasiune și iubire, cu noblețe și dăruire. Merită a reține că revista *Constelații diamantine* îmbrățișează aspirațiile echipei redacționale, care se dorește în armonizare perfectă cu idealurile comitetului director al unui organism cultural de prestigiu, care se numește: *Liga Scriitorilor Români*.

Pentru ca o revistă să dureze în timp, să dobândească prestigiu și recunoaștere, e nevoie de o echipă care să conlucreze în armonie, respectând cu strictețe platforma-program, să aibă parte de fideli colaboratori, să fie înconjurată de prieteni sinceri, cu deschidere spre nou, constructivi, pasionați - dar nu pătimiși, neuitând că arta este „chemată să exprime frumosul” (Titu Maiorescu) - pentru a-l sensibiliza pe cititor.

În acest trudnic demers se impune multă luciditate, uneori, chiar „simplistă” - după modelul Eugen Ionescu -, prin tresăltări într-o

„fărăme de ființă, împovărată de neliniște, de suferință și de dragoste...” Și-ntru reușită: „să ne îmbrăcăm în armele luminii” (Romani 13.12), „să fim uniți în duh și în cugete” (I Corinteni 1.10), să ne păzim de „mutilare” (Filipeni 3.2) - pentru ca rodul gândirii noastre să devină - „vibrație”, rostire într-o adevăr, într-o „simțământ natural” (Titu Maiorescu), astfel încât limba să devină „instrument al gândului” sau chiar gândul însuși (Constantin Noica).

Avem a nu uita nicicum și nicicând: creația înseamnă „tăcere” (Ana Blandiana) - o tăcere care invită la reflecție, o tăcere care să ne învrednicească spre-acel generos „câmp” al logicului (Constantin Noica), ca o deschidere spre „unitate, pocăință, ascultare, rugăciune” - dacă vrem a prelua și din îndemnul testamentar al părintelui Iustin Pârnu, în speranța învrednicirii noastre de a ne face Domnului „slavoslovitori” - preluând modelul scriitorului creștin Alexandru Lascarov-Moldovanu.

Scribul zilelor noastre se impune a avea trează conștiința, încercând a se armoniza cu cerințele prezentului - trăind în prezent, neuitând realizările înaintașilor (pionieratul jurnalismului românesc) și preluând acel bob de nectar care să folosească acestor generații - și mai ales - al acelora care vin după noi. Prezentul va înflori în viitor numai și numai în armonizare cu trecutul. „Cultul trecutului”, rostește de dincolo de timp, Mihai Eminescu.

Ca slujitori ai condeiului, să avem mereu trează în sufletul nostru îndemnurile lui Mihail Kogălniceanu din a sa Introducțiune la „Dacia literară”, și-anume: „o limbă și o literatură comună pentru toți”, respect pentru drumul bătut cu migală de înaintași, respect pentru *Limba Română*, „moralul”, critica „nepărtinitoare”, valoarea. Și mai presus de orice, avem a nu uita: pasiune, dar nu patimă în înscrisul nostru. Numai astfel, creația va deveni „suflet al vieții” (Nichita Stănescu), „ardere-de-tot” și „jertfire-de-sine” (Constantin Ciopraga).

La mulți ani, *Constelații diamantine*! Să înflorești frumos, prestigios, armonios - între celelalte flori ale jurnalismului românesc! Felicitări *Ligii Scriitorilor Români*, coordonatorul atâtor acțiuni de prestigiu cultural! Felicitări creatorilor revistei și tuturor colaboratorilor! Sănătate, inspirație, vibrație constructivă, prieteni fideli, noi și noi succese, scumpă doamnă Doina Drăguț!

prof. Livia Ciupercă

Fondator și coordonator al Simpozionului Național „Ioan Petru Culianu”

Fondator și redactor al revistei literare „Primăvara ieșeană”

La aniversară

LAMULȚIANI Constelație Diamantină!

CINA DIN CONSTELAȚIE

În Constelația Diamantină
întrați desculți, ca în eterne temple.
aici ne-așteaptă grația Divină,
sudoarea frunții noastre s-o contemple.

aduceți doar străjerii minții voastre,
voi, puii rațiunii - ou dogmatic,
în zi de toamnă dați în pârgul vieții
și-ntindeți cina pe-un covor tomnatic.

aduceți vin - să vină și poeții
și lăutari să vină... și fecioare.
flăcăii și străbunii țin în palme
amurgul ce adoarme-n Sfântul-Soare.

o zi e cât un veac - o veșnicie.
prin timp trudesce și muzele și sfinții.
trudim cu toți prin pronia Divină
precum prin veac, străbunii și părinții.

sudoarea frunții noastre s-o contemple,
ne-așteaptă veșnic grația Divină.
veniți meseni ca-n pământene temple,
în Constelația DIAMANTINĂ...

*George Filip
poet, Canada*

Iubită Constelație Diamantină,

Eu te-am descoperit întâmplător, prin
nebulosa browniană a ordinatului meu
neodihnit. Și te-am îndrăgit din prima clipă.
Dar cine ești tu?, nenea poetule, m-a întrebat
prea tânăra fecioară. Ce fel de român te pre-
tinzi, tocmai din Canada aceea a zăpezilor
veșnice? Nu-i chiar așa, Constelație Diaman-
tină, i-am răspuns. Partea aceasta de lume se
mai numește și Țara frunzei de arțar. Aici a
nins Dumnezeu cu tot verdele din ceruri. Dar
tu ești prea tânără ca să înțelegi ce sunt
dorurile unui poet emigrant...

- Emigrant?... Ce este acela un emigrant?!?
- Iubita mea mică-mare Constelație Dia-
mantină... în cazul meu, un emigrant este un
român gonit din Țara lui, la vremuri de res-
triște. Dar să știi că românul, deși pleacă de
acasă, inima lui rămâne acolo. Numai dorurile
și le ia cu el.

- Așaaa?... Și pe mine de unde mă cunoști?
- Tu, frumoasă Constelație Diamantină, ai
răsărit dintre laserele unor nenea scriitori din
Țara ta - România. Însă mama ta cea adevă-
rată este de fapt D-na profesoară Doina
Drăguț. Îți place numele ei?... Și mie!
- Nenea poetule, dar și mai exact: cine este
mămica aceasta a mea?
- Iaca... este o olteancă, o profesoară de ma-
tematică, poetă și...
- Stop nenea! Cum adică, matematicienii pot
fi și poeți?
- O... desigur. A mai fost unul Ion Barbu...
Barbilian, matematician de renume dar și mare
poet-filozof.
- Deci se poate și așa?
- Desigur că se poate. Dar tu abia împliniși
trei ani de la naștere... apariție, am vrut să
spun - și prea știi multe...
- Păi, nenea, de-aia sunt eu o Constelație
Diamantină - să mă disting, să strălucesc
printre suratele literaturii române.
- Gata fetiço... prea ești precoc pentru vârsta
ta...
- Nenea... dacă tot îți zice lumea POETU', fă
o demonstrație de forță, poleiește-mă la ani-
versarea mea cu o metaforă... două...
- Draga mea, eu numele tău îl asemăn cu...
Scufița Roșie. Prințesa copilăriei mele. Ești
tot atât de frumoasă, inteligentă și gospo-
dină precum zâna din amintiri...
Acum, în această lună de august, tu împli-
nești... TREI ANI! Lângă numele tău frumos
de Constelație Diamantină eu adaug și SĂ
FII ETERNĂ!
- Mulțumesc, nenea poetu. Eu îți urez co-
laborare îndelungată și... lectură plăcută.
Sper că mă citești...
- Zboară, frumoaso! Noi vom veghea la zbo-
rul tău!

așa cum ești - diamantină,
să vii în veci la geamul meu
și îți promit că tinerețea-mi
te va întâmpina mereu...

vino etern - copilă dragă,
adu-ne munți de mângâieri
și muzelor să le zici mamă
mereu mai tânără - ca ieri,

ce constelație divină

ești tu, prin infinitul cer!
din cofa ta diamantină
sorbim miracol de eter.

...eu îți promit că tinerețea
va sta etern pe pragul meu.
cât tu exiști - diamantină,
să vii să mă alinți, mereu...

ps:
și dacă tot te ții măreață
prin universul mare... mic,
cât ești tu de diamantină
mie te rog să-mi zici - TĂTIC!

*poet George Filip
august - 2013, la Montreal*

Felicitările noastre echipei de la
Constelații Diamantine:
Doamna Literelor Craiovene drăguța Doina
Drăguț,
și simpaticul oltean paradoxist, pus pe șagă,
Janet Nică fără frică!

Fie vremea cât de rea, tot ți-o schimbă
revista!

*prof. univ. dr. Florentin Smarandache
profesor de matematică la Universitatea
New Mexico din Statele Unite*

Cu prilejul aniversării a trei ani de apariție
continuă (lună de lună - ca un ceasornic,
fără a depăși data de 15) a *Constelațiilor
Diamantine* felicit mai ales pe doamna Doina
Drăguț, întreaga echipă redacțională, din
care am onoarea și plăcerea să fac parte din
această lună, pentru profesionalism și pentru
imaginea grafică, de fiecare dată originală.
Calitatea materialelor foarte diverse, actu-
alitatea problematicii abordate și contribuția
la propășirea culturii române în vremuri de
restriște mă îndeamnă la un sincer „La mulți
ani!”

*prof. dr. Viorel Roman
consilier academic la Universitatea
din Bremen*

A realiza o revistă literară, necesită multă
muncă și transpirație. Acest lucru minunat
nu se poate înfăptui fără multă, multă dra-
goste. Colectivul de redacție trebuie să lu-
creze umăr la umăr, ca o adevărată familie.
Când revista strălucește prin calitatea textelor
publicate timp de 3 ani cu o apariție lunară
fără sincop, ea trebuie să poarte numele de
Constelații diamantine.

Felicitări realizatorilor și viață fără de moarte,
revistei!

La Mulți Ani!

*Lucian Gruia
membru al Uniunii Scriitorilor din România*

La aniversară

La ceas aniversar: Revista „Constelații Diamantine”, ajunsă la vârsta de trei ani de apariție și activitate neîntreruptă și neîncetată în demersul așezării culturii și spiritualității autentice în rostul firesc al multora dintre noi, cititorii ei, fideli și credincioși...

Stimată Doamnă Director Doina Drăguț,

Țin să mărturisesc faptul că întotdeauna, când am prilejul să citesc ori să răsfoiesc o revistă culturală, spirituală sau duhovnicească mă bucur nespus de mult, deoarece constat că este mult folositoare multora dintre oamenii de cultură, preoții și credincioșii noștri, care sunt cititorii ei!...

Acum, la ceas aniversar, cu prilejul ajungerii acestei prestigioase reviste la vârsta de trei ani de activitate editorială și cultural-spirituală a publicației, constat și observ cu multă bucurie și mulțumire sufletească că rolul și rostul Revistei *Constelații Diamantine* este acela de a-și continua, pe mai departe, misiunea ei curat civică, educațională, apologetică, profund spirituală și autentic culturală și românească.

Sunt convins că, în pofida tuturor greutăților, a piedicilor și a ispitelor, truditorii acestei reviste nu se vor opri aici ci vor continua să-și dezvolte activitatea lor pe toate planurile, pe acest tărâm publicistic și mediatic, inclusiv prin dezvoltarea site-ului, prin cât mai multe întâlniri cu cititorii, inclusiv în mediul virtual, electronic și prin publicarea a cât mai multe cărți, de folos cultural și spiritual pentru cititorii ei și nu numai!...

Întotdeauna, cu fiecare număr, mesajul acestei reviste se înscrie cu prisosință în procesul transfigurărilor și transformărilor instructiv-educative, culturale și spirituale, atât de necesare omului contemporan, în goana și în agonia lui prin lume. Nu vă pot ascunde nestăvilita mea bucurie pentru această colecție de aproape patruzeci de numere ale revistei „Constelații Diamantine”, care mi-au descoperit frumusețea unui discurs intelectual, cultural și spiritual viu, simplu, dinamic, abordabil și accesibil, ce ne cheamă și ne provoacă la o acțiune și activitate responsabilă în fața propriei culturi,

civilizații și credințe, îndrumați și călăuziți fiind de o atitudine echilibrată, plină de discernământ și dreaptă socoteală. Marele istoric și savant Nicolae Iorga spunea, afirma undeva, că omul rămâne în viitor doar cu ceea ce a putut da sau oferi altora. Gândindu-mă la acest aforism, am senzația și impresia că Doamna Doina Drăguț a fost întotdeauna și permanent conștientă de această vocație a omului, de „dăruitor” pentru cei din jurul său și din neamul său, cel strămoșesc, creștinesc și românesc. Astăzi, din păcate, modelul și exemplul dumneaei sunt tot mai greu de cuprins și de asumat ori de însușit în arealul personalității noastre, mult pretențioase și simandicoase. Că nu este totul pierdut ne-o dovedește acest buchet, de acum însutit, al numerelor acestei prestigioase reviste pe care domnia sa ni-l dăruiește tuturor, spre luare aminte, lucrare și împlinire.

Doresc să apreciez în mod deosebit seriozitatea, competența, realismul, discernământul, hărnicia și dărnicia membrilor și colaboratorilor care fac parte din acest veritabil colectiv redacțional, și să-i felicit pe toți pentru tot efortul depus în desfășurarea activității lor, cu timp și fără timp, rugându-mă ca Bunul Dumnezeu să le facă parte, în continuare, de mult succes, de mult spor și de multe împliniri spirituale și duhovnicești, iar revistei „Constelații Diamantine” care a ajuns acum la această cifră rotundă în acțiunea și activitatea ei de rostuire a minții și a sufletelor multora dintre noi, cititorii ei fideli, loiali și credincioși, precum și Directorului și Redactorului în persoana Doamnei Doina Drăguț, le doresc să aibă parte de viață cât mai lungă, cu mult folos sufletească și cu mulți cititori, să se bucure de realizările și împlinirile de până acum, să le cultive și să le înmulțească și să le sporească, pe mai departe, îndeosebi pe cele de ordin duhovnicesc, apologetic - misionar și cultural - cărturăresc!...

Dumnezeu să vă ajute, să vă binecuvânteze și să vă poarte, pururea, de grijă!...

Un sincer și călduros „La Mulți și Fericiți Ani!” Doamne ajută!

Cu aleasă prețuire,

Drd. Stelian Gomboș,
de la Secretariatul de Stat pentru Culte
din cadrul Guvernului României

O revistă absolut necesară

Constelații diamantine, la mulți ani, la aniversarea a trei ani neîntrerupți de apariție editorială, trei ani dedicați virtuții și puterii de influență a cuvântului.

Pe parcursul acestor trei ani fructuoși am avut onoarea de a colabora la revistă din Anglia, ca redactor asociat. Fiecare număr al revistei reprezintă pentru mine o descoperire pozitivă. Ca cititor, conținutul și designul revistei mă încântă, îi aștept publicarea cu nerăbdare.

Sub conducerea redactorului-șef, distinsa Doamnă Doina Drăguț, secretarului general de redacție, Domnul Janet Nică, redactorilor literari, Domnii Iulian Chivu și Baki Ymeri și a redactorului artistic, Domnul Florin Măceșanu, revista *Constelații diamantine* a devenit o revistă prestigioasă, cu colaboratori din România și din alte părți ale lumii, voci cunoscute în lumea literelor.

Constelații diamantine s-a impus ca o revistă absolut necesară în cultura națională contemporană.

prof. Mariana Zavati Gardner UK
poetă bilingvă (română și engleză),
critic literar în ambele limbi și traducătoare.

Vivat, Crescat, Floreat!

Trei ani reprezintă, desigur, o vârstă fragedă, dar **o revistă lunară crește într-un an cât altele (cele trimestriale) în... patru!** De altfel în *constelația* publicațiilor similare această apariție *diamantină* a ieșit mereu în evidență prin calitatea materialelor, prin eleganța prezentărilor dar și prin ecourile stărnite printre cititori.

Știu bine cât este de greu să colectezi materiale de calitate și de aceea apariția regulată a CONSTELAȚIILOR mi se pare o realizare excepțională. Așa că la acest moment aniversar vă doresc să continuați să urcați spre vârf, sclipitori ca un diamant cu multe fațete, reflectând ceea ce este mai frumos în jurul nostru și neuitând nici o clipă că **„zâmbetul este cel mai valoros matelot”** iar umorul este probabil cel mai necesar medicament pentru toate vârstele!

Așa că vă urez: **Vivat, Crescat, Floreat!**

Eugen Deutsch
scriitor,

membru al Academiei Libere „Păstorel”,
membru fondator al Uniunii
Epigramiștilor din România”

La aniversară

Gânduri bune, într-un ceas bun

Singurul prilej când te simți mândru și te bucuri de trecerea timpului, este atunci când ai parte de o aniversare. De o nouă împlinire a unui lucru bun din viață. Fie că e vorba de familia ta, de prietenii tăi, ori de ambele la un loc, așa cum se întâmplă când prietenii îți sunt în egală măsură familia în care te regăsești ca fiind acasă.

De astă dată, *acasă* înseamnă pentru mulți dintre noi, *Constelații diamantine*, revista de cultură și artă care ne reunește atunci când avem de spus în felul nostru fiecare, despre rostul pe care am ales să-l avem. E o lume întregă, care, esențializată, ne aduce în fața ochilor, sufletului, minții, acea parte importantă a trăirilor noastre.

Constelații diamantine ne cuprinde alături, lună de lună, prin grija doamnei Doina Drăguț, care, cu o dăruire mai rar întâlnită, de neprețuit, împreună cu o echipă redacțională de excepție, ne dă formă gândurilor în paginile elegante pe care întotdeauna le așteptăm cu fior, pentru a le savura și a le prețui.

Toate cele bune din lume, să se adune laolaltă, în *Constelații diamantine*! Doamne ajută!

Daniel Marian
scriitor

MI-E ATÂTA DOR!...

...Tu știi, draga mea Prințesă, că-mi este atâtă dor de tine să-ți ating cu raza ochilor ale tale cuvinte de aur, pe care l-ai cules din *Constelații diamantine* de la îndrăgostiții slovei fermecate, scrisă cu har și-nțelepciune. Doamne!... și-mi ești foarte înțeleghătoare: ascultă în miez de noapte dorințele unui împătimit al condeiului (mă consideri că-ți sunt frate bun) și-mi povestești când în vers cuprins de nostalgia gândurilor, când fraze de alint, izvorâte din sufletul tău nobil (în care sunt atâtea nestemate... ale unei lumi nebănuite de frumoasă), iar vocea ta de zee mă cufundă în mreaja peisajelor mirifice, și străbat infinitul galaxiilor prin care te plimbi de **trei ani de zile**, ca apoi să intri în casele românilor să le aduci lumină sfințită, ocazie fericită de a-ți spune, iubită Revistă *Constelații diamantine* **LA MULȚI ANI!**... atât ție,

iubitei tale mame, distinsa d-nă prof. Doina Drăguț, și tuturor truditorilor care lucrează-n ograda ta.

LA MULȚI ANI, FERICE! Constelații Diamantine

Prințesă, îmbracă straiul de mireasă,
Mirt și crin regal, diademă-ți pune!
Vino soră dragă, stai cu noi la masă,
Te așteaptă fiii, și cu drag vor spune:

La mulți ani!... Pentru-al tău renume,
La **trei anișori**, mulți prinții au să vie...
Tu-i primești în casă cu sare și pâine;
Ești strălucitoare..., aprinsă făclie.

A ta frumusețe le-ncântă privirea;
Vorba ta cea dulce o vor înțelege...
Glas de ciocârlie, tu le cânti iubirea
Cu triluri celeste, și naiul ce-i rege.

Și cel fluier sfânt, dorul nostru zice,
Purtat de Luceafăr... până în zenit;
Hora mare-ntinsă, Românii ferice,
Pe sub Poarta sacră trece-n infinit.

Neobosit urcă pe-o Coloană sfântă,
La Masa tăcerii o să-mi odihnească;
Prințesă iubită, vocea ta încântă,
Decenii vor trece, și-o să recunoască

Truda și iubirea celor ce-ți slujiră
Cu bună credință, slăvind scrisul tău;
Ai ajuns **Regină**, fiindcă te-ngrijiră...
Binecuvântată, fii de un Dumnezeu!

Marin Voican-Ghioroiu
Scriitor-compozitor

Cel mai scump diamant

Pe pământul acesta sunt multe diamante, ascunse în adâncuri de pământ. Dar după ce sunt găsite, scoase la suprafață sunt păzite cu strictețe cu ivăre sofisticate. Strălucesc, îți iau ochii. Pentru obținerea lor se bat bogații lumii. Cele mai valoroase diamante sunt însă cele de suflet, cele create de mintea omului, diamantele care au ca structură cuvintele. Un astfel de diamant a cărei valoare se măsoară în satisfacții spirituale este revista online *Constelații diamantine*. În constelația creațiilor de gen ocupă un loc de prima mă-

rime, cu multe karate literare.

Șlefuitorii ai acestui diamant sunt mulți: poeți, prozatori, critici literari, pictori, într-un cuvânt generic, oameni de cultură, dar cred că nu atentez la orgoliul nimănui, spunând că șlefuitorul șef este **Doamna Doina Drăguț**, cu nume și prenume predestinate pentru asemenea meșteșug ales: Doina - Sufletul românului, durerile și bucuriile lui, și Drăguț - bunătate, sinceritate, frumusețe sufletească.

La cei trei ani aniversari ai *Constelațiilor diamantine*, un **La Mulți Ani** revistei și colaboratorilor ei, cu urarea de a realiza noi și remarcabile diamante literare.

prof. Emil Bucureșteanu
scriitor

VIVAT!

Dimensiunea timpului ne urmărește permanent în Universul cel nemărginit. Aceasta consemnează epoci, oameni, fapte sau evenimente pe care le încrustează în memoria timpului scurs.

Și s-au născut aniversările care să ne amintească parcurgerea unui drum.

Astăzi se împlinesc trei ani de când o prestigioasă revistă, pe numele său *Constelații diamantine*, a pătruns în conștiințele oamenilor cu o tematică și un conținut diversificate și complexe. Caracterul său literar s-a îmbogățit cu știința, politica și complexe activități social-culturale.

Competente și talentate condeie ale unor personalități de seamă ale științei și culturii românești și universale au lăsat urme adânci în conștiințele cititorilor.

Sunt bucuros pentru aceasta. De aceea, doresc noi succese conducătorilor acestei minunate reviste și îi felicit din toată inima.

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT!

Petre Gigea-Gorun
Ambasador, scriitor

Născută sub auspicii providențiale

O, mă bucur, doamnă Doina, și-i urez să aibă parte de tinerețe veșnică la anii ei de maturitate!

Dar chiar dacă este atât de tânără, oricine din afară vede că revista s-a născut sub auspicii providențiale, motiv pentru care de la primele numere a aruncat cât colo biberonul și scutecele cultural-intelectuale, evidențiind o remarcabilă vigoare artistică și o precizie identitate printre suratele ei.

La cât mai mare!

prof. George Petrovai
scriitor

La aniversară

Lungul drum printre constelații sau parcursul cultural meritoriu al revistei Constelații diamantine

Există, în sfera online de pe întreg mapamondul, reviste cu diferite profile: de specialitate, literare, științifice, magazin, pentru copii și tineret, reviste muzicale, de dramaturgie, reviste cu orientare spre artele vizuale (fotografie, pictură, grafică) dar și reviste pluriculturale, ce înglobează în curpinsurile lor mai multe domenii, sau poate doar unul singur: FRUMOSUL. Ca redactor-șef al unei reviste online de creație și atitudine culturale (Armonii Culturale - fondată la Adjud, în anul 2011), consider că nu este ușor să-ți creezi un loc și apoi, să capeți un nume, în paleta bogată a revuisticii mondiale. Dar, mai consider că, doar abordând teme generoase, subiecte interesante, promovând valoarea și strângând în jur doar creatori de FRUMOS de o înaltă ținută etică, morală, culturală, vei reuși.

Multe încercări de apariție a revistelor s-au dovedit a fi fabuloase eșecuri, tocmai datorită lipsei de consecvență în crearea și respectarea propriilor principii, abandonarea acestora făcând posibilă căderea în desuet, în penibil și, de ce nu, în dizgrația cititorului său. Pe această cale grea, spinoasă, cu orgolii launtrice nemăsurate și, alături nejustificate, trebuie să ai curaj, energie, demnitate, verticalitate, pentru a putea izbândi. Nu de multe ori trebuie să reziiți unor presiuni mediatice, create pentru a-ți abandona calea corectă începută sau pentru a elimina lucrurile care dau cu adevărat consistență și valoare esenței actului tău cultural, în speță. Împotriva oamenilor trebuie să lupți. Dar, nu pentru a-ți face dușmani, ci pentru a-i apropia, pentru a-i învăța să gândească, să simtă și, de ce nu, să creeze FRUMOS. Suntem deja într-o degradingoladă totală, în care cititorul contemporan deja nu mai știe ce să citească, sufocat fiind de mondenități, difuzate obsesiv pe toate canalele media, cu personaje de carton, care nu au nicio tangență cu un act cultural, cu valoarea sau cu respectul față de semenii. Acestei Apocalipse mediatice trebuie să-i țină piept o revistă cu profil cultural, să fie imparțială și decisă să nu-și abandoneze prin-

cipiile, orice ar fi.

O astfel de revistă verticală, cu coloană vertebrală și pusă doar în slujba culturii este și revista craioveană *Constelații diamantine*. Prin munca susținută a întregului colectiv redacțional, în frunte cu redactorul-șef DOINA DRĂGUȚ, revista a născut, de fiecare dată, din cenușă, ca pasărea Phoenix. Fiecare pas făcut a însemnat lărgirea cercului său de influență, în atragerea ca un magnet a multiple personalități artistice, literare, științifice și culturale, de pe întreg pământul. În solul său bogat în multivitamina FRUMOSULUI, au început să crească, în pomul cunoașterii *Constelații diamantine*, coroana bogată în clorofila culturii, ramurile încărcate cu florile sânguinței și roadele dulci ale minunilor existenței. S-au adunat în frunzele paginile sale sute de articole interesante, cu mari creatori ai lumii, care au opinat, au criticat sau apreciat, care s-au întâlnit să rodească, să sprijine, să multiplice și, de ce nu, să transforme întregul într-o Constelație.

Iată, astăzi, la cei trei ani de existență ai revistei, putem spune că a crescut miraculos, precum Făt-Frumos din povestea populară - într-un an, cât alții în zece. Aici se întâlnesc toți creatorii de frumos. Lor le datorăm faptul că o nouă constelație a prins contur, a crescut și a devenit universală, fără nicio rezervă. La ceas aniversar, îi dorim revistei viață lungă iar echipei care o coordonează: LA MULȚI ANI! Spor și putere de muncă, pentru a continua să fie polii ultrapozitivi în cultura prezentului, spre propășirea și nemurirea culturii române, în arealul universalității!

A prins contur doar într-o noapte: s-au coborât din cer trei șoapte tandru vorbeau despre o muză spuneau șoptit de o acuză cu nerv și vis și dăruire și îngerii de păsuire curaj și luptă fără seamă scânteii de jar ce fără teamă s-au tot luptat și au învins un cer de aștri neatins.

Așa spune legenda mare
Că-n lutul fără de culoare
O constelație-a prins glas

În pas cu al zilelor alb ceas
A prins să zboare, să viseze
Să cheme vraja, să pulseze
Să urce către infinit
Pe-al lumii chin nebănuir
Să înflorească-n stele mii
Să coloreze verzi câmpii
Să deseneze în priviri
Oameni, zeițe și măriri.

LA MULȚI ANI, *Constelații diamantine*!

Gheorghe A. Stroia

Membru corespondent al Academiei
Româno-Americane de Arte și Științe

Trei ani speciali oferți, cu drag, cititorilor de către revista *Constelații diamantine*

În tumultul și în vârtoarea nenumăratelor reviste literare este din ce în ce mai greu să discerni și să stabilești care revistă e mai bună și care reușește să se impună în contextul literar actual, dar și printre surorile ei de gen. Iată că, doar la trei ani de la apariție (fondată la Craiova în septembrie 2010), publicată lunar, revista de cultură universală *Constelații diamantine* condusă de Redactor șef Doina Drăguț și de Secretar general de redacție Janet Nică, reunește nu doar nume ilustre în redacția sa, ci și personalități ale culturii române care trăiesc în țară sau în străinătate. Editată sub egida Ligii Scriitorilor Români, *Constelații diamantine* ne bucură și ne incită curiozitatea cu fiecare apariție. Un conținut deosebit, extrem de bogat și de variat, interesant, echilibrat, cuprinzând grupaje de poezie rafinată și de o calitate deosebită, texte inedite care scot la lumină lucruri poate demult uitate sau chiar necunoscute. Fiecare număr este înobilat cu o ilustrație absolută, aleasă cu grijă, care vine să-i confere prin tablourile postate, ce aparțin unor pictori celebri în toată lumea, o notă aparte de distincție și eleganță. De altfel, întreaga revistă are, din toate punctele de vedere, un mesaj educativ perfect dozat, dar și neinvaziv. Îți rămâne în suflet și simți că-ți este prietenă discretă, delicată, statornică. *Constelații diamantine* este o lungă plimbare prin marile muzee ale lumii, însoțită de o la fel de lungă discuție literară, filosofică sau uneori chiar exprimată în versuri. Totul într-o agoră modernă a Cetății Băniei, depășind granițele încă de la prima apariție.

Îi dorim revistei *Constelații diamantine* La mulți ani, la cei trei ani de apariție constantă și felicităm din suflet atât întregul colectiv de redacție, cât și pe prietenii acestuia..

Doru Dinu Glăvan,
Președinte UZPR

Daniel MARIAN

Daniela & Daniela

Dacă am ajuns a „păsări” în englezește,
fără să ne dez-românim, înseamnă
să rămânem la o explozie universală

Daniela: @

Prietenul nostru al tuturor și dintotdeauna, Valeriu Bârgău, spunea pe coperta acestei cărți a Danielei Drăghia: „Dacă primul român ajuns în Regatul Unit al Marii Britanii a fost Vlad Țepeș - DRACULA - care i-a înfiorat pe mândrii insulari, ultimul român sosit în același regat este îngerul Daniela.”

În @, copyright-ul său incontestabil, româno-englez dacă nu mai degrabă, dată fiind reușita traducerii, anglo-român, Dănuța nu poate porni altfel decât, logic, de la „Preistorie” / „Pre-History”: „De câteva milenii-ncoace / alergăm de colo până dincolo (...)” (pag. 8).

Nu durează mult, până când fragilitatea și cerculețul acela de-l poartă îngerii pe cap, nu îmi vine-n minte cum îl cheamă, ajung într-o „Habitudine” / „The Daily Round”, unde „înainte de război / amazoana lasă singurătatea / ultimilor ani în grija servitorilor. (...)” (pag. 10). E bine că avem amazoana; că singurătatea iese din peisaj cu trufia învinsei - dar nepredatei!; că în castelul de amazoană, pentru că sigur trebuie să existe și un castel, servitorii stau înșirați ca la pomană, dar cu frac și papion.

Îndată, dacă tot vorbirăm de castel, vine inevitabilul - basmul: „Acum, după ce-a ucis / plângătoarele sălcii / bea o linguriță / de oțet cu sirop și apă / lângă fata / ce a înghițit basmul / și osul de pește.” (pag. 10).

La un moment dat, neștiut dinainte, avem parte de o „Explozie universală”, care oricum scânteiază pagina pe care scriu, de aceea n-o să citez din ea; spun doar atât, că ar putea fi o explozie perfectă, care se anunță ca Big Bang; precum din Big Ben se dă ora exactă pe întreaga planetă de vreo mie de ani, vreau să cred asta.

Într-un „Troc” / „Barter”, Dănuța vine

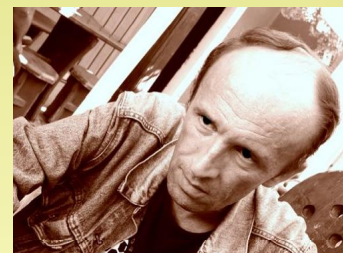
de ne ia cu fiorii blând-călduți ai pericolului căderii în banalitatea zilei / nopții, care or fi acelea, de azi-ieri-măine-poimăine: „În piața cu vechituri, / la kilogram sau la bucată: vorbe. / (...) / degeaba n-au lei / au emigrat și ei / la zoo acum îs, / acu' nu mai îs / cu antichitățile / din muzeul cu verbe.” (pag. 12).

Înspăimântarea ne ajunge însă atunci când avem parte de „Vendetta” / „Vendetta”: „Luceafărul-de-amiază se joacă / de-a eclipsa / iar așteptarea macină trupul - / umbra ade-vărului s-a lipit de perete și fără să știu de ce / strig: // - Carnea devine cuvânt !” (pag. 16). Îmi place cum sună în engleză: „Flash, become word!”; văzusem un film, „Flash and Blood”, după care n-am dormit o noapte...

„Haiku 1” / „Haiku 1”: „Cea dintâi brumă: / licurici în zori de zi / pomii și iarba” (pag. 22); „Senryu 2” / „Senryu 2”: „Miau... miauuu... / Papagalul imită / pisica din geam” (pag. 30). Într-o țară, sau în niște țări pline de cuvinte, e mare lucru să vorbești cu tine însuși nonșalant și aproape că liber(ă) de cuvinte. Mai ales când, în engleză sună întocmai așa: „Mew! Mew! Mew! Mew! Mew! Mew! / The parrot's imitating / The cat at the window”. Îmi amintește de „The Catcher In the Rye”, pentru că timpul se micșorează până devine un punct, iar infinitatea e cu totul în altă parte, sub formă de gânduri...

Ce pot să mai zic, când aud una ca asta (?): „Volum furat” / „Stolen Verse-Book”: „Poetul acesta / care-și bate joc de cuvinte / este prietenul meu ! // poetul acesta / de care-ți vorbesc / merită un debut în volum. // poetul acesta / pe care nu-l cunoști / m-a chemat la înmormântarea lui...” (pag. 26).

Vreau să rămân cu astă primăvară în mintea-mi de pe urmă: „Cine-i acolo ? / O oază de verdeată / printre zăpezi” („Haiku 3” / „Haiku 3” - pag. 54).

Daniela Visternicu
Vâslind dincolo de noapte,
Încerc să te învăț pe de rost

Sălbatic poate fi cuvântul, în timp ce frumos se așterne pe haolul alb ca în palma ta; poate să muște, de prea multă zvârcolire. Întreaga ta ființă e pusă sub semnul îndoielii, lumea e potrivnică și poate că nici nu mai, în sine, câteva repere te mai pot ține în ceea ce îndeobște e cunoscut ca și realitate. Timpul devine formidabil de strâmt, de departe, de străin; a fi în afara lui, înseamnă că îți trebuie o altă măsură care să te țină în accepțiunea unu și cu unu fac doi, ori câteodată trei, sau minus / plus infinit. „Prin mulțimea de sură-suri/ trec decapitată,/ capul îl duc în mâini/ cu ochii bine închiși/ și părul rezemat de tample/ și gura și urechile pecetluite,/ undeva înlăuntru nu mai sunt huiiduielile/ doar cârțița spion se zvârcolește/ în căutare de pământ,/ strigoi robuști mă întâmpină/ după fiecare colț/ rânjind în buchetul de ciulini,/ cu greu mușc din timpul găunos/ vâslind dincolo de noapte.” (dincolo de noapte).

Starea de imponderabilitate o completează pe aceea de sufocare existențială; tot sprijinul mai e în cineva indefinit, poate chiar inexplicabil, care se dovedește a mai fi pe deasupra și iresponsabil. „Aerul era foarte sus gata să înfrunzească cerul,/ pieptul era foarte înalt/ cu multe guri de adăpat,/ drum interminabil s-ar putea spune/ sau prostie încremenită pe zăvorul ușii/ degeaba strig deschide-te/ nopțile au albit/ ce ușor confunzi tu noapte cu zi,/ piciorul de balerină cu sfeșnicul prăfuit/ cearșafurile cu lobul urechii/ ca și cum nemurirea s-ar disculpa morții./ Aerul era foarte sus, gata să înfrunzească cerul.” (timp).

Cât de ea însăși și în același timp impersonală, imprevizibilă, poate fi Daniela Visternicu, nu am reușit să aflu. Ceea ce e sigur însă, că un necuprins îl atinge, oricum, și ori-pe-unde își întoarce aripa din suflet, sfredelitoare de porți către neașteptate universuri care altfel ar fi interzise, de neaflat printr-o vrajă oarecare... „Încerc să te învăț pe de rost/ cu toate plecările și sosirile.../ Viețile hăituite/ frumos mirositoare,/ și rondul de noapte/ ascunzându-se înlăuntru lupului alb;/ bufonul și cplăul își strâng mâinile./ ploii nedumerite udă grumazul,/ eu culeg alge.../ limba lupului alb/ poate să fie mâna mea.” (de undeva eu). Tu, doar tu.

Valentin NICOLIȚOU

Pasul de defilare

În anul acela împlinisem, cred, 30 de ani. Fusesem convocat la o unitate militară de pe lângă Târgoviște, unde urma să fac un stagiu militar timp de o lună ca să-mi îmbunătățesc pregătirea de ofițer în rezervă, să dau niște examene și, dacă le luam, să mai capăt o stea pe livretul militar (eram sublocotenent în rezervă).

Am coborât din tren în halta B., de unde urma să parcurg un drum de vreo doi kilometri printr-o pădure, după cum îmi explicase ofițerul de la comisariat care mi-a înmănat ordinul de convocare. Mergeam agale prin pădurea deasă, pe o cărare îngustă străjuită de copaci înalți, stejari și fagi. Era o liniște adâncă, auzeam din când în când cântecul unei păsări fără să pot să aflu cu exactitate locul de unde cânta și mă bucuram de aerul curat și de mirosul proaspăt al vegetației. Deodată, în fața mea, după ce am ocolit niște tufe, la o cotitură, am zărit un cal mare, alb, care păștea chiar pe cărare. M-am întrebat cum poate paște liber, singur în pădure, un asemenea cal frumos, era o apariție deosebită. Apoi, pe măsură ce mă apropiam, mi-am dat seama că aveam o problemă, nu-l puteam ocoli fiindcă ocupa toată cărarea. În jur pădurea era plină de lăstăriș înalt greu de trecut așa că m-am oprit la vreo șase pași depărtare de cal neștiind ce să fac: mă gândeam chiar să mă întorc din drum și să caut o altă cărare. Deodată calul a ridicat capul, m-a privit un moment și apoi s-a deplasat spre marginea cărării făcându-mi loc să trec. M-am strecurat pe lângă el cu o oarecare teamă, era atât de mare și de aproape de mine și stătea cu urechile ciulte, nemișcat, așteptând. Parcă stătea la pândă și-mi era teamă că dintr-o clipă în alta ar putea să mă atace. După ce l-am depășit am respirat ușurat și mi-a venit inima la loc. Am privit în urmă și l-am văzut revenind pe cărare și continuând să pască nestingherit.

În ziua următoare am avut o discuție în sala de curs la care a participat și comandantul unității. L-am întrebat despre acel cal alb, frumos pe care l-am întâlnit în pădure, nu știu al cui era și i-am povestit cât de inteligent fusese, cum se dăduse la o parte și mă lăsase să trec pe lângă el pe cărare.

„A, e Mișu, calul unității. E veteran, are 16 ani de când e în armată. Și-a făcut stagiul

militar de 14 ani la o unitate de vânători de munte. După aceea a fost trecut în rezervă, trebuia să fie predat la un abator, ca unitatea să-l poată șterge din acte. Îl cunoșteam mai demult pe comandantul unității de vânători de munte. Ne-am întâlnit la o convocare la comandamentul armatei și mi s-a plâns că este nevoit să predea la casare la abator un cal foarte bun, inteligent, care fusese reformat, și conform ordinelor existente în armată, trebuia scos din efective și predat pentru valorificarea cărnii. Am aranjat cu el un transfer legal, i-am dat act de primire pe cal, și de doi ani îl folosim la treburile gospodărești, a devenit calul unității. Am intervenit și la eșalonul superior pentru a-l înscrie în efective fiindcă are și el nevoie de îngrijire medicală și de hrană, mai ales iarna. I-am construit într-o magazie veche un mic adăpost cu iesle și adăpătoare, dar acolo se duce să stea numai pe timp friguros sau când plouă. Vara, în schimb, când nu trage la căruță, se duce mereu în pădure și paște toată ziua în liniște. Nu-i place să pască nicăieri altundeva decât în pădure, cred că iubește liniștea și singurătatea, ca orice bătrân de altfel”....

M-a impresionat povestea calului Mișu și în zilele următoare l-am căutat cu privirea prin cazarmă. Când ieșeam de la masa de prânz, l-am zărit din nou. Aștepta răbdător, în spatele blocului alimentar, lângă o căruță plină cu butoaie metalice în care niște militari în termen turnau gălețile cu resturile de mâncare de la bucătărie. Apoi, unul dintre ei i-a pus hamurile și i-a zis: „Hai, Mișule!” Și Mișu a plecat singur, trăgând căruța cu butoaie spre gospodăria agrozootehnică, situată undeva la vreo kilometru depărtare, la marginea cazarmii, la porcărie. L-am urmărit în continuare pe Mișu, aveam o pauză de studiu de vreo două ore în după amiaza aceea și voiam să-l văd îndeaproape. A tras căruța până în fața grajdurilor de porci și s-a oprit așteptând. După vreo zece minute au ieșit din grajduri doi soldați jechoși care au golit butoaiele cu lături din căruță. Apoi, unul dintre ei, i-a spus calului: „Dii, Mișule!” Și Mișu a întors singur căruța și s-a înapoiat în spatele popotei. Aici, a așteptat iar, răbdător, vreun sfert de oră, până ce a ieșit un plutonier cu banderolă roșie pe mână, care l-a deshă-

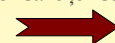

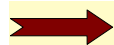
mat, i-a dat să bea o găleată cu apă, apoi l-a bătut pe crupă și i-a zis: „Hai, Mișule!” Și Mișu a plecat direct spre pădure.

L-am întrebat pe plutonier cine îl aduce din pădure când au nevoie de el. „Nimeni, știe singur când să vină la căruță. Cred că aude gornistul când sună adunarea militarilor pentru masă”.

După mesele de dimineață, de prânz și de seară, Mișu venea din pădure, se așeza lângă hamuri și aștepta liniștit. Uneori militarii care încărcau butoaiele cu lături întârziu destul de mult, dar Mișu nu se mișca din loc și aștepta răbdător până ce butoaiele erau umplute și primea comanda să plece: „Dii, Mișule!” Când aducea căruța cu butoaiele goale de la porci aștepta din nou să vină cineva să-l deshame ca să poată pleca la pășcut. Dar când gornistul unității a plecat într-o permisie timp de vreo cinci zile și n-a mai sunat adunarea militarilor pentru masă, am observat că Mișu a venit ca de obicei, fără întârziere, în spatele blocului alimentar așteptând să fie înhămat la căruță. Se pare că avea propriul cronometru pentru măsurarea timpului și nu se baza prea mult pe sunetul goarnei.

Într-o dimineață am fost martorul altei întâmplări interesante. Militarii abia încorporați începuseră antrenamentele de defilare pentru festivitatea depunerii Jurământului Militar și l-am văzut pe Mișu că nu a mai plecat în pădure ci a rămas multă vreme să pască în apropierea platoului de defilare, de parcă l-ar fi interesat să vadă cum se instruiesc recruții. Surpriza cea mai mare am avut-o apoi în ziua festivității de depunere a Jurământului Militar, când am observat un comportament total diferit al calului. Tocmai fusese înhămat la căruță după masa de dimineață și urma să plece spre porcărie cu butoaiele pline cu zoaie și lături când a început pe platou să cânte fanfara militară și a pornit defilarea militarilor. L-am văzut deodată pe Mișu plecând cu căruța în spatele pistei de beton și oprindu-se acolo. A așteptat până ce a trecut defilând detașamentul militarilor de ciclul întâi, apoi a pornit și el după trupă trăgând căruța cu

butoaie, dar de data asta se deplasa într-un mod ciudat. Mergea parcă ceva mai repede și ridica copitele mult mai sus. Unul dintre ofițerii de la tribună l-a observat și a strigat: „Opriți-l pe Mișu, vrea să treacă prin fața tribunei cu căruța cu lături!”. Un alt ofițer a zis: „Lasă-l, măi, să treacă, nu vezi, bate pasul de defilare mai bine ca recruții ăștia!”. Așa că Mișu, trăgând căruța cu lături a participat la festivitatea depunerii Jurământului Militar trecând împreună cu trupa prin fața tribunei, ținând ritmul și bătând pas de defilare așa cum învățase de mult la vânătorii de munte. Acest fapt a produs o mare ilaritate în rândul întregii asistențe, iar oficialii de la eșaloanele superioare prezenți la festivitate l-au felicitat râzând pe comandantul unității pentru modul cum fusese instruit... calul.

Au trecut ani mulți de atunci și nu mai știu ce s-a mai întâmplat cu Mișu, dacă a murit de bătrânețe sau a ajuns totuși la un abator. Păstrez însă în memoria mea amintirea unui cal alb, frumos, disciplinat, inteligent, care a slujit armata cu devotament pe tot parcursul vieții sale. Și care nici la bătrânețe nu uitase pasul de defilare.

Lidia PIRCĂ

O carte cât o Istorie

O analiză interdisciplinară dezvăluie înclinația profesoarei Livia Ciupercă spre romanul istoric, autobiografic, existențialist și de analiză psihologică semnat de Dominic Stanca, *Între două fronturi*, roman care devine o veritabilă carte de istorie, un document viu pulverizat în micronarațiuni memorialistice menite să conjuge într-o manieră postmodernă pagini de jurnal din timpul Primul Război Mondial cu memorabile interpretări ale sentimentelor și trăirilor pe tema răului provocat de om împotriva semenului său.

Lucrarea de față este un excurs temerar într-o lume a zburcaciului sufletească suspendat între datorie și iubire de neam, zburcaci care pune în lumină frământările abisale ale ființei, dar

mai ales o geometrie interioară complexă capabilă să țină piept absurdului războiului văzut ca un tragic și dezgustător complot împotriva ființei umane.

„Protagonistul” este doctorul Dominic Stanca, medic militar, a cărui biografie este prezentată cu fine și delicate interpretări stilistice prin intermediul analizei romanului ce dezvăluie experiența celor patru ani de luptă în linia întâi. Timpul devine supra-personajul romanului, alunecând tiptil în analiza Liviei Ciupercă. Timpul este una dintre măștile preferate ale istoriei, care dictează stări contradictorii, prin învăluire, camuflând adesea realitatea. Reflecțiile autoarei pun în valoare nu doar personalitatea romancierului, cât mai ales ecoul trăirilor acestuia, prin referire la alți scriitori români a căror substanță românească a fost Primul Război Mondial: Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu.

„O carte cât o Istorie” este, pe de o parte, o încercare de conturare a disperării de închegare a unei identități personale autentice, a celui obligat, împotriva dorinței și principiilor sale, să întoarcă arma împotriva confrăților, pe de altă parte, o reconstituire a imaginii identitare etnice, care a suportat consecințele mai multor sute de ani de mutilare ideologică.

Considerăm că între identitatea vocii auctoriale și povestea personajului se stabilește o interdependență directă trădată de analizele stilistice, de pasajele descriptive, care pun în lumină zvârcolirile permanente ale eroului și ființa periclitată a neamului ardelean aflat în derivă. Între aceste două instanțe narative se

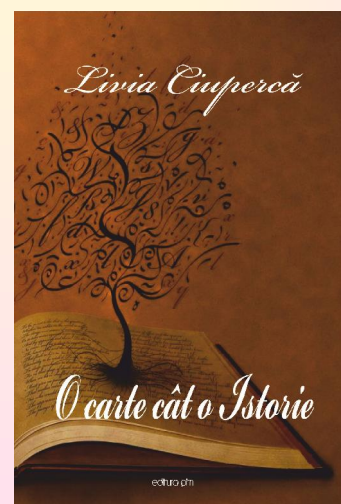
afă suspendat lectorul care „cu răvășinde gânduri” își reordonează memoria pentru receptarea, re-spunerea, reconfirmarea poveștii identitare actualizate prin revalorificarea paginilor de jurnal ce au memorat episodul istoric ardelenesc.

Bogata bibliografie care însoțește lucrarea aduce în atenția receptorului textului o abordare veridică și persuasivă a unor realități istorice, pornind de la „Romanitate și dacism” până în secolul al XX-lea. Aducând în actualitate afirmațiile unor iluștri istorici (Lucian Boia, Ion Buzdugan), autoarea subliniază filonul romanic al ființei noastre, dar și contradicțiile existente de-a lungul timpului în documentele istoriei noastre, prin trimiteri exacte la document, ceea ce îndepărtează cartea de ficțiune.

Lucrarea poate fi lecturată și ca un avertisment asupra faptului că pierderea memoriei duce la fisurarea identității și periclitează grav proiecția noastră în viitor, este o veritabilă lecție de patriotism, dar și o invitație la meditație asupra condiției noastre în Univers.

Nicolas Poussin - Bacanala

Eva HALUS
(Canada)

Versuri

Madona

Madona, grație divină
Sub pasul tău stau norii
Și sub nori, pământul,
Furtuni de iscă vreo gălceavă
Tu le calmezi cu aura-și senină.

Nu știu din care inimă
S-a scurs albastrul trandafir,
Te rog pe tine, ține-l bine
În pieptul de profir.

Știu încă încotro merg pașii,
Dar nu știu când, de ce se-opresc
La ce mulțime adună
La poala cărui munte sfânt
dumnezeiesc.

Madona, grație divină,
Mi-așez în culcuș noaptea
Perna, senină,
Ca-n somn eu să dorm,
Dar să fiu trează
La semnul tău divin ce radiază.

Crâmpiei de peisaj sălbatec

Deluroase spinări
Pe marginea apei, tăcute,
Ce alte poveri au cărat
Decât ale amintirilor ce n-au vrut
Să asculte?

Dealuri spinoase în jur
Cu spini de trandafir sălbatec
Unde noi ne făcuserăm cărări
Printre spinii pasiunilor
Arși de soare de jeratic.

La marginea apei
Ne privim tăcuți
Trasee de degetelor reînvie
Trasee de mult uitate
Pe spinările ce n-au cărat
Decât povara unui amor,
Al dealului ce ne stă în spate.

Ora poveștilor

Cuminte ora mă-nfășoară
Într-un fuior ușor de-aramă
Ca printr-un somn mă-ndeamnă
Să și zâmbesc, să și surâd
De-așa povești ce mai aud.

Nu mai sunt mic, dar parcă
Urechea mi se pleacă încă
La frumoasele povești
Cu eroi (de azi) ce au curaj
Și la frumoase fete-mpărătești
Ce au noroc cât acul mic
Ascuns în fânul din căruță
La care trage un măgar ponosit
Ce noaptea se schimbă
Într-o stea ascunsă.

Culeg povești trunchiate
De azi și de demult
Și le înșir într-un mărgăritar
Pe toate
Așa cum ele sunt,
Perechi, perechi,
Între mătăanii adunate
Mătăanii de demult.

Ce boabe aromate curg
În ora cuminte de demult
Cum eu ascult cuminte
Cum Îmi aduci aminte.

Poussin - Cele 4 anotimpuri

Ion I. PĂRĂIANU

Versuri

SUFLET SFÂȘIAT

Ai sufletul sfâșiat de dureri;
Încerci să-l torci
fuior puternic,
să-l păstrezi
în caseta de aur
sub stern .

E locul lui etern.

Vreau să prind vântul în palme,
în care să-ți cioplesc chipul,
să-l pun icoană
între patru rame.

Ești singură!

Te plângi că n-avem tată,
iar când dormim,
te bucuri;
Îl auzi cum te cheamă
pe buza lui -

Înfrișoșată de groapă.

Știm bine: v-ați iubit.

Luându-ți inima în palmă,
fără să ne spui,
te-ai furișat
la început de toamnă
să vă-ntâlnești.

Erați prea reci;
cu mult peste măsură .
Sufletele s-au încleștat
și furișându-se
au găsit între stele căldură.

În fiecare zi
mă-ndemn să v-aduc lumină,
iar trupul Lui și-al Tău
le încălzesc,
din adânc,
cu aburul sufletului meu.

UN SIMBOL

Criminalii săvârșesc crime premeditate.
Mafia e-n floare. Toți sunt în libertate.
Îmi dau cu presupusul, eu nu pronunț sentințe;
Văd inculpați ca martori în sala de ședințe .

Au omorât un porumbel al păcii .
Făcuse peste Prut un pod de flori și sălcii .
Era un simbol al întregirii nații,
Făuritor de Limbă, nu trădător ca alții,
Era un Eminescu al Daciei străvechi,
Era și este între poeți, ce nu își au perechi .

Avea o inimă cât Harta României
Și inima-i pulsa în ritmul bucuriei,
Că niciodată durerea nu și-a spus-o.
Era lovit; știa, dar nicăieri n-a scris-o .

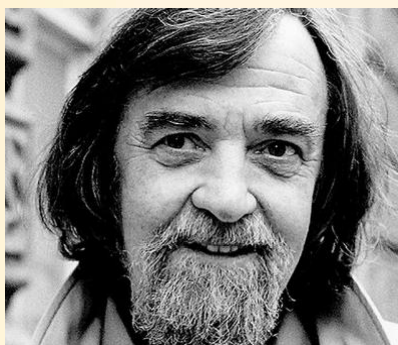
Iubea pe Eminescu și a murit cu El
Răpus de mulți ereți ca albul porumbel .

Nu știm cine-i simbolul și cine-i porumbelu' ?
E dintre noi românii cu mult mai mult român
Basarabeanul neaș:
MăriaSa Poetul - Grigore Vieru .

Richard KATROVAS, Wojciech MAŚLARZ
(Anglia)

versuri

Richard Katrovas (n. Virginia, SUA, 1953) și-a petrecut copilăria prin mașini și moteluri, tatăl său fiind un nelegiuit. Este director academic fondator al Programului de Vară din Praga și autor a șase volume de poezie. Poemul său, *Podul Intelectualilor*, este inclus în volumul *Povestiri din Praga*.

Podul intelectualilor

De-ar fi fost ceh și ar fi binevoit să trăiască până în '53, Crane ar fi elogiat încă un pod, căci, în anul morții lui Stalin, artiștii și inteligența Pragăi - însă numai cei ce trebuiau îndreptați de Partid după o „elegantă lovitură de stat” în '48 - își isprăviră podul peste Vltava.

Își aduceau în fiecare dimineață prânzul în desagă? Se maimuțăreau și îi ocăreau pe la spate pe șefii de șantier? Existau șefi de șantier? sau fiecare bărbat (erau și femei?) își făcea norma indiferent de etosul clasei sale?

Dintre cele unsprezece poduri șerpuind Praga acesta e cel mai mohorât și puțin trebuincios. De pe drumul ce părăsește orașul se zăresc smocuri de iarbă și buruieni ce împing cu forță traversele ruginite parcurse, zice-se, arar de trenuri, și se observă fisurile în formă de pânză de păianjen din betonul sur al pilonilor ce se înalță din apă ca pantalonii kaki și jilavi ai bătrânilor pescari.

Oare cei smulși de la îndeletnicirile lor de aspirațiile la o faimă burgheză pentru munca silnică de aici, au ironica consolare că, deși munca îți conferă o identitate, atâția muncitori proslăviți rămân anonimi?

Oasele unor generații anonime zac de-a lungul anticei timidități șerpuitoare a Chinei; pensulele unor ucenici necunoscuți au acoperit cu strălucire celestă obrajii îngerilor decăzuți din capodopere. Oamenii mărunți și neghiobi, care au smuls

floarea unei generații din viața-de-vie pulsând a viață, au urmărit propriul lor pod prăpădindu-se, și chiar dacă această farsă de pod rămâne nefolosit, părăginit la periferia orașului, constructorii lui „reabilitați” - majoritatea morți deja, pe când restul, precis la muncă, împrăștiați prin Praga, în apartamente mici, singuri - se simt, poate, răzbunați în amărăciunea lor, de supraviețuiește amărăciunea absurdității.

M-ar liniști să știu că o dată, de două ori pe an, un bătrân, ale cărui mâini sunt fine de la cugetări leneșe, vine, cu autobuzul ori mașina, doar pentru a-l contempla nițel și a se minuna cum de mai stă în picioare.

Wojciech Maślaz (n. Polonia, 1962) este filolog, traducător de literatură polonă și cehă, și poet, scriind în limba engleză - limbă pe care o și predă. Este editorul polon al *New Europe Writers* și tocmai a publicat un volum de poezii, ediție de buzunar, intitulat *Minotaurul*. Poezia sa, *Prosim, ascultați-l pe Honzik*, împreună cu nuvela *Nu visul lui Kafka*, au fost publicate în volumul *Povestiri din Praga*.

Prosim, ascultați-l pe Honzik

Cel mai des cutreierat loc din galactic e Podul Carol, spuse Honzik cel *Capszyk* un bețiv din Jelinku. Înainte nu era deloc așa, însă de-ndată ce moștenise pensia tatălui său (din *Wehrmacht*), nici măcar n-avea copii, zău! Îi dădu papucii soției sale-tare cochetă! și își făcu curaj să-și dezvăluie viața secretă: e atras de bărbați. Acum bea, căci dragostea bărbătească doare mai tare decât ai crede Iar de se gândește când e cu alți bărbați la don'șoară E din cauză că pe atunci viața era mai ușoară.

Traducere de
Alexandra Munteanu,
masterand MTTLC

MTTLC
Masteratul pentru Traducerea
Textului Literar Contemporan

Aceste poeme sunt traduse în cadrul Proiectului Internațional Poetry PRO, coordonat de Lidia Vianu, Director al Masteratului pentru Traducerea Textului Literar Contemporan - Universitatea din București, <http://mttlc.ro>

Mariana ZAUATI GARDNER
(Anglia)

Pe plajă

- Mami, bunico. Strigă Scumpa, cărlionți rebeli dansându-i pe față.

- Privește, Scumpo! Puntea asta a plutit din Japonia ...

- Plictisitor... eu vreau ..., dar dorințele-i sunt luate de vânt...

- Nu mai întrerupe, Scumpo... a plutit mai mult de un an, până să ajungă pe plajă aici... de pe cealaltă parte a oceanului.

Scumpa țopăie pe plajă și sare printre dune, ignorând ceea ce-a făcut știrile principale pe coasta de vest a Pacificului, urmărește și se holbează la o macara uriașă adusă dis-de-diminează pe plajă pentru a ridica platforma japoneză.

Persoane cu copii, persoane cu câini, și oamenii singuri sunt aici grămadă să se uite la platforma care a plutit din Japonia, după tsunami.

Scumpa, mami și bunica merg pe cărăruia mărginită de iarba infuzată în ultima zi a platformei japoneze. Atmosfera-i marcată de alge, de macaraua uriașă pe nisipul fin al plajei, de scoici bizare și de lemnul adus de ocean.

- Scumpo, sunt alte vremuri acum. Acum petrecem concediul pe coasta Pacificului. În tinerețea mea mergeam la Southwold. Îmi amintesc cum căldura intersecta suprafața mării. Reflectă bunica, cu ochii albaștri spre orizont.

- Așa-i mami, îmi amintesc stivele cu șezlonguri și cabanele de pe plajă vopsite în culorile mării.

- Bunico, vreau înghețată! Nările Scumpei adulmecă aroma care vine de la un vânzător ambulant de înghețată.

Poussin - Împărăția florei

- Scumpo, iar ai uitat pe „te rog”!
- Bunule Dumnezeu, binecuvântează-o, Doamne, are personalitatea încă în formare! Spune bunica clipind continuu în soarele după-amiezii.

Mami, bunica și Scumpa se pun la coadă să cumpere înghețată, în spatele unui bărbat cu un câine lup irlandez priponit într-un ham roșu. Peste ochelari de soare, pescăruși obraznici taie aerul în bucle ascuțite, tot mai aproape de înghețata de căpșuni a Scumpei.

- Hai să mergem pe dig, Scumpo! Spune bunica și bea dintr-o sticlă din plastic apa minerală cu aromă de piersică. Mami, bunica și Scumpa merg spre dig unde se opresc în fața unei instalații cu ceas în formă de cadă. Roți propulsate de apă marchează ora și jumătatea. Mami, bunica și Scumpa merg printre mame îmbrăcate în culori de azur cu privirea pe copii lor care înghit apă carbogazoasă refrigerată sau mănâncă înghețată și chicotesc. Tați și bunici epuizați stau tolăniți pe șezlonguri sub cerul înroșit din ce în ce mai puternic.

Mami, bunica și Scumpa sunt la capătul digului unde pescari amatori verifică orizontul și pelicani stau pe parii din lemn ai digului meditănd la umbrele în mișcare la plimbare de-a lungul falezii.

- Mă dor picioarele. Mami, ia-mă-n brațe! Bunico, vreau în brațe!

- Nu pot, Scumpo, nu cu hernia mea. Spune bunica și mai ia o înghițitură din sticla cu apă minerală.

- Ești prea mare ca să fii dusă în brațe acum! Cocuța din burta mea nu va aprecia asta! Și nu uita pe „te rog”, Scumpo!

- Mă dor picioarele. Mami, ia-mă-n brațe! Zbiară Scumpa. Pelicanul cel mai apropiat o privește dezaprobator, la fel ca și un număr de părinți cu copii tăcuți.

Macaraua ridică platforma japoneză sub cerul greu de azur și toți, de la mic la mare abandonează castelele din nisip și sandvișurile cu șuncă, gălețelele, lopățelele și formele pentru nisip și urmăresc fascinați ce se întâmplă pe plajă.

- Mi-e de ajuns! Plictisitor! Vreau să merg acasă! Zbiară Scumpa fixând aerul cu ochi furioși.

București, 16 iulie 2013

COMUNICAT UZPR

UZPR participă la Programul ONU - Pactul Mondial

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România - UZPR - participantă la Pactul Mondial, sprijină inițiativa ONU pentru respectarea la nivel național și mondial a celor Zece Principii cuprinse în:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului
- Declarația OIM referitoare la principiile și drepturile fundamentale în materie de muncă
- Declarația de la Rio, referitoare la Mediul Înconjurător și Dezvoltare
- Convenția Națiunilor Unite contra Corupției

DREPTURILE OMULUI

1. Mediul coroprativ trebuie să sprijine și să respecte drepturile omului recunoscute pe plan național și internațional.
2. Mediul corporativ să nu fie complice la abuzurile comise în materia drepturilor omului.

REGLEMENTARI ÎN MATERIE DE MUNCĂ

3. Mediul corporativ trebuie să respecte libertatea de asociere și recunoașterea efectivă a dreptului la negocieri colective.
4. Mediul corporativ trebuie să elimine toate formele de muncă forțată și obligatorie.
5. Mediul corporativ trebuie să renunțe, în formă efectivă, la munca minorilor.
6. Mediul corporativ trebuie să elimine discriminarea cu privire la angajare și ocupații.

MEDIUL ÎNCONJURĂTOR

7. Mediul corporativ trebuie să susțină metodele preventive referitoare la problemele ambientale.
8. Mediul corporativ trebuie să adopte inițiative pentru a promova o mai bună responsabilitate ambientală.
9. Mediul corporativ trebuie să contribuie la dezvoltarea durabilă și la folosirea tehnologiilor inofensive pentru mediul înconjurător.

LUPTA CONTRA CORUPȚIEI

10. Mediul corporativ trebuie să acționeze împotriva corupției, sub toate formele, cum ar fi extorsiunea și mita/șpaga.

Doru Dinu Glăvan
Președinte UZPR

Eugen DEUTSCH

SONEET CROCANT

Îmi pare c-ai rămas copil
Uzând cuvinte drept arșice
Și îndemnându-le cu bice
Te simți un pic mai versatil.

Mai bine-ncearcă o matrice
Ce prinsă-n dans cu un cadril
L-ar antrena la joc pe Bill
Și-ai deveni astfel fericite.

Iar de iubești străbunul ceai,
De sunătoare, spini, urzici,
De cactus, izmă sau... ce ai,

De-l bei vei deveni agil
Și drept urmare, ce să zici,
Eviți s-ajungi un calo-fil!!!

25 februarie 2013

SONET... IREAL

Am parfumat un trandafir
Cu... usturoi, ca orice om
Ce-adună roade dintr-un pom
Sădit cândva de Cantemir.

Dar mi-amintesc de Riga Lear,
Din cel mai vechi ilustru tom,
Cel ce lupta, deloc bonom,
Cu zeități de glas-papir.

Dar, vai!, Realul, pe-un panou
De afișaj, pictat drept TAUR,
Pierduse titlul dat cadou

La Barcelona, team de aur
Ce, în arene, ca un faur
Învinge c-un superb ecou!

25 februarie 2013

Janet NICĂ

SONET COPILANDRU

Sunt sigur c-am rămas copil,
Mai joc mijoarca și arșice.
Și zică unii orice-ar zice,
Întregul mond e infantil.

Mai marii zilei, John sau Bill,
Împinși de dracu și de bice,
Mai pun o bombă-n lan de spice,
Mai pun la sonde un fitil.

Eu chiar iubesc străbunul CEAI –
De romaniță și de mentă –
Că-mi face mintea mult mai lentă,

Și, prins de poala mamei, scai,
Îmi pare viața ca un rai
În lumea... infinit dementă!

25 februarie 2013

SONET ISTEȚ

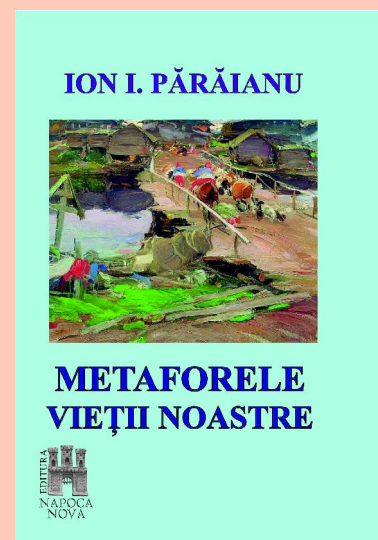
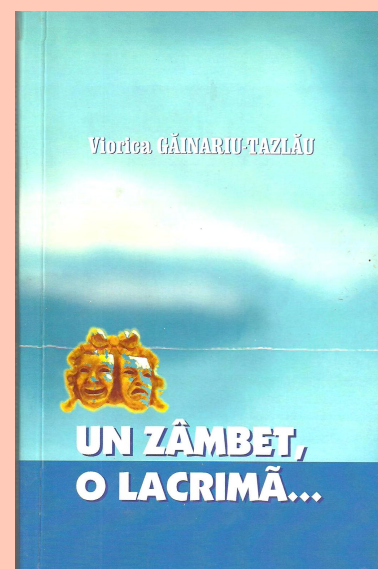
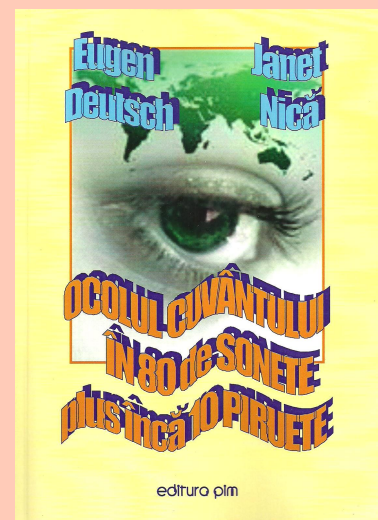
Am altoit un trandafir
Cu borangic și busuioc
Și CERUL tot, atunci, pe loc,
S-a scurs, ca duhul, în clondir.

De bunăseamă, nu mă mir
Că-n mine prunele se coc,
Străine-n totul de noroc
Și făr' să dau la alții bir.

Desprionit de orice zeu,
Hatârul meu, mi-l fac chiar eu!
Nici când, la nimeni nu am spus,

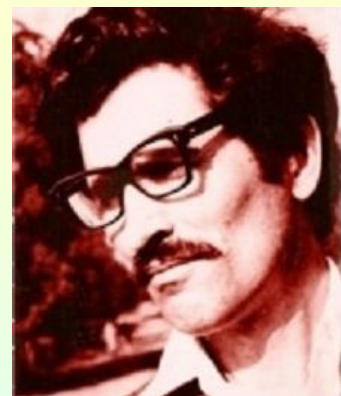
Deși e falnic de frumos:
Eu vreau, când vreau, de sus în jos
Și pot, când pot, de jos în sus!

25 februarie 2013

Cărți primite
la redacție

Emil BUCUREȘTEANU

Întâlnire cu Nietzsche

În perioada când mi-am făcut studiile, anii cincizeci, la Facultatea de Filosofie a Universității București, biblioteca avea două fonduri de documentare, unul cu acces liber și altul de unde se putea citi o carte numai cu aprobări speciale. Care erau aceste opere, este lesne de înțeles pentru cei care au trăit perioada comunistă; erau cărți care ar fi influențat negativ „educația” oamenilor, recte a studenților, erau considerate un pericol social. Printre autorii, foarte mulți, tabu ai acelor timpuri era și Friedrich Nietzsche. Din informațiile care ajungeau până la urechile noastre, filosofia nietzscheană ar fi stat la baza ideologiei naziste privind rasa ariană, rasă superioară și de aici ura, în special, asupra evreilor.

Timpul a trecut, antrenat în fel de fel de activități, Nietzsche a rămas pentru mine, ca și pentru majoritatea intelectualilor din România, un necunoscut, altele erau sarcinile, nu are rost să le spun, dar și preocupările. Am intrat în relație cu opera lui Nietzsche după Revoluție, dar, folosind vorbe din popor, *niciodată nu-i prea târziu*, nu voi muri prost, cel puțin din acest punct de vedere. Continuând acest raționament, exprimat nu în abscons, putem afirma că și cei mai mari savanți mor tot proști, toate cunoștințele omenirii nu le poate deține nimeni. Aceste

ultime aserțiuni sunt, să zic, niște scuze, sau o atitudine autocritică din partea-mi.

În 1992, aproape imediat după Revoluție, Editura Humanitas a dat publicității o selecție din aforismele și scrisorile lui Friedrich Nietzsche, făcută de Amelia Pavel. Tot dumneaei semnează traducerea din limba germană și o documentată prefață.

Fără a neglija lectura aforismelor, ci mai mult din rațiuni practice, dacă scrii despre ele formulând idei generale, o tratare globală, se pierde valorosul conținut de idei pe care îl are fiecare aforism în parte. Problemele sunt atât de diverse și atât de multe încât este greu, dacă nu imposibil, să faci o sistematizare, o clasificare după un anumit criteriu fără să se piardă din valoarea intrinsecă a ideilor exprimate. Dacă ai curajul să scrii despre fiecare aforism în parte rezultă o nouă carte mult mai voluminoasă, și vorbind în termeni nietzscheeni, ar trebui *ein super Mann sein*, cel puțin egal creatorului lui *Also sprach Zarathustra*. Eu nu mă consider un astfel om și nu mă voi avânta într-o asemenea expediție filosofică.

Cele ce scriu în continuare nu se constituie într-o critică a gândirii lui Nietzsche, ci o proprie clarificare a unor *idoli* de care eram stăpânit din diverse motive, unele lesne de înțeles de trăitorii timpurilor mele. Dacă cele scrise de mine vor fi de folos și altor persoane, ca informație, cu atât mai bine.

Un alt motiv pentru care nu mă ocup de Aforisme în aceste însemnări este că, *ab inițio*, m-a interesat evoluția lui Nietzsche mai întâi ca om și apoi ca filosof - așa cum a vrut să fie considerat, sau ca filolog, poet, cum a fost - dacă structura lui psihică se potrivea, desigur, peste timp cu ideologia fascistă. Din scrisorile dintre oameni, prieteni sau dușmani, precum și scrisorile familiale, descoperi mult mai multe trăsături de caracter ale unui autor decât din opera sa, chiar și cea beletristică, poezie sau proză.

Lecturând scrisorile lui Nietzsche, în total optzeci și șase câte au fost selectate de Amelia Pavel dintr-un număr destul de mare, se zice că Nietzsche ar fi lăsat vreo cinci sute,

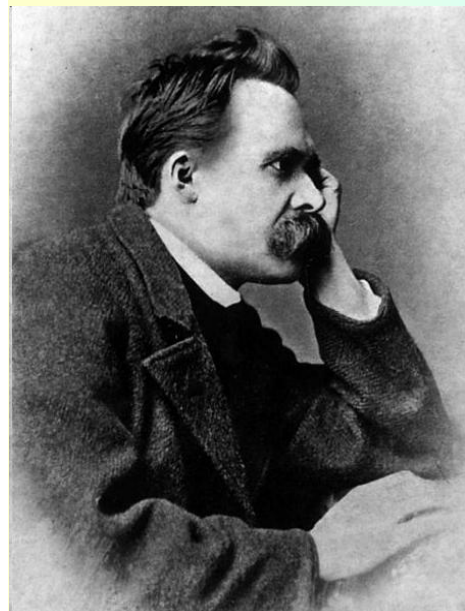
aș afirma că ele alcătuiesc un adevărat roman, epistolar, atât prin bogăția de idei cuprinsă, prin faptele povestite, dar și prin calitatea exprimării. O viziune mai completă despre personalitatea lui Nietzsche, în special structura lui psihică, rezultată din epistole, am avea dacă autoare ne-ar fi prezentat și răspunsurile prietenilor la scrisori. Poate, viitorul ne va rezerva și o asemenea bucurie de trăiri spirituale.

Pornind de la această idee voi încerca să fac o scurtă cronică, sau recenzie, a Scrisorilor, încercând să revelez cât mai multe din ideile nietzscheene, încadrându-mă, pe cât posibil, în canoanele unui succint rezumat.

Friedrich Nietzsche a apărut pe lume în ziua de 15 octombrie 1844 în localitatea Röcken din Germania. Este fiul un preot protestant. După moartea acestuia (informații despre decesul lui nu am găsit nici în *Aforisme și scrisori*, nici în *Așa grăit-a Zarathustra*, nici în *Dincolo de bine și de rău* și nici pe Wikipedia, nici în Antologia filosofică Editura Școalelor 1943), familia, alcătuită din Franziska, mamă, și Elisabeth, soră, și el, Fritz, cum îi spuneau acasă, s-a mutat la Naumburg. Aici, copilul Nietzsche a urmat școala primară și prima treaptă a gimnaziului. Își continuă studiile la „Schulpforta”, școală renumită pentru instrucția profundă ce se făcea în domeniul disciplinelor umaniste clasice, elenă și latină. Își adâncește pregătirea în filologie clasică și filosofie la Bonn și Leipzig având un renumit profesor în domeniu, Ritschl. La recomandarea acestuia la vârsta de 25 de ani, ocupă o catedră la Universitatea din Basel (Elveția) și va funcționa doar zece ani.

Primele scrisori, așa cum reiese din cartea amintită, prezentate într-o ordine cronologică, sunt cele de la Pforta. Sunt adresate cu precădere familiei. Sunt pline de afecțiune, scrisori de familie, s-ar putea spune. Dar nu numai atât. Din aceste scrisori desprindem preocuparea lui Nietzsche, încă de dinainte de a fi student, pentru o temeinică pregătire. [...] *Bineînțeles că eu mă străduiesc ca ceea ce*

ce (așa este traducerea) *studiez să studiez*

temeinic. Dar cu atât mai grea devine alegerea, cu cât trebuie cătată specialitatea în care poți spera să realizezi ceva pe deplin, va nota Nietzsche, într-o scrisoare adresată mamei, care, după spusele Ameliei Pavel în prefața cărții, ar fi preferat ca fiul să urmeze calea tatălui, studiul teologiei și nu filologia și filosofia cum a făcut, și de aceea de aici a urmat o răcire a relațiilor dintre ei. În aceleași scrisori, precum și în altele de mai târziu, Nietzsche va purta discuții, în special cu soră-sa, pe teme de cultură, mai ales muzicală, dar și despre cariera pe care și-a ales-o.

Peste tot pe unde a trecut, gimnaziu, liceu, universitate, Nietzsche și-a făcut prieteni. Față de aceștia a avut o comportare de adâncă fidelitate în relațiile de amiciție. Scrisorile către ei încep cu *Dragul meu prieten, Dragi prieteni*. În scrisoare, către Carl von Gersdorff, căruia îi murise un frate, pentru a-l consola îi amintește o cugetare a vechilor greci: *favoriții zeilor mor de timpuriu* iar epistola și-o încheie cu sintagma, *Fidelul, dar și adânc îndureratul tău prieten*. Pentru a mai sublinia încă o dată loialitatea lui Nietzsche față de prieteni mai citez doar propoziția *Semper nostra manet amiciția* (Rămână veșnică prietenia noastră - n. trad. Amalia Pavel).

În scrisorile sale le spune prietenilor bucuriile, de pildă cum a petrecut de Crăciun, cum și-a făcut stagiul militar, de care nu era prea încântat fiindcă nu avea timp pentru lecturi, la ce spectacole muzicale a fost, făcându-le și critica de rigoare.

Nietzsche a avut o sănătate subredă. Încă de Pforta își anunța familia că este răcit. Într-o scrisoare către Carl Fuchs datată iulie '77 îl anunță pe acesta că, din cauza bolii va trebui să părăsească Universitatea din Basel. *Din octombrie până în mai am fost la Sorrento împreună cu trei prieteni, inclusiv durerile mele de cap*. Peste șapte ani, într-o scrisoare către familie, trimisă de la Nisa, consideră că Baselul a avut o influență negativă asupra sănătății sale și că regretă că nu s-a ocupat mai mult de acest aspect al vieții. *Suntem serios pedepsiți pentru ignoranța noastră; dacă m-aș fi preocupat la timpul potrivit de problemele medicale, climaterice... în loc să mă ocup de Theogonis și Laerțiu Diogene, n-aș fi un om pe jumătate condamnat la pieire*. Tot de la Nisa, peste trei ani, îi comunică lui Georg Brandes că *Am renunțat la catedra mea universitară. Sunt pe trei sferturi orb*. Din aceeași scrisoare aflăm și despre starea de spirit a lui Nietzsche. Își scrisese o compoziție orală *Imn către viață, destinat să rămână și să fie cântat spre pomenirea mea*.

Era în decembrie 1887. Nietzsche avea doar 43 de ani. După aceea dată îi apare doar Ecce Homo. Moare în 1900, înainte ca în 1901

să ajungă la Versailles, cum își pusese în gând și-i comunicase prietenei sale Malwida von Meysenbug.

Firește, oricine citește acest „buletin medical” se așteaptă ca filosofia lui Nietzsche, ca și întreaga lui creație, a fost compozitor, și nu unul de mână a doua, poet, filolog, să aibă un caracter pesimist. Această așteptare este cu atât mai mult întemeiată dacă ținem cont că pe Nietzsche trei lucruri îl relaxau... *relaxări alese - Schopenhauer al meu, muzica lui Schumann și... plimbările solitare*. Pentru Schopenhauer *Orice plăcere e negativă, pe când durerea e pozitivă* (Arthur Schopenhauer, Aforisme asupra înțelepciunii în viață, editura Enciclopedică „Gheorghe Asachi”, Chișinău, 1994, p. 242.) Titu Maiorescu, primul traducător al lui Schopenhauer la noi, formulează categoric: *Schopenhauer este filosoful pesimismului*, amintind tocmai aserțiunea transcrisă mai sus din cartea citată, tradusă și publicată în ianuarie 1890, ediția a doua, specificație făcută în introducere. Or, pentru Nietzsche, rezultă din scrisori că suferințele produse de boală nu-i aduceau mulțumire, ci din contră. Într-o scrisoare, destul de lungă, trimisă surorii sale Elisabeth, de la Bonn, în a doua zi de după Rusalii, povestește cu lux de amănunte despre distracțiile, chiar cu caracter bahic, la care a participat, din care se deduce că era fericit. De altfel, după anii tinereții, Nietzsche nu va mai fi atât de entuziasmat de filosofia schopenhaueriană. *Încă de pe vremea când scriam mica mea lucrare despre Schopenhauer, nu mai credeam ferm în aproape niciunul din toate punctele dogmaticii lui* (Scrisoare către Paul Deussenn, august 1877) În filosofia ambilor gânditori vom găsi folosită adesea noțiunea Voință. Opera de bază a lui Schopenhauer este *Lumea ca voință și reprezentare*. La Nietzsche coloana vertebrală a operei sale este conceptul *voința de putere*.

Că durerea nu este izvor pentru o fenomenologie pesimistă, nu numai că rezultă din întreaga activitate a lui Nietzsche, și mai ales din cea spirituală, dar el își exprimă, într-o scurtă notă, calificată aforism, și concepția la cheiunea în discuția acestui material. Într-o scriere de o pagină de carte format obișnuit, A5, răspunde la întrebările dacă *Boala îl face pe om mai bun, dacă domolirea europeanului în ultimul mileniu poate fi privită ca urmare a unei lungi suferințe (...)*, dacă *moralitatea noastră - fragila noastră moralitate europeană modernă (...)* sunt expresia unui regres fiziologic. Răspunsul este negativ, fiindcă dacă așa ar sta lucrurile ar trebui să admitem că *gând stupid și anume: cu cât un om se simte mai sănătos, mai puternic, mai bogat, mai fertil, mai întreprinzător, cu atât va deveni mai «imoral»*,

virtutea ar deveni lucrul cel mai scump din lume și *cu ajutorul ei pământul ar deveni un spital*.

Boala deși l-a împiedicat pe Nietzsche să-și continue cariera de profesor universitar, deși părăsirea acesteia a avut și alte motive, în primul rând de a avea mai mult *spațiu temporal* pentru elaborarea și tipărirea operei sale filosofice (La Basel era profesor de filologie clasică) nu l-a oprit de la întâlnirile prietenești și, mai ales, în a se *instrui* continuu. Îl citește pe Spinoza și îl declară ca un bun coleg de idei, că nu este singur în ceea ce privește expedițiile lui filosofice, îl citește pe Dostoievski și are toată admirația față de operele marelui scriitor rus, răspunde criticilor, poartă polemici, în special privind ruperea prieteniei cu Wagner.

Citind biografiile celor doi titani amintiți ai gândirii filosofice germane din secolul 19, întâlnești multe similitudini. Aș aminti, în primul rând, că familiile au vrut ca celebrele lor odrasle să urmeze alte căi în viață. Mama lui Nietzsche, după cum am spus, dorea ca Friedrich să continue tradiția tatălui, de pastor. Schopenhauer făcea parte dintr-o familie de negustori, bogată. Forțat de tatăl său urmează școli comerciale, dar imediat după moartea acestuia le părăsește și se preocupă de medicină și filozofie. Amândoi se remarcă printr-o pregătire temeinică încă din tinerețe. La 25 de ani Schopenhauer își ia doctoratul. Nietzsche la 25 de ani este deja profesor la Universitatea din Basel. Amândoi își trădează mentorii. Schopenhauer pretindea că duce mai departe filosofia lui Emmanuel Kant. Numai că filosoful din Königsberg considera că lucrul în sine, *das Ding an sich*, nomenul, ne rămâne necunoscut, în timp ce Schopenhauer pornind de la ideea că omul este și lucrul în sine și fenomen poate surprinde esența lucrurilor, cea parte din spatele lumii fenomenale.

Atât Schopenhauer cât și Nietzsche au ca substrat al pregătirii lor cultura elenă, numai că ultimul este influențat hotărâtor de presocratici iar celălalt în special de filosofia lui Platon. Și receptarea lor în România are ceva asemănător. Românii, mă refer desigur la intelectualitatea de marcă din țara noastră, au intrat în contact cu filosofia celor doi gânditori, Schopenhauer prin traduceri făcute de Titu Maiorescu, iar Nietzsche prin cele ale lui Constantin Rădulescu Motru, doar după moartea lor. Opera lui Nietzsche intrând în circuitul cultural românesc mai mult după Revoluția din Decembrie. Aș mai aminti faptul că ideile lor s-au bucurat de mai multă apreciere spre sfârșitul vieții, sau după ce a trecut pragul final al acesteia.

Deși a avut mulți prieteni, paradoxal,

Nietzsche a fost un singuratic, în special după părăsirea profesoratului la Universitatea din Basel. Poate boala l-a dirijat spre această stare existențială. Colinda stațiunile din Elveția, Franța și Italia în căutarea sănătății, scria cu o voință furibundă, se interesa de tipărirea propriilor lucrări pe care le trimetea cunoscuților, odată cu propriile păreri despre ele.

Nietzsche a fost un maestru al stilului, recunoscut de către cititori săi, care nu erau de mână a doua. De altfel, conștient că scrierile sale nu erau adresate vulgului, ci elitelor, era mulțumit că este citit de oameni aleși, și în fața acestora era plin de sine. Imputându-i-se că scrie prea mult în limba latină, consideră acuzația ca un merit. *Wagner spunea odată* (citat din scrisoare către doctorul Heinrich von Stein) *despre mine că scriu latinește și nu în germană: ceea ce este și adevărat și agreabil de auzit*. Amintindu-le prietenilor/ dușmanilor faptul că originea lui este poloneză - *Examinați-mi numele: strămoșii mei au fost niște nobili polonezi* (Nici Immanuel Kant nu era un german pur: era fiul unui curelar de origine scoțiană), *mama bunicului meu mai era o poloneză* - le spune că deși este un semigerman, *pretind că înțeleg din arta limbajului mai mult decât le este posibil germanilor s-o facă*. Această stare de mulțumire și de oarecare emfază privind stilul său, contribuția la îmbogățirea limbii germane, ducând modestia peste limitele acceptate, exprimându-mă eufemistic, o aflăm dintr-o scrisoare adresată lui Erwin Rohde, filolog de seamă și prieten apropiat al lui Nietzsche, prin care îi mărturisește. [...] *îmi imaginez că, prin acest Zarathustra, am dus limba germană la punctul desăvârșirii ei. După Luther și Goethe mai era necesar un al treilea pas*. Nietzsche după aceea îi spune prietenului că îl întrece pe Goethe în liniatura mai riguroasă, mai virilă, fără însă a cădea ca Luther în grosolanie. Continuă cu: *Stilul meu este un dans; un joc al simetriilor de orice fel, precum și un salt dincolo de aceste simetrii*. Pe aceeași temă

Nietzsche îi spune lui Rohde: [...] *am rămas poet până la ultima limită a acestui concept...*

O fi lipsă de modestie sau conștiința genului privind realizările sale și rolului pe care-l are?

Nietzsche a fost un burlac. Cartea despre care discutăm înseriază și câteva scrisori adresate unor femei. Nu par a fi scrisori de dragoste deși, cuprind formule de adresare din care rezultă că relațiile erau apropiate. Conținutul scrisorilor ne vorbește însă de niște relații de amicitie, nu par ale unui îndrăgostit, puteau să-l conțină și scrisorile adresate prietenilor. Totuși, Amalia Pavel, în introducere, ne informează că Nietzsche, ar fi dorit să se căsătorească cu Lou von Salomé, fiica unui general rus, scriitoare. Refuzul îl dezamăgește pe Nietzsche și într-o scrisoare către Malwida von Meysenbug, o altă prietenă de cugetări, ripostează dur. Domnișoara Salomé îl informase că s-a logodit. [...] *Acest soi de oameni, cărora le lipsește respectul față de ceilalți, trebuie evitat*, mărturisește el Malwidei. O observație răutăcioasă din parte-mi ar fi că pentru cucerirea unei femei nu este suficientă numai *voința de putere*, că femeia este mai greu de descifrat decât filosofia, că nici cele mai profunde studii, fie ele și despre gândirea greacă veche, nu te ajută. Vorbele frumoase ajută, au rolul lor, dar femeia e... femeie.

Citind scrisorile lui Nietzsche, descoperi o personalitate complexă, cu intense și contradictorii trăiri spirituale, și cu dureroase, uneori dramatice, trăiri fizice. Nietzsche și-a conștientizat sfârșitul prea timpuriu și s-a aflat într-o luptă perpetuă cu sine însuși pentru a-și termina opera. Voința de putere teoretizată de el a rezultat și din această luptă sortită înfrângerii fizice. Nietzsche moare nemulțumit de societatea în care trăia dar mulțumit de *Așa grăita Zarathustra* și celelalte scrieri ale sale. Contemporanii și urmașii în ale filosofiei și literaturii au avut de scris nefiind nici dincolo de bine și de rău și nici între bine și rău, adică într-o prezentare cenușie, ci s-au exprimat viu, colorat, cu puternic contrast în alb și negru.

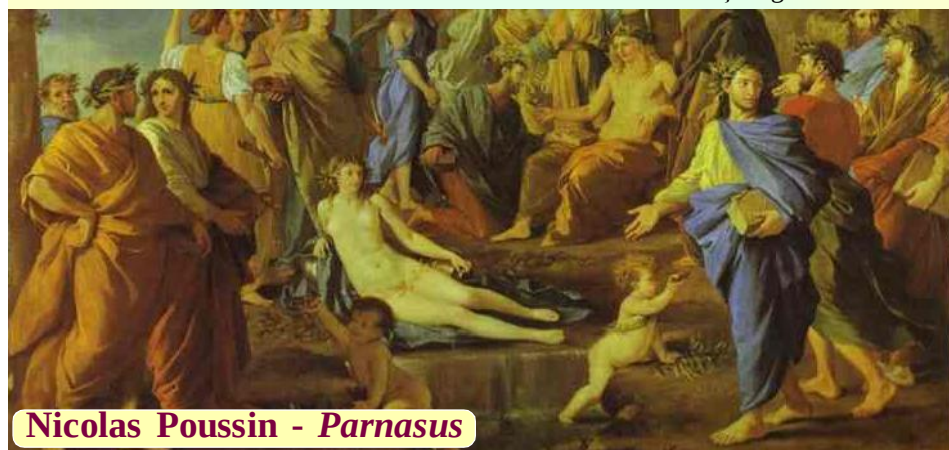
București, 16 iulie 2013

COMUNICAT UZPR

Pactul Mondial, cea mai importantă inițiativă civică la nivel planetar Participarea jurnaliștilor profesioniști din România

Companii naționale și multinaționale, organizații neguvernamentale și instituții de învățământ din întreaga lume participă la Pactul Mondial. Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România se numără printre organizațiile neguvernamentale care promovează respectarea celor Zece Principii ale Pactului Mondial și își propune să informeze corect opinia publică, în ceea ce privește importanța respectării drepturilor omului în lumea globalizată a secolului 21. Prin numărul mare de participanți: 7413 companii, 3823 de organizații neguvernamentale din 145 de țări, Pactul Mondial (Global Compact) este considerată cea mai mare și importantă inițiativă civică la nivel planetar. Acele companii care aderă la Pactul Mondial împărtășesc convingerea, potrivit căreia, practicile bazate pe principiile universale contribuie la construcția unei piețe globale stabile și echitative care ajută societatea, comunitățile din zona în care își desfășoară activitatea să trăiască mai bine. Pactul Mondial include două obiective: 1) Încorporarea celor Zece Principii în activitățile mediului de afaceri, pe care fiecare entitate economică le realizează atât în țara de origine, cât și în alte țări unde are reprezentanțe. 2) Inițierea și implementarea acțiunilor care sprijină Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului (ODMs) Prin parteneriatele încheiate între organizațiile neguvernamentale, mediul corporativ, instituțiile de învățământ și administrația locală se pot realiza obiective comune și / sau obiective individuale. Pactul Mondial este o inițiativă internațională propusă de Organizația Națiunilor Unite, al cărei obiectiv este angajamentul voluntar pentru responsabilitatea socială, prin implementarea celor Zece Principii bazate pe drepturile omului, mediul înconjurător și lupta contra corupției. Inițiativa Pactului Mondial i-a aparținut fostului Secretar General al Națiunilor Unite, Kofi Annan, și a fost prezentată la Forumul Economic Mondial de la Davos (1999).

Doru Dinu Glăvan
Președinte UZPR

Nicolas Poussin - Parnassus

Ioan UASIU

Daniel Marian, un poet cu o sensibilitate rar întâlnită

Drumul, destul de sinuos, pe care **Daniel Marian** și l-a croit, în ultimii 20-30 de ani, în literatura contemporană românească, este demn de urmărit. După ce a debutat ca poet, a cochetat o vreme cu reportajul (ca jurnalist de marcă), începând mai apoi să scrie incitante cronici literare pe marginea unor cărți semnate de scriitori, din diverse generații. Și iată că, din când în când, se reîntoarce la „prima sa dragoste”, **poezia**. Stă dovadă, în acest sens, volu-

mul de versuri, intitulat „**Căpiță de fluturi, îngerii mei**”, tipărit în anul 2011, într-un tiraj restrâns, la Maia Imprimeria din Deva.

Structurat în șase „capitole”, cu titluri mai mult decât „îndrăznețe” (Picat de aripi; Căduri în doielnice; Beat (viața cu pisici, cu câini și cu alte maimuțe); Șobolan-bar reloaded; f-h; Dama de pică), volumul semnat de Daniel Marian ne dezvăluie un poet cu o sensibilitate aparte, rar întâlnită: „**Înimii tale îi veneam ca o mănășă,/ mâinii tale îi veneam ca un inel,/ ochiului tău ca o lacrimă blândă,/ moftului tău nebun, ca o pradă,/ era-n zadar, dar eu/ ție îți veneam.**” (Arc electric - pag. 8) sau „**Ești dusă de mult în sufletul meu,/ n-am de gând să-ți scriu cuvinte,/ nu dormi - citește-mi fierbinte/ din ce știi, numai tu cu Dumnezeu!**” (Despletind un sărut la repezeală - pag. 36).

Refuzând adeseori versificația diluată și plictisitoare, talentatul poet preferă de cele mai multe ori poezia scurtă, concentrată,

redușă la doar câteva versuri, la o singură metaforă: „**Aiurea în tramvai de dimineață/ înfulecând crocodilicește ceață/ sufletul se umple de mătreață/ de la viața ce-i grozav de creată**” (Nu-i de ajuns - pag.39) sau „**Poate fi crâșma-n care stăm/ din aur/ numai sufletul mi-i podidit cu arginți/ când se las' o noapte de balaur/ ne-om duce să ne poleim în sfinți**” (Icoană săracă - pag. 11).

Chiar dacă, pe ansamblu, Daniel Marian pare un poet nostalgic, sentimental și uneori trist și pesimist, în realitate, citite cu mare atenție, versurile sale, lasă impresia unui optimist incurabil, visător și încrezător în destinul demn de a fi invidiat: „**Lasă în seama mea - orice belea - vom naște/ împrună înc-un fluture/ chiar 'zgonit de acea aprigă-nfurturare/ cu nechezatul îngeresc de cucuvea, să murmur**” (Altmințerea - pag.73).

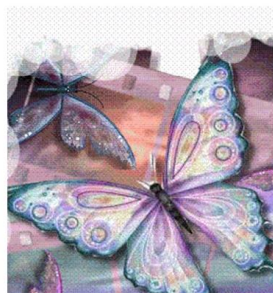
Autorului acestor poezii, care ating direct coarda sensibilă a cititorilor avizați, îi place să se

joace „**de-a v-ați-ascunselea/ cu visele cele mai adânci...**” să se „**închine la un poem ca la un nuc**”, „**stând cu dracu-n sanctuar...**” și luând „**din zdroaba de cuvinte/ câte-un ochi; o nevăstuică, sau un dinte**”. Am citat aleatoriu din alte câteva poeme din acest reușit volum.

Prezent destul de frecvent, în ultimii ani, în paginile unor prestigioase reviste de literatură din țară și chiar din străinătate, atât cu grupaje de poezii, cât și cu bine apreciate cronici literare, pe marginea unor cărți semnate de confrăți de-ai săi, Daniel Marian reușește să se impună tot mai mult ca un scriitor de cursă lungă, care, fără îndoială, nu a spus tot ce are de spus. Aș putea afirma, metaforic vorbind, că el este asemenea unui vulcan ce încă fumează și din când în când bolborosește, prevestind o iminentă erupție care îi va impresiona pe mulți. Aștept cu interes și cu nerăbdare momentele acelea, cu certitudinea că nu vor întârzia...

Daniel Marian

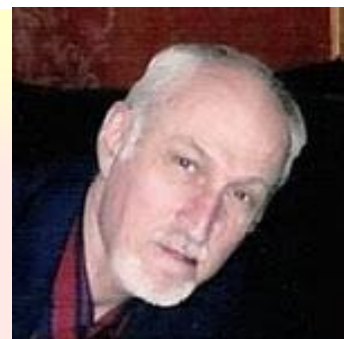
Căpiță de fluturi,
îngerii mei

Boris MARIAN

De la o vreme nu auzeam bine, ceea ce enerva pe cei din jur, începând cu soția până la șeful direct, de la serviciu. De fapt, este bine să nu auzi totul mai scapi de belele. M-am prezentat la ORL, unde o roșcovană între două vârste m-a examinat cu mare atenție, mi-a găsit niște „bomboane” în nas, ceva calciu în urechi, mi-a luat exudatul de pe limbă, din gât, din nas, din toate orificiile faciale, apoi mi-a prescris o serie de analize, în special legate de tiroidă, totul ridicându-se la o sumă exorbitantă, care m-a scutit să mai merg în Corfu, în excursie. Sănătatea înaintea de toate, că-i mai bună decât toate. Zis și făcut. Analizele au fost catastrofale, am început să înțeleg de ce merg mai greu, de ce nu prea aud, de ce mă doare capul, de ce scriu poezii, de ce mă enervez ușor. Dar am căpătat o obsesie. Unde zăream un dop, de bere, de șampanie, de Fanta, îl culegeam și îl depuneam triumfător în lăzile pentru deșeuri, reușind să intru în conflict de interese cu boschetarii care adună sticle goale. Am fost mușcat de un câine, a trebuit să fac injecții antirabice. Un prieten care mă conseia în probleme de calculator, s-a supărat pe mine că am uitat să-l felicit de ziua

lui, am încercat să mă scuz, dar am aflat că murise la osăptămână după împlinirea unei frumoase vârste. Mi-am uita geanta în Cișmigiu, am schimbat broasca, alți bani, eu continuam să caut dopuri. Cineva mi-a sugerat să le adun și să construiesc o machetă, ceva care să amintească de Castelul Huniazilor, construcție care mi-a reușit de minune. Am luat un premiu, evident, mai mic decât costul analizelor. Dar am intrat în Uniunea Machetiștilor Europeni, adică UME. Unii au spus că aș fi de la Secu, fosta Secu, UME? Altă belea. Prietenii au început să mă ocolească. Chiar unul care a și fost ofițer sub acoperire, chiar el mă ocolea cel mai ostentativ. Se făcea că nu mă aude. Am început să regret că mi-am scos dopurile. M-am dus la doctorița roșcovană și am rugat-o să-mi pună dopurile la loc. A răs nervos și mi-a spus că nu are timp, este în proces de divorț. Am ieșit de acolo năuc, m-a lovit un camion. Am rămas fără picioare. Dar aud bine.

Traian VASILCĂU
(R. Moldova)

Versuri

S-a profețit Lumina. Pot să fiu
Ce n-am fost încă-n veacul moștenit.
Și-n templul de smerenie zidit,
A treia zi din moarte pot să-nviu.

Am plâns și-n mine mahnele s-au stins.
Și-n lacrima lui Christ prea suferirea
Îmi caut ca să-mi aflu mântuirea
Și-mpodobit cu răni, să-mi strig Iubirea
Și-apus în toți, să fiu de raiuri nins!

Cu mâinile pe piept împreunate
Și-o floare înlumînărită-n zori,
Pomii cărunți și-mbrățișați de sfori,
Cândva învulturiți, sunt duși în moarte.

În candelile cerului, surpate,
Zorii de noapte ca sentințe curg
Și pomii doborâți n-au Demiurg,
Stingerea lor e-aplaudată-n burg,

Și-i plâng și n-aș mai scri'... și nu se poate!

Ea n-avea chip. Numai surâs era.
Cu legănarea inimii visată,
Sub giulgiul de parfume îngropată,
Suflet de pus pe rană-mi dăruia.

Ea n-avea chip. I-am zis: „Nemărginirea”.
Din viața ei îmi oferea o parte

Și jumătate de eternitate,
Și chiar surâsul ei - mai drag din toate,

Și-a dispărut... Căci i-am cerut Iubirea!

M-am stins în cer
Ca să fiu pe pământ
Și de atunci
N-am mai fost cuvânt.

Până-ntr-o zi,
Ca să nu mai disper,
M-am ars în voi
Și m-am nestins în cer.

Cântec de cimitir

Sunt două sate într-un sat,
Mai multe burguri într-un burg.
Iaduri în tot ce-i Demiurg,
Raiuri - în orișice păcat.

E-atâta criză de Cuvânt,
E-nvingător orice învins
Și candela din noi s-a stins
Și-ntreb: „De sunt, cine mai sunt?”

Și la această întrebare
Din lut de-azur Iisus dă-n floare.

Dă-mi un fir de moarte
Să nu mai fiu foarte,
Și un fir de rai
Rogu-te să-mi dai,
Triluri de lumine
Glas să-și ia din mine
Și la căpățîi
Cerule-mi rămîi,
Bată-mă nevina
De a-ți ști senina
Ochilor privire
Peste monastire,
Unde, Răniile mire,
Lăcrimeze psaltire.

Secunda-mi ajunge,
Vă las vouă ora,
Din ea să refaceți
Veacul tuturor.

Vijelește cu lumine
Și printre nămeți de cînturi
Trec, sorbit de-alese gînduri,

Și mă-nec în mări divine
Și spre trilul Tău din zare
Să mai zbor nu mi-s în stare.

Ștefan DUMITRESCU

Versuri

Damnare

Vedeți poporul acela pe deal în răsărit
Ducând pe umeri un sicriu gol
Curge lumina în sicriu și se aude
Primăvara susurând un râu

Iată acel popor pe munți.
Umbre lungi se pierd în câmpie
Unde se duce el în după amiezele
Pustii și sfâșietoare aiurind?

Nu vedeți acel popor în fundul lumii
Trecând înalt ca o umbră
Încovoiat sub un sicriu
Care e însuși acest univers ?

Mihai Viteazul în Războiul de Independență

Atâtea steaguri pe coline
În vântul lumii bubuind
Pe culmea dealului cum vine
Domnul Mihai cel fără chip

Iată-l cum intră-n bătălie
Asemeni unei togi pe-o poartă
Lumea miroase-a veșnicie
Parc-ar începe încă odată

Când cețurile se luminează
Și-n vecii lumii am învins
El o apucă trist pe dealuri
Împovărat și parcă nins

Bălcescu în Războiul de Independență

Acele făclii fumegând în albastru
Ca niște plopi pe linia zării
Chipul lui ca un fulger scurgându-se
Din cer în mijlocul bătăliei

Mâinile prin aer ca vițele
Și acele armate vălurind ca holdele
Și carnea ca un munte negru răspândind
Întuneric de parc-ar bate vântul

Toate petrecându-se la umbra lui de arbore
Al lumii în Câmpia balcanică
Inima lui ca o lampă agățată într-un plop
În lumina ei ne-am purtat bătăliile

Spiritul lui mergea prin zloată
Și întuneric ținând lampa soldaților
Care înaintau către moarte și aveau
Să iasă printr-un munte în lumina primăverii!

Lucreția BERZINTU (Israel)

A vorbi despre limba în care gîndești, a gîndi - gîndire nu se poate face decît numai într-o limbă - în cazul nostru a vorbi despre limba română este ca o zi de sărbătoare. Frumusețea lucrurilor concrete nu poate fi decît exprimată în limba română. Pentru mine iarba se numește iarbă, pentru mine arborele se numește arbore, malul se numește mal, iar norul se numește nor. Ce patrie minunată este această limbă! Ce nuanță aparte, îmi dau seama că ea o are! Această observație, această relevație am avut-o abia atunci cînd am învățat o altă limbă.

Nichita Stănescu

Limba română, sărbătorită la maturitate, are o istorie îndelungată. O limbă romanică, vorbită în principal în România și Republica Moldova, are patru dialecte care se disting: 1) daco-român, vorbit în România și Republica Moldova precum și în diaspora; 2) aromân, sau macedo-român, vorbit în comunitățile din Grecia, Albania, Bulgaria, Kosovo, Serbia; 3) megleno-român, un dialect aproape dispărut din nordul Greciei, și 4) istro-român, de asemenea aproape dispărut, vorbit în peninsula Istria din Croația.

Limba română, singura limbă romanică din Europa de Est, a suportat mai multe influențe de-a lungul istoriei. Însă, a vorbi despre istoria unei limbi - în cazul de față, limba română -, ar fi imposibil să nu te raportezi și la istoria poporului român.

Prima perioadă a limbii noastre este perioada dacică, dacii fiind prima civilizație care a trăit în zona în care se află acum România. Constantin C. Giurescu, în cartea sa, *The Making of the Romanian People and Language*, scrie și care au fost activitățile principale ale dacilor. În principal s-au ocupat cu agricultura.

A doua perioadă este cea de romanizare, după cucerirea Daciei de către romani, în anul 106, după mulți ani de lupte. Romanizarea s-a întâmplat destul de repede, în cei 165 de ani, prin căsătorii mixte, prin răspândirea religiei creștine cu ajutorul misionarilor...

După romanizare a fost o perioadă de influență slavă, când în timpul secolului al 7-lea și pe parcursul secolului al 9-lea, când au

venit slavi în zona Daciei, influența fiind și prin pronunția cuvintelor.

Cel mai vechi document scris în limba română, păstrat, este *Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung către judele Brașovului* (1521), descoperită în 1894 în Arhivele Naționale ale județului Brașov unde se păstrează și astăzi.

Scrisoarea lui Neacșu

Cea mai veche inscripție în aromână este datată la 1731.

Limba română a fost introdusă ca obligatorie, în actele de stat și în ritualul religios, în timpul voievozilor Vasile Lupu (1634 - 1653) în Moldova și Matei Basarab (1632 - 1654) în Țara Românească.

Prima gramatică românească se datorează lui Samuel Micu și Gheorghe Șincăi. Datează din anul 1780, se intitula *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* și a fost tipărită la Viena.

A urmat o perioadă de re-latinizare, spre secolul al 19-lea. Pe la anul 1800, lingviștii

români au lucrat pentru crearea unei limbi mai frumoase, nobile... prin anumite modificări, eliminând unele cuvinte dure, de origine slavă.

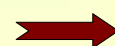
În prima jumătate a secolului al 19-lea a început o perioadă de *iluminare* în România. Au fost traduse cărți ale unor scriitori din vest, ca: Racine, Moliere, Lemartine... În acea perioadă, scriitorul teoretician român, Ion Heliade Rădulescu și-a scris opinia cu privire la purificarea limbii literare românești. El a vrut **să ne unim în scris și să ne facem pentru noi înșine o limbă literară**. Mișcarea Heliade a început prin selectarea cuvintelor italiene și eliminarea celor de limbă germană, rusă și greacă. În 1828 el a scris: **Scriti să fii înțeles de către contemporanii tăi... Scriem pentru cei care trăiesc și nu pentru cei morți**.

Prima școală de limbă română avea ca scop, printre altele, să învețe 12 elevi *muzica evropenească*.

Constantin Radovici Goleșcu, membru al *Societății literare*, a fost unul dintre promotorii artei și literaturii românești de la începutul veacului al XIX-lea, alături de Eliade și Ion Câmpineanu. El a încercat să așeze școala românească pe alte precepte decât cele impuse de biserică, unde dascălii greci îi învățau pe copii saltirea.

Influențat de curentele postrevoluționare din Franța, unde fusese de câteva ori, **el înființează pe moșia sa din satul Golești - Muscel (lângă Pitești) o școală gratuită pentru oricine voia să se înscrie**. Elevii puteau fi copii de boieri, negustori și chiar de robi. Deschiderea școlii a avut loc la 1 mai 1826 și aici se învăța română, italiana, germana, latina, greaca și alte materii. Elevii trăiau într-un internat sub supravegherea profesorilor lor.

La sfârșitul primului an de studiu, în loc de examen, elevii au jucat tragedia morală *Regulus*, realizând astfel un început de teatru românesc, după cum ne spune Pompiliu Eliade în *Histoire de l'esprit public en Roumanie*. Din aceeași sursă aflăm că, pe lângă școală, exista și un taraf format din 12 copii de țigani, care învățaseră acolo să cânte din vioară, flaut ș.a. Taraful învățăceilor din Golești n-a reușit să se apropie prea mult de *muzica evropenească*, cum dorea Goleșcu, dar a reușit să învețe să cânte.

Limba română din perioada modernă, ca toate limbile, împrumută multe cuvinte din alte limbi, în special din limba franceză.

De la Revoluția din 1989, România a fost deschisă lumii întregi. Acum, limba română este influențată foarte mult (ca majoritatea limbilor țărilor europene) de limba engleză americană.

Limba română este, așa cum spunea Negruzzi, **o pânză țesută cu multe fire diferite**. Dar românii de astăzi au ajuns să accepte mai multe fire groșiere...

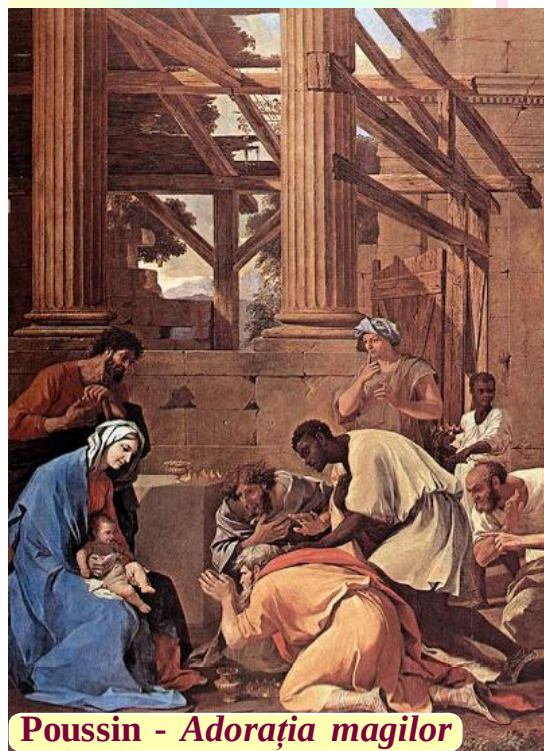
Din nucleul de cuvinte dacice, de latinizare și influență slavă, limba română spune povestea unui popor de supraviețuitori.

TRĂIASCĂ PATRIAMEA, PATRIALIMBII ROMÂNE! LAMULȚIANI!

Bibliografie:

Mihai Ferăscu, *Cine știe... Răspunde!*, EP, București, 1972; linguistics.bzu.edu, Encyclopedia Britanică.

*** *Legea nr. 53/2013 privind instituirea limbii române a fost publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 145, din 19 martie 2013. Potrivit actului normativ, ziua de 31 august va fi marcată de către autoritățile și instituțiile publice, de reprezentanțele diplomatice și de institutele culturale ale României, care vor organiza programe și manifestări cultural-educative, cu caracter evocator sau științific, consacrate limbii române. De asemenea, legea prevede ca Guvernul și autoritățile administrației publice locale vor arbora drapelul României, se va intona imnul național și se vor folosi sigiliile cu stema României.*

Poussin - Adorația magilor

Marin VOICAN-CHIOROIU

CENTENAR MARIA TĂNASE

Marie, te-am îndrăgit

Festival Maria Tănase

Doină

Muzica și versurile:
Marin Voican-Chioroiu

MARIE, TE-AM ÎNDRĂGIT

Minunatei Maria Tănase

În Mărțișorul din Deal
Cântă-un fluier și-un caval,
Și-n Grădinarii din Vale -
Un glas de privighetoare
Se-ngână cu zorile...
Imitând viorile:
„Lir, lir, lir... și iarăși lir!”
De tine ne amintim...
Bobocel de trandafir.

Marie, te-am îndrăgit
De când eram copil mic.
Glasul tău l-am ascultat,
În inimă te-am purtat...
Doina ta m-a fermecat -
Și ca tine am cântat:
„Lir, lir, lir... și iarăși lir!”
Cu tine în gând trăim -
Toți românii te iubim!

Ion TURNEA

OCHIUL LUMII

Ce zice lumea? De mirul lumii. În rîndul lumii. Om ca lumea. Să fii ca lumea. Vorba lumii. A intrat în gura lumii. De răsul lumii. A te face plăcut lumii. Zilnic auzim aceste sintagme menționate. Omul se îngrijește atât de mult de cele ale lumii, încât uită să mai fie el însuși. În loc să lase lumea cu ale ei și să își vadă de sufletul său devine robul acesteia. Lumea este asemenea celui ce se numește pe sine prietenul tău iar atunci când ești în nevoie, te trădează, îți întoarce spatele răzând de neputința ta. Întrebarea este dacă își dorește cineva un asemenea prieten? Răspunsul ar fi categoric, nu. Cu toate acestea, orbit de praful înșelător al deșertăciunii omul ajunge să se complacă în fățărnicia acestei lumi.

Ce nu vede ochiul lumii? El vede tot, încă și prea multe vede. Din păreri neîntemeiate, din vorbe aruncate la glumă se nasc dileme de genul: *Oare acesta este adevărul sau celălalt?*

Treaba lumii este răutatea cu toate slugile ei: invidia, prefăcătoria, minciuna, lingușirea, bârfa, vorba cea rea și ucigătoare de suflet. Astăzi lumea rostește un lucru. Măine acel lucru i se pare șters și caută altul. Poimăine lumea se împiedică în alt lucru mai pigmentat. Lumea trăiește într-un lanț nesfârșit, iar cei ce se conformează ei își pierd libertatea, dreptul la viață. Câți oameni, atâtea păreri sunt. Dacă un om îți spune să așezi un obiect într-un anumit fel, că așa este bine, se găsește altul să-ți sugereze că obiectul își are rostul așezat și mai dichisit, apoi un altul care îi mustră noua înfățișare. Cu lumea indiferent ce ai face, tot nu-i ești pe plac. Poți să te faci după cum spune expresia populară *luntre și punte* și tot nu-i intri în voie. A lumii este invidia și dacă invidia o roade cum ai putea să-i fi pe plac? Bun de ești, lumea încearcă să te dizolve în neființă, roasă de invidie. Rău de ești, te poartă în vorba ei. Lumea este urechea ce stă la pândă să adune bârfe ca femeia ce nu are altă ocupație în această viață decât grija altora. Pe lume poți să o poleiești cu aur și pietre scumpe și tot n-o mulțumești, cum nu se lasă mulțumită femeia ușoară de cadourile oferite de cel căruia i-a furat mințile, până ce nu-l ruinează și-i stinge viața din oase.

Fața lumii pare roșie și plină de viață.

Ochiul ei înșelător pare să fie întruchiparea înțelepciunii, căci multe a văzut ea. Sufletul lumii este însă amar. Multe a văzut ochiul lumii și ea tot nu s-a înțelept. A aruncat cele bune îmbrățișând invidia și a adunat în coșuri cele rele care au dat pe de lături ca un vulcan și timpul a așternut uitarea peste toate deșertăciunile ce păreau atât de importante în momentul când erau elogiate.

Toată mirarea ține trei zile este o altă față a deșertăciunii acestei lumi. Lumea este simbolul morții, a tot ceea ce este trecător dar majoritatea orbiți de a se face plăcuți lumii își uită propria-i viață.

Omul ar trebui să închidă ochii față de cele trecătoare ale lumii și să pună preț pe lucrurile simple dar atât de valoroase ale vieții, să fie mulțumit cu liniștea colibei sale după cum spunea bătrâna din *Moara cu noroc* a lui Ioan Slavici. Dacă omul își așterne viața sa departe de orice formă a răutății mulțumind lui Dumnezeu pentru toate binefacerile, ar putea să fie fericit și ar putea să își găsească acea fântână vie a vieții sale, acel talant pe care să îl cultive în limiște, cu pasiune, fără a se întreba ce spun cei ce stau să îți numere și țiglele de pe casă.

Omul care pune gura lumii, păreriile ei înșelătoare, care azi îl elogiază pe el cu o față, râzând de același el cu altă față pentru ca mâine să îi întoarce spatele în favoarea altuia, mai presus de darurile adevărate primite de la Dumnezeu, familie, prieteni, credință, dragoste este asemenea cârtiței care nu vede lumina decât atunci când este prea târziu și moare în fața strălucirii ei.

Poussin - Inspirația poetului

Există frați care se judecă pentru averi iar când aurul le surâde vine la poartă moartea sau dacă nu vine moartea să-i pedepsească și apucă să se bucure de strălucirea celor materiale pentru care a călcat în picioare suflete, vine duhul răutății și pune stăpânire pe viața lui, orbindu-l cu ale sale până își pierde sufletul. Dehumanizarea aduce după sine și moartea spirituală.

E adevărat că trăim într-o societate și aceasta se ghidează după anumite legi. Și universul infinit își are legile lui, altfel ar fi totul un haos. Noi trebuie să respectăm legile lumii care nu te depărtează de la ceea ce este moral. Nu am spus să ne izolăm și să trăim precum sălbaticii din copaci. Am îndemnat omul să discearnă între bine și rău. Ale lumii sunt deșertăciunile. Invidia lumii a dat naștere marilor războaie din istorie. Invidia lumii a distrus familii și rupt adevărate prietenii. Trebuie doar să fii chibzuit să *dai Cezarului ce este a lui* după cum ne îndeamnă Mântuitorul Iisus Hristos, apoi să ne vedem în liniște de cele înălțătoare.

Omul ajuns sclavul celor materiale ajunge să se supună lumii apelând la toate vicleșugurile ei spre a-și mări punga și uitând de cele spirituale, de înțelepciune, de dragoste, credință, de prietenii adevărați. Ochiul înșelător al lumii îl face să pară puternic. Pentru început nedreptatea pare să trimfă împotriva adevărului dar toate lucrurile acestei lumi supuse deșertăciunii se vor risipi și dreptatea, blândețea, bunătatea se vor așeza peste tot ce au năpăstuit ca o adiere de vânt mângietor.

Cei care au înșelat ca să își îndese sacul fără fund cu cele materiale ale lumii vor da răspuns pentru faptele lor în timp ce aceia ce au dat de la ei ca să ajute pe cei aflați în suferință, în nevoi, trăind în simplitate și cu sufletul alb asemenea florilor ce îmbracă prunii primăvara trezind natura la viață își vor primi răsplata. Toate își primesc plata mai devreme sau mai târziu iar plata va fi în funcție de munca depusă. Nimeni nu muncește degeaba. Atâta doar că unii muncesc spre pierzare iar alții spre mângâiere.

„Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Vai de

păstorii lui Israel, care s-au păstorit pe ei înșiși! Păstorii nu trebuiau ei oare să păstorească turma? Dar voi ați mâncat grăsimea și cu lâna v-ați îmbrăcat; oile grase l-ați junghiat, iar turma nu ați păscut-o. Pe cele slabe nu le-ați întărit; oaia bolnavă nu ați lecuit-o și pe cea rănită nu ați legat-o; pe cea rătăcită n-ați întors-o și pe cea pierdută n-ați căutat-o, ci le-ați stăpânit cu asprime și cruzime. Și ele neavând păstor s-au risipit și risipindu-se, au ajuns mâncarea tuturor fiarelor câmpului.“ (Iezechiel 34, 2-5)

Cei care se fac robii lucrurilor materiale ale lumii acesteia și se poartă după rânduiala deșertăciunii ei și sunt asemenea păstorilor din proorocia lui Iezechiel. Își văd doar de chipul vărui și își măresc punga. Pozează în modele demne de urmat dar ei sunt modelele lumii acesteia și nu modelele adevărului, înțelepciunii și iubirii. Cei care sunt slujitorii dreptății se deosebesc de monumentele văruite prin modestia ființei lor, prin blândețea sufletului, prin căldura dragostei ce o arată când se sacrifică pe sine însuși spre a-și ajuta aproapele, chiar dacă acesta l-a lovit cândva și cu piatra după legile acestei lumi.

Dacă cei puși să conducă dau un exemplu greșit cei fără temelii puternice se pierd. O oaie dacă se aruncă în pârau se iau după ea alte sute. Fiarele câmpului sunt duhurile răutății: invidia, ura, minciuna, nedreptatea, falsitatea etc. Fiarele câmpului au putere dacă omul de rând îl vede pe cel pus pentru el ca model, fie el împărat sau păstor, fie unul din marile personalități ale lumii mondene din zilele noastre săvârșind fapte ale deșertăciunii. Problema este că mai credincios este un câine stăpânului decât cei ajunși sus mânați de interese, principilor morale, binelui și adevărului pentru Dumnezeu și semenii lor.

Fiecare ar trebui să se cerceteze pe sine însuși și să nu slujească omul ca pe Dumnezeu. Să vadă chipul lui Dumnezeu în om și să-l ajute pe acesta în toate nevoile dar să-i slujească lui Dumnezeu. Substituindu-l pe Dumnezeu unui om ce este pus de legile lumii să te conducă vei greși. Lumea aceasta este supusă greșelii datorită căderii omului în păcat în grădina Edenului, astfel toți oamenii pot să greșescă.

Înțeleptul deosebește binele de rău și în modestia lui săvârșeste fapte vrednice. Ele îi strigă numele. Neînțeleptul se laudă iar faptele lui îl lovesc peste obraz. Lumea este asemenea neînțeleptului. Vorbește mult, se laudă, bârfește, este invidioasă și se înțeapă în propria ei deșertăciune, în propria-i amărăciune.

Sfatul meu pentru fiecare om este să lase sintagmele de genul *Ce spune lumea?* depărtându-se de ochiul ei înșelător și să prețuiască darurile primite de la Dumnezeu.

Viorel ROMAN
(Germania)

Antioccidentalism

Totul începe cu Marea Schismă din anul 1054. Anatemizarea reciprocă a făcut ca și azi ortodocșii se simt, duhovnicește, superiori occidentalilor și invers, vestul se uită cu condescendență la situația materială din est. Românii sunt cei mai săraci europeni.

O retrospectivă. Cruciații refac în forță unitatea creștină după ocuparea Ierusalimului și Constantinopolului. Dar în loc de buna înțelegere de atunci toți greco-ortodocșii au o aversiune atavică față de cruciați, occidentali.

Unirea de la Conciliul de la Florența e la fel, de scurtă durată. O discordie în vest facilitează căderea Constantinopolului și astfel, greco-ortodocșii, nolens volens, devin antioccidentali sultanului musulman turc, care trage o Cortină de Fier între creștini.

Inchiziția lupta cu succes împotriva avorturilor. S-au depășit astfel pierderile din vremea ciumei. Devenind mai numeroși, creștinii occidentali răspândesc apoi Evanghelia pe toate continentele. Ortodocșii văd și azi numai jumătatea goală a paharului.

Înfrânți la Viena, turcii pierd Transilvania și ortodocșii romani se unesc cu Roma (1700). Înlăturarea statutului de toleranță al ortodocșilor romani în Imperiul occidental (azi UE/NATO) nu convine maghiarilor și greco-pravoslavnicilor, care-i vor pe români jos.

Conflictul dintre adepții și adversarii Unirii din Ardeal obligă Viena la trimiterea gen. Bukow cu misiunea de a face pace și cu acest prilej se desființează mănăstirile con-

templative, fără școli, spitale etc., fără o activitate utilă în Sfântul Imperiu Roman.

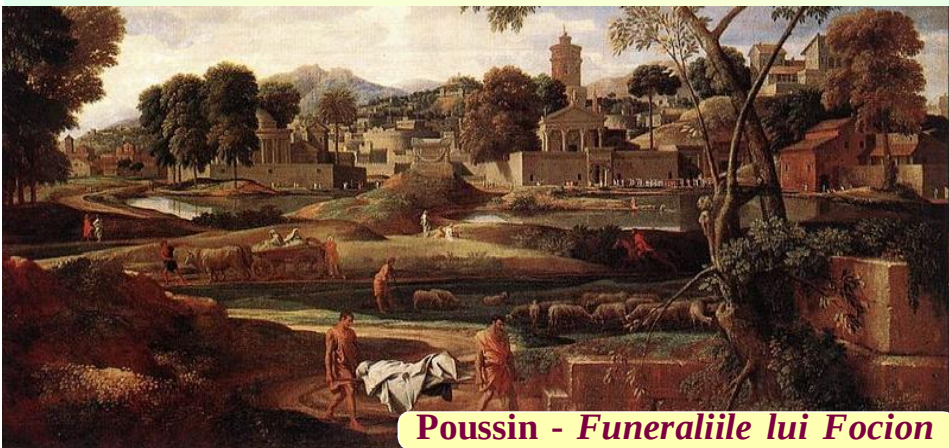
Războaiele napoleoniene îi apropie pe moldo-valahi de Europa. Prin cultură, masonerie, ei se reorientează spre vest. Cuza și Carol I continuă tendința, dar refacerea unității cu Roma e boicotată de greco-pravoslavnicii, în schimb antioccidentalismul promovat, ca azi.

România Mare, operă atât a ideii uniților ardeleni, cât și a faptei moldo-valahilor, era o construcție cu picioare de lut, pentru că s-a subminat crearea unei mari diocese romane la Dunărea de jos. Cine a trădat, moldo-valahii sau vestul?

În perioada Războiului Rece dintre ortodoxo-comuniști și occidentali, în spatele Cortinei de Fier antioccidentalismul devine politică de stat. În vest nu se făcea diferența între ortodox și comunist și pentru că toate prejudecățile religioase de mai sus deveniseră în est canon laic, dictatorial.

În 1965 a avut loc ridicarea anatemelor la Constantinopol și Roma. Schisma însă rămâne. Cruciaadele, Inchiziția, Unirea, Bukow, prăbușirea României Mari și trădarea vestului, ortodoxo-comunismul sunt leitmotivul unei aversiuni reciproce greu de înțeles, mai ales după Conciliul Vatican II, vizita Fericitului papă Ioan Paul II la București și aderarea României la civilizația occidentală.

Ortodoxul și occidentalul văd paiful din ochiul celuilalt, dar nu văd bârna din ochiul propriu.

Poussin - Funeraliile lui Focion

Constelații epigramatice

Nicolae PETRESCU (n. 01.11.1936)

Născut în loc. Aninoasa, jud. Dâmbovița. A absolvit Liceul „Ienăchiță Văcărescu”, la Târgoviște și Facultatea de Matematică-Fizică, la Universitatea din București. A lucrat ca profesor de matematică la Târgu Cărbunești, jud. Gorj (1961-1964), apoi la Pitești, până la pensionare (1999).

Membru al Clubului „Cincinat Pavelescu” București, membru fondator al Uniunii Epigrafiștilor din România, al Fundației Culturale „Liviu Rebreanu” și al Clubului de Umor „AG PE RIME”, ambele din Pitești.

Colaborator la zeci de publicații (semnează cu pseudonimul **Nic Petrescu**), inclus în peste 60 de volume colective de epigramă, a primit numeroase premii pentru creațiile sale.

Apariții editoriale: Joc fecund (epigrame, 1996), Distihuri și catrene din vremi oligrofene (2001), Femeia te ridică, femeia te coboară (epigrame, 2001), Vrei, nu vrei, defilăm cu ei (2005), Epigrama - floarea parfumată a literaturii / O antologie a epigramei românești, vol. I (1493-1900) - 2008; vol. II (1900-1938) - 2013).

Epigrama

Operând cu ea pe viu,
Fără de urmări fatale,
Epigrama-i bisturiu
Pentru asanări morale.

Memento

Epigrama de valoare
N-o compui așa ușor:
Prea ar face-o orișicare
...Scriitor!

Epigramistul

Printre poezii cu toptanul,
Epigramistul de valoare
E ciotul renumit de care
Se-mpiedică „Aliotmanul”.

Coincidență

Având un foarte prost stilou
Și-a cumpărat un altul nou,
Dar și acesta-i prost, că scrie
Tot cu greșeli de-ortografie.

Criticul literar

Om ce-ncearcă să găsească
Argumente capitale,
Gustul să ni-l șlefuiască
După gusturile sale.

Din înțelepciunea poporului

Dragostea, s-a constatat,
E o boală cam ciudată;
Pune simultan la pat
Doi deodată!

Virtutea moderației

Când educi nu fi satrap,
Dacă vrei s-o faci cu spor;
Nici să-i bați mereu la cap,
Nici să-i lași de capul lor!

Unui matematician

De mai multă vreme
Se iubeau așa:
Ea-i crea probleme,
El le rezolva.

Viitor îndepărtat

Va reveni matriarhatul,
Belșugului găsi-vom cheia
Doar când va câștiga bărbatul
Cât poate cheltui femeia!

Ghinionistul

Obsedat că pierde-ntruna,
Vrând chiar soarta să-și ajute,
A fugit și el cu una.
Însă ea fugea mai iute...

Unuia care se acuză singur

Soacra lui e-o vacă cică.
Am rămas mai toți tablou:
Fata ei e deci vițică,
Ginerele e un bou!

Stupefacție

S-ajungă sus, ușor și iute,
Mulți, fără nicio reticență,
Obțin, pe căi de ei știute,
Dispensă de inteligență.

Rugă

Cum ești dornic de dreptate,
Doamne,-ascultă ruga mea:
Nu da omului cât poate
Și nici prostului cât vrea!

Lepra a fost eradicată

În lupta cu și fără spor
Ne avântăm cu sâng mereu.
Cu lepra nu ne-a fost ușor;
Cu leprele e mult mai greu.

Comuniștii

Au distrus în patru zări
Bunuri, vieți, orașe, țări...
Mai cunoașteți voi jivine
Ce fac rău... atât de bine?

„Omul se trage din maimuță”

Cam de la Marx s-a pus la cale
Acest slogan înjositor,
Dar oamenii nu-s animale!
(Ei, comuniștii... treaba lor!).

Șanse și neșanse

Capetele geniale
Nu fac azi nici trei parale,
Dacă nu-s apreciate
Și de capete pătrate.

Cum te prinde norocul

Pe unii-i prinde-atât de bine
Petrecerea la mese pline...
Pe alții, mai autohtoni,
Pe trecerea de pietoni.

Nedumerire?

Creștin și blând Popor Român,
Prea rar te văd la chip senin.
Ce vipere-ncălziși la sân,
De nu mai scapi de-al lor venin?

Reticență

De-am stârpi pe proști, cumva,
Cum s-ar crede că e logic,
Oare nu s-ar perturba
Echilibrul ecologic?

Unor „politicieni”

Scârbit de crasa nesimțire,
Eu nu-i blestem! Dau glas urării:
Să aibă-atâta fericire
Exact cât au adus ei țării!

Perfecțiune

În dragoste femeia-i totul:
Și virusul și antidotul!

În jurul unui divorț

Divorțul lui nu-i un capriciu:
A prins-o în flagrant deliciu.

Omule

Dacă n-ai ajuns bunic,
Încă n-ai ajuns nimic!

Eu și generația mea

E clar că n-am avut deloc
Norocul de-a avea noroc!

Autoepitaf

Zac fericit și-ndatorat
La toți iubii mei „amici”,
Că-n viață mult m-au ajutat...
S-ajung aici!

Constelații epigramatice

Alexandru CLENCIU (9.12.1913-25.07.2000)

Născut în loc. Negru Vodă, jud. Constanța, mort la București. A absolvit Liceul „Papiu Ilarian”, la Târgu-Mureș și Institutul de Belle Arte, la București. În tinerețe a practicat boxul, fiind campion la categoria „muscă”.

A lucrat ca artist plastic la București. Colaborator la reviste de umor de prin 1940, numărul lor fiind impresionant, caricaturile sale fiind prezente și în zeci de culegeri și antologii de epigramă. Membru al Clubului „Cincinat Pavelescu” București, Membru de Onoare al Uniunii Epigramiștilor din România.

Apariții editoriale: *Aventurile lui Gămălie* (1946), *Clenciuri* (1973), *Eu și restul lumii* (dueluri epigramatice, 1974), *Dragi fumători începători* (1975), *Epigrame desenate bune pentru sănătate* (în colaborare, 1976), *101 sportivi români văzuți și comentați* (1978), *Idoli cu crampoane* (1980), *Proiectile cu venin* (1997), *Oglinzi de hârtie* (antologie de umor, fără an), *101 epigramiști retușați și încondeiați* (2001). A publicat, împreună cu Zorina Drăgnescu, un „CATALOG ALMANAH” dedicat primei expoziții a constructorilor din România, cu portrete-șarje epigramate (1979). Este inclus în peste 60 de volume colective de epigramă.

Credo

Să nu mă socotiți călău,
Când mă ridic solemn și spun:
Epigramistul este bun
Doar în măsura-n care-i rău!

Unui solist supervârstnic (Gică P.)

Resping minciuna - ceea, crunta,
Ce circulă mai rău ca banu',
Că dânsu-ar fi cântat la nunta
Lui... Mihail Kogălniceanu!

Servilul

Smerit ca-n fața unor moaște,
Mereu încovoiat de trunchi,
Pe șeful său el nu-l cunoaște
Decât din tălpi până-n genunchi.

Epigrama

Trei versuri lin coboară panta,
Arzând mocnit ca un fitil,
Spre-ncărcătura de trotil
Din care bubui-va poanta.

Unui expozant

Ai pictură la Apollo
Și probabil e divină,
Din moment ce, de acolo,
Iese lumea și se-nchină!

Fabulă

Pus păstor, un lup mai mare
Zise, invocând toți sfinții:
„Turma asta de mioare
O voi apăra cu dinții!”

Unor epigramiști preținși

Mai sunt căței, am constatat,
Lipsiți total de har și vână,
Ce au lătrat la Cincinat
Și-acum se cred dulăi de stână.

Uneia

Doamna Ics - smerită față -
De când e n-a dus-o greu,
Că s-a descurcat în viață
...Încurcându-se mereu.

Culesul viilor

Se tot petrece, anual,
Aceeși milenară dramă:
Culesul viilor pe deal
Și-al... „morților” mai jos, la cramă!

Graficianului Ștefan Popa Popa'S

Acest bărbat de haruri plin,
De subsemnatul mult iubit,
E Popă doar pe buletin
Că-n grafică-i... Mitropolit!

La aniversarea unei cochete

La urarea mea fierbinte
Mi-a răspuns clipind vioi:
Decât mulți ani înainte!
Mi-aș dori câțiva... 'napoi!

Prostul

Prostul, ce e drept e drept,
Spun și îmi asum tot risul,
Aparent e-un om deștept,
Dacă nu deschide... piscul.

Ilie Năstase

Năstase-al nostru, sânge pur,
Stă-n toiul verilor nefaste
Un pic pe Coasta de Azur
Și mult mai mult pe alte... coaste!

Madrigalul unui septuagenar adresat unei frumoase

Ce ochi ai, doamnă, și ce gură!...
Și într-atât mă ispitești,
Că ți-aș propune-o aventură...
Dar ce mă fac dacă primești?!

Întoarcerea eschimoșului de la vânatoare

În caiac, vâslind se-ndreaptă
Către țarm, unde-l așteaptă,
Rumenă de ger la față
... Eschimoasă-sa pe gheață.

Moda mustăților la la Țiriac

O fi ea, mustața, fală,
Dar eu unul mă abțin;
Nu îmi las mustăți pe oală,
Dacă-n oală nu-i și vin!

Musafirul

După ce-a mâncat piftia,
Trei cârnați și cinci cotlete,
Pe motiv că-i este sete
Îmi sorbea din ochi... soția.

Din statuia lui Lenin a rămas doar soclul

A stat prea mult sub blândul cer,
Stropit de vrăbii și lăstuni,
Cu mâna-nfipțată în rever
Și-n gât-atâtor națiuni!...

Fotbalistului Dobrin

Avem mereu dovezi concrete
Că asul fentelor, Dobrin,
Când bea pe săturate vin,
Nu joacă cu aceeași sete...

Unuia care se descaltă la intrare

Nu-ți scoate-ncălțăminte, te implor,
Când vii la mine, intră încălțat,
Prefer să-mi lași o pată pe covor,
Dar să-mi rămână aerul curat.

Filozofie

Destinu-acesta e nedrept,
Sucit mai e și-al vieții rost,
Te naști frumos, te naști deștept
Și mori apoi ca orice prost!

Puiu Călinescu

Glumețu-acesta, bun de gură,
E-atât de tras printr-un inel,
Că poți, oricând, după friptură,
Să te srobești în dinți cu el!

Lacomul

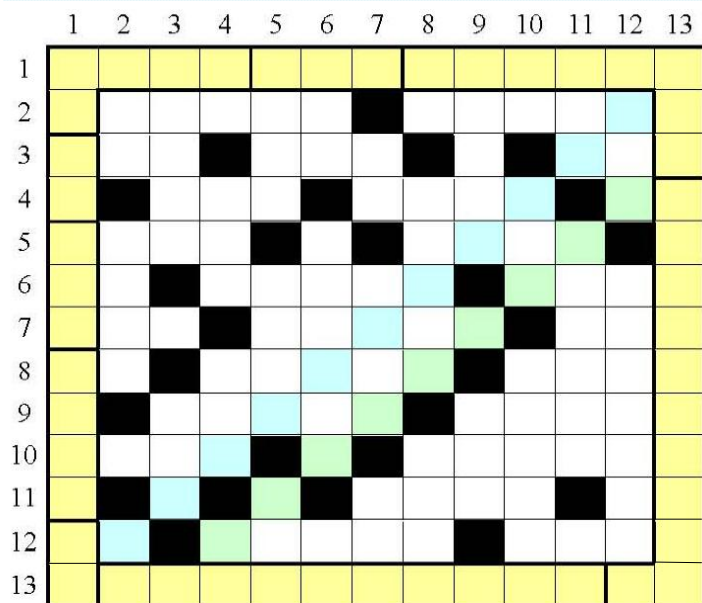
E singurul, avem indicii,
Din tagma celor nesătui,
Care-a-nghițit pe toți calicii
Ce se băteau la gura lui.

Unuia care mă contestă

Să nu te văd, rânjind sub faclă,
Perfid și fără de rușine,
Că-mi iau ciolanele din raclă
Și dau cu ele după tine.

Nelu VASILE

Constelații rebusiste (fantezie)

ORIZONTAL: 1) ... 2) Mod de a te descotorosi de ceva - Arma racului. 3) În mod normal sunt trase de urechi - Băutură indispensabilă - Supărare extremă (pl.). 4) Urcă la bloc - Termină repriza la box - E într-o ureche. 5) Sfârșitul înotului - Grădină amenajată. 6) Conținutul carotei! - Îngălbenește vezica - Țara care a interzis șahul. 7) Oul de la cornișă (pl.) - Dispoziție executorie - Un oarecine. 8) Prima ofertă a Polianei! - Ronțăit de șoarece - Element de compunere "desăvârșit". 9) Deschide sezonul estival - Termină viața (pl.). 10) A avea rezultate - Îl întâlnești numai la Paști. 11) Trimiși mai demult - Direcție muzicală. 12) Ied decapitat - Organizații politice sud-americeane - Înnoit de popor. 13) ...

VERTICAL: 1) ... 2) Prinde vânatul - Strălucește brusc - Unde nenumărate! 3) Vine și pleacă - Limbă internațională. 4) Cămășile oricăror ființe! - Stă împreună cu noi - E bătut în cap - Nojiță cu capetele rupte! 5) Nu poți trece de el - Copac... împungător - A ieșit de la joc. 6) Delicatețe pentru râtani - Nu-i de pe aici - Puse bine de rebusiști! 7) Inima lui Gâgă! - Codul aeroportului Erbach (Germania) - A termina lucrul. 8) Ravac sec! - Loc rezervat - Poezie relativ mare. 9) Greaca veche - Exponent al puterii. 10) Spus verde-n față!... - ...sau cenușiu - Măsurau cândva lungimile. 11) Sigla Inspectoratului pentru Situații de Urgență - Moment de criză - E nărod dar nu e animal! 12) Prefix de demult - Exprimată defect (pl.). 13) ...

P.S.: La o dezlegare corectă, pe diagonalele rasterate veți descoperi numele și prenumele celor doi "artizani" ai "bijuteriei" căreia îi este adresată urarea de pe manșeta careului.

Nelu VASILE
neval9987@yahoo.com

IUBIRE TÂRZIE (pamflet)

Rămân îndrăgostitul tău etern!
Când îți sărut, în rai urc-din infern
Obrazul, văduvit de fond de ten
Ca floarea jefuită de polen...
Iubito, de ne-om da o sărutare,
Ne vom ciocni lucrările dentare
Cum clinchet, dă la o aniversare,
Cristalul prețioaselor pahare...
Sunt nins de ani, nu îmi va fi ușor
Dar, iartă-mă iubito, te implor:
Nu pune baterii la vibrator
(Mai vreau să facem-demodat amor)
Iubirea e iubire, chiar târzie
Și o repet iubitei, ca să știe
Dar, aste rânduri, nu! voi fi discret
Nici când nu le-o citi-e un secret...

Mihai HORGA

REBUS

Șir de zale? - Lanț!
Loc de taclale? - Șanț!
Pauză școlară? - Recreație!
Abuz de soare? - Insolție!
Greșite? - Incorecte!
Tâmpite? - Imperfecte!
Daruri? - Plocoane!
Favoruri? - Balcoane!
Popă tuns? - Minune!
Ca la urs? - Lume!
Pasăre solitară? - Cuc!
Pom cu frunza rară? - Nuc!
Puiul căprioarei? - Ied!
Scaun cu trei picioare? - Trepied!
Pian oltenesc? - Țambal!
Oprire? - Final!

Rebus? - Joc cu minte,
Cuvinte potrivite...

Mihai HORGA

SÂMBURELE

Culcați în fân	Cu buze ude
Ne înfruptam	Să-l prind-am vrut
Din pepeni dulci...	Nu s-a putut
Sirope-un gram,	Că tu, atunci
Sări atunci	Cu buze dulci
Pe al tău sân	Nu mai lăsat
Și-un sâmbur rău	M-ai sărutat...
(Ce derbedeu!)	Cum s-a brodit
Alunecă în decolteu...	Că sâmburele a -
Priveam, gelos	ncolțit?!...
Cum, păcătos,	Un pepene a rotunjit
Călătorea, mai jos,	Pântecul tău-păcat!
Mai jos...	Mă-ntreb mereu
Stai! nu-i permis	Tot eu
În spațiul-interzis	Sunt oare, vinovat?...
Bermude...zis	Mihai HORGA

Doleanță, la trei ani

Tătucă Janet,
Mămucă Doiniță,
Ies din intelnet,
Vleau la glădiniță!

Nelu VASILE

Dezlegarea careului: ULTIANIREVIST - MARITA - CLESTE - ATE - APA - E - URI - L - CAT - GONG - AC - INEC - S - PARC - O - RO - ICTER - IRAN - OVE - ORDIN - INS - IA - CRANT - ATOT - E - IUNIE - CRIME - RODI - N - PASCAL - T - O - A - SOLI - LA - ED - JUNTE - NOIT - DENITNAMAIDIL (DOINA DRĂGUȚ); JANET NICĂ, DE TREI ORI LA MULȚI ANI REVISTEI CONSTELAȚII DIAMANTINE).

Virgil STAN

Note de călătorie

Norvegia, un nou El Dorado
pentru românicontinuare din
nr. trecut

După două sute de km de drum și mai bine de trei ore de mers printre munți, am ajuns la destinație. O mică localitate de munte unde exista un magazin nu atât de mare dar bine aprovizionat și cu unele prețuri la jumătate ca în Norvegia, mai ales la bere și țigări. În rest la fel de scump și inaccesibil pentru mine, dar accesibil pentru copii, de aceea au și făcut 400 de km. Se putea plăti cu cardul în monedă norvegiană, care era mai mare decât cea suedeză și convertirea se făcea automat la casă. La intrarea în magazin erau zeci de cărți în suedeză, care se dădeau gratuit celor ce doreau să le ia. Mi-am ales ceva și eu despre geografia zonei, cu multe ilustrate, dar nu am luat-o atunci, crezând că o găsesc la ieșirea din magazin dar, nu a fost să fie, o luase alt amator, acolo este posibil să se mai citească, nu ca la noi, numai internet, așa că am găsit altceva interesant despre Simbad marinarul, dar nu povestea cunoscută, ci cum s-a construit o barcă ca a lui și peripețiile din timpul călătoriei pe traseul lui Simbad din poveste.

Drumul de întoarcere a fost mai relaxant, mergeam pe un traseu deja cunoscut și între timp se zvântase și șoseaua. Pescarii erau tot la copcă dar nu pot spune dacă au prins ceva. După alte mai bine de trei ore de drum și zeci de fotografii făcute din viteza mașinii, am revenit acasă unde am gustat berea suedeză cu 3,5 grade alcool. Aici au bere de la 2,4 grade până la maximum 4,5 grade. Nu simți plăcerea unei beri ca la noi ci doar că ai băut ceva rece dacă este ținută la frigider. Este la fel de rece și dacă o lași în portbagajul mașinii.

Nu am reușit să beau mai mult de două beri odată, oricât de mult îmi plăcea berea acasă și asta nu că mi-ar fi pierit cheful știind cât costă o bere, echivalentul a 12 lei cea mai ieftină la magazin și a 35-40 lei la restaurant. O sticlă de coniac de 1/2 litri costă 200 kr, adică cam 120 lei la noi. Cred că este singura posibilitate de a te lăsa de băutură, numai că nu se întâmplă așa. Am văzut femeile norvegiene trecute de mult de prima tinerețe când ieșeau din super market cu un coș plin cu băuturi alcoolice și nu erau cu bere.

Mai aveam de stat în Norvegia doar trei

zile, iar copiii s-au gândit să-mi facă cadou o excursie prin această zonă nordică a țării.

Sâmbătă de dimineață după micul dejun și cafea, ne-am urcat în Audi și am pornit la drum. Vineri a fost o zi frumoasă ca timp. Ca mai toate zilele din nord, a alternat perioada de zăpadă cu ploaia de dimineață, dar a predominat soarele în restul zilei. Poate în ciuda acestui lucru sâmbătă s-a pornit din zori o ninsoare cum puține zile am întâlnit în iarna aceasta la Mangalia. Ninge cu fulgi mari ca în plină iarnă și pe jos se așternuse un strat subțire de zăpadă. Nu ne-a descurajat acest lucru. Prima parte a traseului a fost drumul ce ducea spre Sordland. La vreo douăzeci de kilometri de Lodingen am făcut la stânga, părăsind drumul cunoscut. Munții erau mai semeți și mai înzăpeziți, iar ninsoarea din ce în ce mai puternică. Ginerile schimbăse cauciucurile de iarnă cu cele de vară și ne era teamă de derapaje. Ne bazam pe faptul că se rula oricum sub 80 km la oră și că are cauciucuri noi.

Ne îndreptăm spre zona litorală numită Lofoten, după numele unui oraș aflat la peste 250 de km de noi, la ocean, adică spre originala Laponie. De fapt, zona litorală a Oceanului Atlantic pe o distanță de cel puțin 200 km (nu știu cât aparține Norvegiei), se numește Marea Norvegiei, sau Norskehavet în limba lor, dar face parte din Oceanul Atlantic.

Noi ne îndreptăm spre Svolvaer, un oraș foarte frumos, cu un port turistic aglomerat de ambarcațiunile private de toate mărimile și mărcile.

Căutând prin biblioteca lăsată moștenire copiilor mei de foștii proprietari ai casei, în afara unei colecții complete a dicționarului explicativ al limbii norvegiene, vreo 15 tomuri frumos legate în piele, am descoperit și un atlas geografic editat prin 1983. Fostul proprietar a fost cadru militar și după cum am constatat foarte preocupat de carte. Dacă le-a lăsat moștenire celor cinci copii ai săi casa, nu același lucru s-a întâmplat și cu pasiunea pentru cultură. Așa că nu au fost interesați să revindă vreunul din ei și valoroasa colecție de cărți și un atlas geografic mare și bine documentat. Eu cum aveam să mă mai

documentez acum dacă le lua vreunul din ei?

Cum spuneam mai sus, am făcut la stânga spre Laponia și imediat s-a schimbat și peisajul. Munții erau mai semeți și mai plini cu zăpadă. Am descoperit în atlasul geografic că în zona localității copiilor munții se numesc Lodingen și nu neapărat după oraș, ci după un mare erou al lor și cel mai înalt vârf este Lodingaksla de 568 m. Acum eram în zona munților Hinnoya cu cel mai înalt vârf Bukketind de 985 m. Declanșatorul Nikonului meu funcționa continuu în ciuda faptului că mă chinuiam din cauza vitezei mașinii și a deselor curbe, să nu fotografiez doar balustrada de pe marginea șoselei cum mă ironiza fiică-mea.

Am ajuns și la primul tunel din cele 9 câte vom întâlni în total până la Svolvaer, lung de 6,3 km. Nu știu de ce îi este teamă și rău fiicei mele în tuneluri. Poate că are claustrofobie. A închis ochii și s-a adâncit în scaunul ei de copil. Dacă înainte de a intra în tunel ninge și era vremea întunecată, când am ieșit pe partea cealaltă nu mai ninge, era puțină zăpadă pe munți și soare. Doar 6,3 km de tunel ne despărțeau de două fenomene meteorologice diferite.

Lăsasem în urmă înainte de a face la stânga malurile fiordului Kanstadsfjorden și din când în când mai întâlneam câte un lac de munte înghețat, sau câte un pârau. Acum în dreapta noastră a apărut un nou fiord numit Raft-sundet, dar trecând prin un alt tunel dintre cele nouă cu lungimi între 6,3 km cel mai mare și 500 m cel mai mic, fiordul a apărut în stânga noastră. Ca de obicei în toată Norvegia și aici, am întâlnit puține localități între munți. Din când în când apărea câte o casă-două de vacanță, ascunse printre munți și așezate obligatoriu pe malul unei ape.

Până la Svolvaer am făcut vreo oră jumătate. Mă întrebam privind peisajul, drumurile și mai ales acele tuneluri, cum a putut o mână de oameni, ceva peste patru milioane cu toții, acum fiind cu emigranți cu tot puțin peste cinci milioane, să realizeze toate aceste drumuri pe miile de kilometri cât are Norvegia? Numai de la Oslo până la Lodingen sunt peste 1.200 de km. Dar până în nordul extrem

la granița cu Rusia sau cu Finlanda?

Deci ei, cu o populație ceva mai mare dar nu cu mult, decât Bucureștiul și Clujul luate la un loc ca orașe, au reușit să construiască atâtea drumuri printre toți munții acestei țări, iar noi în 23 ani de „stare occidentală”, nu am reușit să unim cu o autostradă Brașovul de Constanța?

Jumătate de an există aici zăpadă, dar nu și drumuri înzăpezite, sau mașini blocate în nămeți. Imediat cum încep ninsorile și utilajele lor aleargă cu viteză pe șosele, printre munți și pe serpentine, la deszăpezit. Nu se dă cu sare sau cu alte soluții ca să distrugă asfaltul ca la noi.

Mașina care aruncă cu viteză zăpada peste balustrade, împrăștie pietriș în urmă, iar cauciucurile autovehiculelor nu au lanțuri sau sunt mai moi, ci au cuie în ele și sunt obligatorii de la data „X” la data „Z” indiferent dacă ninge sau nu, iar amenziile sunt extrem de mari dacă nu-ți echipezi corespunzător mașina.

În Svolvaer nu am stat prea mult. Am intrat într-un mare magazin AMFI unde doar ne-am „clătit” ochii, copiii căutând altă încălțăminte pentru cel mic. Are 12 ani, este în creștere și-l dor tare picioarele. Încălțăminte cumpărată la Harstad era prea grea. Îi căutau teniși pentru mers la școală la orele de sport.

Fiica a vrut să mergem la Melbu, un oraș pe partea cealaltă a altui fiord, la un fost coleg al ginerelei care i-a mai vizitat din când în când, așa că am făcut calea înapoi vreo 30 de km și am schimbat iar la stânga după primul tunel, să ajungem la Melbu, la stația de feribot Fiskeboll. Nu a durat prea mult și a sosit și feribotul. Taxa nu a fost exagerată, doar 203 koroane (1kr = 0.56 lei). Ne așteptam la mai mult. Nici distanța de parcurs nu era mai mare de vreo două-trei mile maritime (1 milă = 1830 m). Am urcat de la puntea de îmbarcare a autovehiculelor cu liftul la puntea salon, o încăpere elegantă, cu bar și tot ce era necesar pentru ca pasagerii să se simtă bine.

Nu peste mult timp s-au auzit pornite și motoarele navei iar aceasta a început să părăsească cheul de acostare. În afara faptului că am fost marinar de navă militară timp de doi ani pe perioada armatei până în 1966, pe navă efectiv am mai fost într-o excursie în Grecia spre Muntele Athos acum vreo 4 ani. Am ieșit pe puntea bărcilor să fotografiez și să filmez tot drumul până la Melbu, care nu a durat mai mult de vreo 15-20 minute.

Bineînțeles că iar i-a fost rău fiicei deoarece cum am ieșit în larg dintre munții înalți aici de peste 1.400 m și înzăpeziți, cum am descoperit că pe apă este furtună de gradul doi spre trei, cu valuri de un metru înălțime,

iar când prova navei călca peste talazuri, se împrăștia în jur spumă multicoloră, culoare căpătată de la razele luminii solare, însoțită de un zgomot puternic de bușitură.

Mi-am epuizat repede memoria aparatului cu filmulețul realizat, așa că am revenit cu minte în salon înainte de a ajunge la Melbu. Nici plăcut nu mai era de stat, fiind un vânt puternic care te tăia prin haine, iar șederea pe punte era instabilă din cauza tangajului și al ruliului, plus că mă udau stropi de apă rece când nava spargea valul.

Și la Melbu am intrat într-un magazin, de data aceasta al firmei REMA 1000, să căutăm carne de porc pentru un grătar. Românul dacă nu face un grătar indiferent în ce țară ajunge, nu se simte bine. Nu am găsit așa că am plecat la altul arăbesc să luăm brânză. În Norvegia nu se găsește decât brânză topită și este finlandeză, la cutii de 200 gr. Produse pe care le consumăm noi ca: varză acră, frunză de viță, brânză, mălai, mirodenii, le găsești doar la magazinele arăbești.

Prin zona Lodingenului pe o rază de peste o sută de km nu se găsesc asemenea magazine. Acela era singurul magazin cunoscut din zonă. Cum arabul pe care l-am salutat cu un Salam Alekum adus de pe litoralul românesc, mi-a răspuns vesel, am zis că putem cumpăra ce ne interesează. Contrar obiceiurilor și al regulilor comerțului din această țară, prețurile nu erau afișate la vedere. Arabul tot arab. Dorea negociere directă și după cum găsește fraierul. Am văzut o cutie de brânză dar arabul a cerut 160 kr. pe un kg de brânză, adică cam 100 lei românești. Ne-am lipsit de brânză și de negocieri și am plecat spre casă.

Partea aceasta de țară este cu zone de șes mai largi între apa fiordului și munți și cu mai multe localități.

Am văzut chiar oi cu mieii lângă ele, vaci ținute în niște condiții de-ți venea să-i împuști pe proprietari. Mocirla unde stăteau era de peste douăzeci de centimetri adâncime. Caii întâlniți erau ținuți afară nu în adăposturi dar cu niște îmbrăcăminte pe ei ca niște pilote legate sub burtă. Aveau tractoare și baloți de fân acoperite în folie albă de poliester la marginea șoselei. Așa țin fânul verde tot timpul și nu mucegăiește ne având aer să facă reacție aerobică.

Am întâlnit pe malul fiordului zeci de găște sălbatice pascănd liniștite iarbă. O pa-săre ciudată stătea în mijlocul șoselei și nu s-a ferit de noi cum ar fi fost cazul și cum ne așteptam. Era mare cât un porumbel, cu un colorit ca la coțofană, negru cu alb, dar cu un cioc lung de vreo cinci-șase centimetri, colorat în roșu aprins. Aici îi spune tjeld, la noi nu știu dacă există, dar cred că da, prin zonele deltei.

Dacă la dus am plecat pe ninsoare și la -1,5 grade, drumul de întoarcere a fost pe o vreme însorită și călduroasă, chiar dacă afară nu erau mai mult de cinci grade cu plus. Sa-tele erau mai dese, casele mai modeste, la fel de viu colorate, unele chiar frumoase, mari după posibilitățile financiare ale proprietarilor.

În curând după ce am trecut printr-un nou oraș numit Stokmarknes dotat cu un aer-oport pentru avioane de mici dimensiuni și cu ceva industrie, am trecut peste fiordul Boroysundet pe un pod cu o pantă destul de accentuată. Era înalt să poată trece cu navele pe sub el, fiind fiord navigabil. Până la Sortland nu erau decât vreo 70 de km de la Melbu, așa că am traversat orașul, apoi am urcat pe un alt pod de data aceasta peste Sorland Sundet și am intrat pe traseul cunoscut, pe drumul de circa 70 km, ce leagă cele două orașe, Sortlandul de Lodingen.

Desigur că odată reveniți între munți, a început din nou să ningă ușor iar temperatura a scăzut la 0,5 grade. Audi-ul copiilor avea termometru de interior și exterior și afișa continuu cele două diferențe. Am ajuns acasă flămânzi, hrăniți doar cu micul dejun de dinaintea plecării și câte un preparat de patiserie destul de delicios, cu cremă de vanilie, cumpărat din magazinul firmei AMFI din Svolvaier. Aici sunt mai multe firme de comerț care au lanțuri de magazine în toată Norvegia. Pe lângă cele amintite aici mai sunt cele ale firmei ICA, Coop Prix, Cubus, Eurosc, etc, cum sunt la noi Metro, Lidl, Billa, și altele.

Mai am puțin și părăsesc acest ținut cu totul deosebit. Măine dimineață la ora 6,40 voi fi în zborul spre casă. Am de schimbat trei avioane, în Evenes, Oslo și la Frankfurt, iar pe Otopeni voi ateriza la 18,30.

Norvegia are ca formă de guvernământ monarhia constituțională cu sistem parlamentar, este lungă de 1.750 km de la nord la sud. Suprafața sa este aproape egală cu cea a Marii Britanii, Italia și Japonia, dar cu o sută de mii de kilometri pătrați mai mult decât a României, având o populație etnic norvegiană de peste 4,3 milioane de oameni, însă cu toți emigranții ajunge aproape de cinci milioane. Printre aceștia se numără și cei patru români din Lodingen, nevoiți să părăsească pământul dobrogian unde s-au născut și să emigreze la aproape cinci mii de kilometri depărtare de casă, datorită condițiilor oferite de-a lungul celor peste douăzeci și trei de ani, de toate guvernele ce s-au succedat la conducerea acestei țări, greu încercată mereu de-a lungul istoriei sale.

Așa că veți înțelege de ce am ales acest titlu al reportajului meu, că Norvegia reprezintă pentru români un nou „El Dorado”, țara făgăduinței, numai că am început să ne facem cunoscute anumite obiceiuri chiar și acolo.